

205. Μάρτης - Απρίλης 2019

205. Μάρτης - Απρίλης 2019

Φωτ εξωφ.: Π.Σ.Τ.

(Έκθεση Δημιουργών Κόνιτσας)

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

«Σύλλογος Φίλων Περιοδικού
ΚΟΝΙΤΣΑ»

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. - fax. 26550 22212

Κιν. 6979138737

periodiko-konitsa@hotmail.com

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάγκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 15 Ευρώ,

Εξωτερικού 30 Ευρώ ή 40 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές

στον υπεύθυνο Σ. Τουφίδη

ή

Τρ. Πειραιώς: 6302-010076-607

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 205 Μάρτης - Απρίλης 2019 • Euro 3

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

Σελ.

65	Απαράδεκτο, Σ.Τ.
67	25η Μαρτίου
69	Ιστορικά σημειώματα, Χ. Γκούτου
73	Παρουσίαση Ευεργετών, Η. Ανδρέου
77	Ιστορίες από την Κατοχή, Σ.Τ.
80	Έκθεση Δημιουργιών
81	Σύνδεσμος Αποφοίτων Γυμνασίου-Λυκείου
87	Προτάσεις Οικονομικής Ανάπτυξης, Γ. Μαυρογιάννη
97	Το Ηπειρωτικό μοιρολόι, Χρ. Ζάνη
100	Απολυμένος (ποίημα), Φωτ. Γιαννάχου
101	Εαρινή Παλιννόστηση (ποίημα), Τ. Κανάτση
102	Μεγάλη Παρασκευή-Λαμπρή (ποίημα), Κ.Τ.
103	Σχολική παιδεία στη Βούρμπιανη, Θ. Ζιώγα
108	25η Μαρτίου (πανηγυρικός), Σ. Τάτση
111	Η δολοφονία του Φιλίππου, Αγ. Πολίτη
113	Αναμνήσεις από τον διορισμό μου, Σωκ. Οικονόμου
115	Εύθυμα και ... σοβαρά, Μ. Σπυλιόπουλου
117	Τριάκοντα ημερών αιχμαλωσία, Ν. Βεκιάρη
121	Από το Δήμο Κόνιτσας
124	Δελτίο Τύπου Βιβλιοθήκης
126	Επιστολή, Γ. Μάρραιη
128	Ειδήσεις - Κοινωνικά

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Θ Ε Ο Δ Ω Ρ Ι Δ Η

Γαριβάλδη 10,
45221 Ιωάννινα
τηλ. 26510 77358
e_theodo@otenet.gr

Απαράδεκτο....

Αγανάκτηση στο σύνολο των κατοίκων της Κόνιτσας προκάλεσε ο ξυλοδαρμός των ασυνόδευτων προσφυγόπουλων που φιλοξενούνται στην πόλη μας.

Θύματα των εγκληματικών πολέμων που γίνονται σε διάφορες χώρες για την αρπαγή του πλούτου από το απάνθρωπο κεφάλαιο, βρέθηκαν στον τόπο μας όπου τα δεχτήκαμε με στοργή....

Όταν στις 11.3.16 ήρθαν οι πρώτοι πρόσφυγες (από τη Συρία) γράφαμε στο 187ο τεύχος του περιοδικού μας:

«...Λίγες μέρες πριν, ο Δήμος ενημερώθηκε από τις Αρμόδιες Υπηρεσίες για την απόφαση να σταλούν 162 πρόσφυγες από τη Συρία. Αμέσως άρχισαν από το Δήμο οι προετοιμασίες στο Κέντρο Παιδ. Μέριμνας. Το προσωπικό του Κέντρου, εθελοντές κάτοικοι κινητοποιήθηκαν και περίμεναν ως το βράδυ τον ερχομό τους.

Από το πρωί έφτασαν στην Κόνιτσα, η Πρ. του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφ. Ηπείρου Κατερίνα Μιτοπούλου, ο βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ Ι. Στέφος, Ομάδα του παραρτ. Ερυθρού Σταυρού Ιωαννίνων) μ'επικεφαλής του πρ. Ν. Γερασιμίδη κ.ά. Τηλεοπτικά Κανάλια, Τοπικά και Αθηναϊκά, περιμένοντας την άφιξη, έπαιρναν συνεντεύξεις από πολίτες σφυγμομετρώντας τις διαθέσεις τους.

Οι ώρες περνούσαν, τα λεωφορεία αργούσαν, μακρύς ο δρόμος από τον Πειραιά ως την Κόνιτσα με τόσα γυναικόπαιδα...

Στις εφτά το βράδυ εμφανίστηκαν τα λεωφορεία στην Πλατεία Φριζή (δίπλα στο Κέντρο) και άρχισε σύντομα η αποβίβαση του κό-

σμου. Άνδρες, γυναίκες με τα χαρακτηριστικά μαντήλια, παιδάκια-πολλά παιδιά καταπονημένοι όλοι τους και κατευθείαν στις αίθουσες του Κέντρου. Το προσωπικό του Ιδρύματος, Ερυθροσταυρίτες και εθελοντές πολίτες επί τω έργω να βοηθήσουν.

Άλλοι να μεταφέρουν σάκους, άλλοι να βοηθούν τις μανάδες με τα μωρά, όλοι τους να οδηγούν μέσα στις αίθουσες αυτόν τον τάλαιπωρημένο και βασανισμένο κόσμο με αισθήματα συγκίνησης και αλληλεγγύης.

Πολλοί θυμήθηκαν άλλες εποχές, που κι αυτοί είχαν περάσει τα ίδια ή είχαν ακούσει από τους δικούς τους...».

Τρία χρόνια πέρασαν από τότε χωρίς προβλήματα από τους φιλοξενούμενους και κανείς δε φανταζόταν ότι θα εμφανίζονταν ξαντικά οι πέντε κουκουλοφόροι με τα ρόπαλα να ξυλοκοπήσουν αθώα παιδιά που έπαιζαν αμέριμνα στο γήπεδο.

Ο Δήμος (συμπολίτευση και αντιπολίτευση) καταδίκασε αυτή την εγκληματική πράξη, καθώς και όλη η Κοινωνία της πόλης. Η Αστυνομία ανέλαβε την έρευνα για την ανακάλυψη των δραστών και τα Μ.Μ.Ε. έκαναν γνωστό το γεγονός σ' όλη την επικράτεια. Για συμπάρασταση την Κυριακή 17/3 δεκάδες μέλη του Κ.Κ.Ε. διαδήλωσαν στην πλατεία της πόλης και την Κυριακή 31/3 δεκάδες φορείς των Ιωαννίνων με τον Δήμαρχο κ. Μπέγκα, καθηγητές από το Πανεπιστήμιο κ.ά. πραγματοποίησαν εκδήλωση με ομιλίες και χαιρετισμούς με συντονιστή τον καθηγητή κ. Σπύρο Γεωργάτο, αντιπρ. Συλλόγου καθηγητών Πανεπ. Ιωαννίνων.

Κόνιτσα

Όλοι δήλωσαν τον αποτροπιασμό τους για την απαράδεκτη πράξη των θρασύδειλων κουκουλοφόρων και ζήτησαν τη γρήγορη διελεύκανση και σύλληψη των δραστών...

Η Κόνιτσα έχει φιλήσυχους κατοίκους και δε χρειάζεται τέτοιες ενέργειες που δυσφημίζουν την πόλη. Θέλουμε την ανάπτυξη του τόπου με διαφήμισή του για τη φιλοξενία, τα μνημεία, τα βουνά και τα ποτάμια ώστε να

προσελκύσουμε επισκέπτες απ'όλη την επικράτεια.

Και επιπλέον θέλουμε να διαπαιδαγωγούνται τα παιδιά μας στα Σχολεία και στα σπίτια μας με γνήσιο πατριωτισμό, με αισθήματα, αλληλεγγύης για το συνάνθρωπο, χωρίς μισαλλοδοξία και "τραμπουκισμούς".

Μόνο έτσι θα πάει μπροστά ο τόπος μας!

Σ.Τ.

25η ΜΑΡΤΙΟΥ 1821

Με λαμπρότητα γιορτάστηκε στην Κόνιτσα η επέτειος της παλιγγενισίας του 1821· σ' αυτό βοήθησε και ο καλός καιρός. Από τις 22/3 η πόλη σημαιοστολίστηκε και στα Σχολεία: Γυμνάσιο, Γεν. Λύκειο, ΕΠΑΛ, Δημοτικά και Νηπιαγωγεία έγιναν εορταστικές εκδηλώσεις με ομιλίες για τη μεγάλη γιορτή.

Ανήμερα, στο Ναό του Αγ. Κοσμά, μετά τη θεία Λειτουργία, χοροστατούντος του Σεβ. Μητροπολίτη κ. Ανδρέα, έγινε η καθιερωμένη Δοξολογία και στις 11 π.μ. η επιμνημόσυνη Δέηση στο προαύλιο του Δημαρχείου, κατάθεση στεφάνων από Αρχές και Συλλόγους

στο μνημείο πεσόντων. Ακολούθησε η εκφώνηση του πανηγυρικού της ημέρας στην αίθουσα τελετών του Δημαρχείου από τη φιλόλογο του ΕΠΑΛ κ. Σωσάννα Τάτση με θέμα: "25η Μαρτίου - Αληθής Ιστορία". Δεξίωση των Δημοτών και παρέλαση μαθητών όλων των Σχολείων και στρατιωτικού τμήματος ενώπιον των Αρχών στην κεντρική Πλατεία.

Μικρή Δεξίωση στη Λ.Α.Φ. και με τους παραδοσιακούς χορούς από μαθητές των Σχολείων έληξαν οι εκδηλώσεις της μεγάλης μέρας του Ελληνισμού.

(Ο Πανηγυρικός σε άλλη σελίδα).

Κόνιτσα

Φωτ. Π. Τσιγκούλη

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ (Α')

Χαρίλαος Γ. Γκούτος

Μὲ τὸ παρακάτω κείμενο, ἀρχίζει μιὰ σειρὰ μικρῶν μελετῶν μου, γιὰ ποικίλα εἰδικὰ ἱστορικὰ θέματα τῆς ἐπαρχίας Κόνιτσας, οἱ ὁποῖες βασίζονται κατὰ περίπτωσιν σὲ ὁμοειδῆ γεγονότα ποὺ συνέβησαν στὴν ἐπαρχία κατὰ τὴν περίοδο τῆς ὀθωμανοκρατίας καὶ μέχρι τὸ 1940 συνήθως καὶ ποὺ δὲν ἔχουν παρουσιασθεῖ συνθετικὰ ἢ δὲν ἔχουν ἐπισημανθεῖ στὰ σχετικὰ 4 βιβλία μου ποὺ ἐκδόθηκαν κατὰ τὰ ἔτη 1983, 2003, 2015 καὶ 2017. Χρησιμοποιοῦνται οἱ συναφεῖς πληροφορίες ποὺ μπόρεσα νὰ βρῶ. Μακάρι μελλοντικὰ νὰ βρεθοῦν καὶ ἄλλες.

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

Ψάρεμα στὰ ποτάμια. Πέντε δημοσιεύματα σχετικὰ μὲ τὸ ψάρεμα ἀπὸ Μολιστινούς¹⁴ στὸν Σαραντάπορο ἢ στὸν Βουρκοπόταμο, κάτω ἀπὸ τὸ χωριό τους, ἀναφέρονται στὴν τεχνικὴ του (μεταστροφή μιᾶς ἀπὸ τὶς κοίτες τοῦ ποταμοῦ καὶ χρῆση καλάθου στὸ τέρμα της, ἀλίευση μὲ στενόμακρα σουλπιὰ ἢ μὲ δικτυωτὲς ἀπόχες ἢ μὲ ἀγκίστρια ἢ μὲ ψαροβότανα), στὰ εἶδη τῶν ψαριῶν (συρτάρια, μουστακάρια, πέστροφες, χέλια, κότσες, καρβασαράδες-τσίμες), στὰ ψάρια ποὺ ἔφερναν τὰ ἀρδευτικὰ αὐλάκια καὶ τὸ αὐλάκι τοῦ ἀλευρόμυλου καὶ σὲ τρεῖς ἐνδεικτικὲς ποσότητες ἀλιευμάτων (ὀκάδες 40, 11 καὶ 3). Λιγότερες παρόμοιες πληροφορίες γράφτηκαν γιὰ τὸ ψάρεμα στὸ Βουρκοπόταμο ἀπὸ Σταριτσιῶτες, Κερασοβίτες καὶ Φουρκιῶτες¹⁵. Τὸ 1891 ὁ μουχτάρης τῆς Βούρμπιανης ψάρευσε στὸν Σαραντάπορο. Οἱ τοποθεσίες Τσιρόνια τοῦ Τούρνοβου καὶ τῆς Ζέρμας ὑποδηλώνουν μᾶλλον ὅτι σ' αὐτὲς ψαρεύονταν μικρὰ ψάρια ποὺ λέγονταν τσιρόνια¹⁶. Μὲ πληροφόρησαν προφορικὰ ὁ Θ. Ζιώγας καὶ ὁ Φάνης Βαρδάκης ὅτι στὸν Σαραντάπορο ψάρευαν ἐπίσης Καντσιῶτες, ὁ δὲ Π. Δίσιος ὅτι στὸ ἴδιο ποτάμι καὶ στὸν παραπόταμό του Ζιάσιακα ψάρευαν καὶ Πλαβαλίτες καὶ ὅτι ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς κατασκεύαζε καὶ πουλοῦσε σὲ ἄλλους σουλπιὰ καὶ καλάθια.

Κάτοικοι τοῦ Γκρισμπανιοῦ ψάρευαν στὸν Ἄωο πέστροφες, μουστακάρια καὶ χέλια μὲ πεζόβολους καὶ ἀγκίστρια τὴν ἀνοιξή καὶ τὸ θέρος. Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1809,

14. Τζαλόπουλος, ὅ.π. 169, Θ. Γκούτος, Γιανναδιώτικα, 1986 25, ὁ ἴδιος εἰς Κόνιτσα, τ. 1995 279, Σ. Ξινός, εἰς Κόνιτσα, τ. 2003 139, Δ. Παπαλάμπρος, εἰς Κόνιτσα, τ. 2017 95, 175, Μ. Κούσιος, Ἱστορία τοῦ χωριοῦ μου, 1971 233.

15. Χρηστίδης, ὅ.π. 6, Σαμαρᾶς, ὅ.π. 364, Ἐξάρχου, ὅ.π. 19.

16. Φωνὴ τῆς Ἠλείου 20.9.1892, Στεργιόπουλος, Ἠπ. Χρονικά, τ. 1938 184, Ζιώγας, ὅ.π. 388, 128.

μετά από νεροποντή και άφοῦ ὑποχώρησαν τὰ νερά τοῦ Ἄωου κοντὰ στήν Κόνιτσα, ὁ περιηγητής Λήκ εἶδε στίς ὄχθες διάσπαρτα ψάρια καὶ ἔφαγε “θαυμάσιους κυπρίνους”¹⁷. Ὑποθέτω ὅτι κάτοικοι τῆς Κόνιτσας καὶ τῶν ἄλλων οἰκισμῶν τῆς κοιλάδας τῆς ψάρευαν καὶ αὐτοὶ στὸν Ἄωο.

Σηροτροφία. Τὸ 1889 γράφτηκε ὅτι παλαιότερα οἱ γυναῖκες τῶν χωριῶν Διπαλίτσα, Ὀστανίτσα, Φραστανά καὶ Πολίτσανη “κατεγίνοντο εἰς τὴν ὑφαντικὴν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς μετάξης, πολὺν ὄργασμὸν καὶ διάθεσιν πρὸς τὴν συκαμινοτροφίαν ἔχουσαι μέχρις ἐσχάτων”, ἀλλὰ οἱ Ὀστανιτσιῶτες προσφάτως, ἐπειδὴ οἱ τσιφλικάδες ἀπαιτοῦσαν γεώμορο καὶ γιὰ τὸ μετάξι, ξερρίζωσαν τὶς μουριῆς καὶ ἀναθεμάτισαν ὅποιον θὰ φύτευε τέτοιο δένδρο. Στὴν Μόλιστα τὸ 1761, ἔνεκα καταιγίδας, καταστράφηκαν οἱ σκαμνηιές (μουριές) ποὺ χρησίμευαν πιθανότατα γιὰ μεταξοκαλλιέργεια. Τὸ 1876 γράφτηκε ὅτι στήν Κόνιτσα “αἱ γυναῖκες κατὰ τὸ ἔαρ σκωλικοτροφῶσι”. Παλαιότερα, στήν Καστάνιανη οἱ γυναῖκες ἀσχολοῦνταν μὲ τὴν σηροτροφία καὶ ἡ παραγωγή τῆς ἐπωλεῖτο, στήν Μόλιστα ἡ σηροτροφία ἀνθοῦσε (τὸ 1933 ἔφεραν δενδρύλια μουριᾶς οἱ Χατζηδάκης, Λιόγκας καὶ Ἀργιάννης). Ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἀδελφότητα Βούρμπιανης τὸ 1907 ἐπιδότησε τὸν Χ. Ρεμπέλη νὰ παρακολουθήσει μαθήματα σηροτροφίας στὸ Χαλάνδρι γιὰ νὰ τὴν διδάξει στὸ χωριό, κομίσθηκαν δὲ τὸ 1912 ἀπὸ τὴν Πόλη στὸ χωριό 4.00 δενδρύλια μουριᾶς¹⁸.

Στὴν Ἠπειρο ἡ σηροτροφία ἀναπτύχθηκε μετὰ τὸ 1850 περίπου, ἀλλὰ τὰ παραγόμενα κουκούλια μεταξοσκωλήκων ἐπωλοῦντο ἄλλοῦ κατὰ τὸ πλεῖστον διότι δὲν ὑπῆρχε ἀξιόλογο μεταξουργεῖο. Στὸ Πωγόνι τὰ κουκούλια παράγονταν γιὰ νὰ ὑφαίνονται οἱ μεταξένιοι γυναικεῖοι κεφαλόδεσμοι, μετὰ δὲ τὸ 1880 περίπου τὰ ἐπεξεργάζονταν μεταξουργοὶ Βησανιῶτες. Παραγωγή κουκουλιῶν τὸ 1871 ὑπολογισμένη σὲ ὀκάδες: Κόνιτσα 800, πόλη Ἰωαννίνων 4.000, Ζαγοροχώρια 2.000, πόλη καὶ χωριὰ τῆς Ἄρτας 2.500¹⁹.

---

17. Μπόγδος, ὅ.π. 80, *Lease*, ὅ.π. 162. Γιὰ τὰ εἶδη ψαριῶν στὸν Ἄωο, βλ. Χ. Παπαϊωάννου, Οἰκο-Τουριστικὸς Ὁδηγὸς Κόνιτσας-Μαστοροχωριῶν, 2008 63.

18. Βλ. κατὰ σειρά: α) *Ι. Λαμπρίδης*, Ἠπειρ. μελετήματα, τχ Ζ' 1889 57, β) Χ. Γκοῦτος, Ἡ ἐπαρχία... 91, γ) *Α. Γονιός*, εἰς Κόνιτσα, τ. 2017 10, δ) Χ. Γκάσιος, Ἱστορία τῆς Καστάνιανης, 1971 154, ε) *Εὐ Δημητριάδης*, Ἡ Μόλιστα τῆς Ἠπείρου, 1974 126, θ. Γκοῦτος, ὅ.π. 30, στ) *Εὐθυμίου*, ὅ.π. 413, *Μ. Γιόσης*, Τὸ ἱστορικὸ τοῦ Συνδέσμου κοινότητος Βούρμπιανης, 1983 43.

19. *Γ. Παπαγεωργίου*, Οἰκονομικοὶ καὶ κοινωνικοὶ μηχανισμοὶ στὸν ὄρεινὸ χῶρο. Ζαγόρι 1995 54-56, *Π. Ράπτης*, Ἡ Κάτω Μερόπη, 1998 98, *Κ. Κωστούλας*, Ἡ μάνα μου μολογáει, 1996 18.

Χάνια-πανδοχεῖα. Στὸν οἰκισμὸ τῆς Κόνιτσας: Τὸ 1811 στὴν τοποθεσία Παλιοχώρι κτίσθηκε ἀπὸ Βουρμπιανίτη ἓνα χάνι, τὸ ὁποῖο τὸ 1834 ἀνῆκε στοὺς κληρονόμους τοῦ Σουλεϊμάν μπέη ποῦ ὑπῆρξε διοικητὴς τοῦ καζᾶ. Στὸν χῶρο τῆς ἀγορᾶς, ὁ Κώστας Βουρμπιανίτης γραμματικὸς τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, ἔκτισε χάνι τὸ ὁποῖο κατὰ τὰ ἔτη 1822-27 τὸ κατέλαβε ὁ προαναφερθεὶς μπέης καὶ τὸ 1838 κληρονομήθηκε ἀπὸ τὸν γιό τοῦ Κώστα. Τὸ ἴδιο χάνι ἢ κάποιον ἄλλο περιῆλθε πρῶτα σὲ κάποιον Ἀλῆ μπέη καὶ τὸ 1845 στοὺς ἀδελφοὺς Σούρλα. Κατὰ τὰ ἔτη 1872-92 τουλάχιστον, ἓνα χάνι ἀνῆκε στὸ κληροδότημα ποῦ ἄφησε στὸ Γανναδιὸ ὁ Νικ. Ξινός. Στὴν περίοδο 1900-30 τουλάχιστον, κατεῖχαν χάνια οἱ ἐξῆς: ὁ Κούσιος (καὶ ἐστιατόριο), ὁ Λούπας (καὶ ἐστιατόριο, ἐκεῖ ὅπου τὸ 1950 περίπου κτίσθηκε τὸ ξενοδοχεῖο “Πίνδος”), ὁ Σουλεϊμάν ἐφέντης (καὶ ἀκολουθῶς ὁ Μπόμπης), ὁ Ντάνης (καὶ ἐστιατόριο, ἀπέναντι ἀπὸ τὸ σημερινὸ ξενοδοχεῖο Κούγια), ὁ Σωτηρούλης (ἀπέναντι ἀπὸ τὸ Λύκειο), ὁ Τζάκος (ἄνω τῆς πλατείας)²⁰.

Στὸ νότιο τμῆμα τῆς ἐπαρχίας ὑπῆρξαν χάνια: Κοντὰ στὴν Γορίτσα (1896). Στὰ καλύβια Λιτονιαβίστας (προπολεμικά). Στὸ Μπουραζάνι (1896, 1925). Στὴν Μεσογέφυρα (1851, 1896 ἦταν ἄθλιο). Κοντὰ στὴν γέφυρα τῆς Μέρτζιανης καὶ στὴν προβίτσικα (1851)²¹. Στὴν κεντρικὴ καὶ στὴν βόρεια περιοχὴ τῆς ἐπαρχίας ὑπῆρξαν χάνια στὶς ἐξῆς τοποθεσίες: Στὸ Κρυονέρι τῆς Βράνιστας, ἐκεῖ ὅπου σήμερα ἀρχίζει ὁ αὐτοκινητόδρομος πρὸς Νικάνορα. Στοὺς Κουκλιούς, μετέπειτα Χάνι Κοτλῆ καὶ Χάνι Βέργου, δίπλα στὴν λίθινη γέφυρα. Κοντὰ στὴν ἐκβολὴ στὸν Σαραντάπορο τοῦ λάκκου τῆς Μόλιστας, λεγόταν Χανόπουλο, (1834). Κοντὰ στὸν ταμπακόμυλο τοῦ Γανναδιοῦ: χάνι τσαούση καὶ χάνι Τσαρούχη. Στὸ Ἀχούρι κοντὰ στὸν λάκκο τῆς Αἰ Βαρβάρας καὶ στὴν τοποθεσία Καλόγηρου. Στὸ Ριάχοβο Κερασόβου, χάνια περισσότερα ἀπὸ ἓνα. Σὲ τοποθεσίες τῆς Φούρκας (χάνια, ὁ σταῦλος τοῦ ἐνὸς χωροῦσε 500 ζῶα)²². Δίπλα στὴν γέφυρα τῆς Στρά-

20. Βλ. κατὰ σειρά: α) *Χ. Γκοῦτος*, Ἀπὸ τὴν ἱστορία... 275, 476, β) Ἡπ. Χρονικά, τ. 1938 46, 39, 68, τ. 1937 155, τ. 1929 222, 232, γ) Ἡπ. Χρονικά, τ. 1941 140, δ) *Χ. Γκοῦτος*, Ἡ ἐπαρχία ... 140, ε) *Παπαδημούλης*, ὄ.π., 42, *Λυμπερόπουλος*, εἰς Κόνιτσα, τ. 2007 25.

21. Βλ. α) *Baldacci*, εἰς Κόνιτσα, τ. 2016 12, Β. *Γ. Μαυρομάτης*, Ἱστορία καὶ παράδοση τῆς Πυρσόγιαννης, 1989 74, δ) *Baldacc*, ὄ.π., II, *Χρ. Χρηστοβασίλης*, εἰς Κόνιτσα, τ. 2009 498, δ) *Β. Νικολαΐδης*, εἰς Κόνιτσα, τ. 2014 220, *Baldacci* εἰς Κόνιτσα, τ. 2015 222, *Μ. Φίλιος*, Μολυβδοσκεπάστος, 1994 24, ε) *Νικολαΐδης*, ὄ.π.

22. Βλ. α) Κόνιτσα, τ. 2017 152, *Μαυρογάτης*, ὄ.π. 73, β) *Γκοῦτος*, Ἡ ἐπαρχία ... 116, ὁ ἴδιος, Ἀπὸ τὴν ἱστορία ... 146, γ) *Αὐτόθι*, ἀντιστοίχως 116 καὶ 278, δ) *Αὐτόθι*, ἀντιστοίχως 105 καὶ 229, ε) *Αὐτόθι* ἀντιστοίχως 103 καὶ 228, στ) *Σαμαρᾶς*, ὄ.π. 25, 70, 414, ζ) *Τσιούμης*, ὄ.π. 7, *Δ. Μακρῆς*, Φούρκα, 1972 19, *Γκάσιος*, ὄ.π., 163.

τσιανης. Στην τοποθεσία του Κάντσικου Χατζή (Χατζή). Στην τοποθεσία του Ντέντσικου Χάνι (λα Χάν)²³. Τα άμικα (ξενώνες) που υπήρχαν μέσα σε χωριά ήσαν διαφορετικά από τα χάνια.

Άγωγιάτες ή κираτζήδες. Ήσαν επαγγελματίες που με 3-15 ή περισσότερα μουλάρια τους μετέφεραν πρόσωπα ή και πράγματα σε τόπους κοντινούς ή μακρινούς (π.χ. λιμάνια του Ίονίου, αστικά κέντρα της Βαλκανικής) και επέστρεφαν μεταφέροντας είτε πρόσωπα ή και πράγματά τους, είτε εμπορεύματα που είχαν παραγγείλει ή θα αγόραζαν κάτοικοι της έπαρχίας. Επίσης μετέφεραν επιστολές, χρήματα και μικρά δέματα, αν δεν υπήρχαν ιδιώτες ταχυδρόμοι.

Ο Λεσκοβικινός Κήτας Σουλιώτης (γενν. 1813) και ο γιός του, με 35 μουλάρια και άλογα, πήγαιναν μετά το 1870 εις Κόνιτσα, Ζαγόρι, Γιάννενα, λιμάνια Ίονίου, Θεσσαλία, Μακεδονία, Κοριτσά, Μοσχόπολη, ήσαν και ταχυδρόμοι, εάν δε δεν είχαν έπαρκές φορτίο άλλων εμπορεύονταν προϊόντα γεωργικά, κτηνοτροφικά, ύφαντουργικά, μπαχαρικά κ.ά. Οί άνδρες 5-6 οικογενειών του Δίστρατου, που είχε εκάστη 15 φορτηγά ζώα, μετέφεραν ταξιδιώτες, ξυλεία, δημητριακά και άλλα εμπορεύματα προς και από τα λιμάνια του Ίονίου, Βόλο, Θεσσαλονίκη, Μπιτόλια, Κοριτσά. Άρκετοί -ήσαν και οί άγωγιάτες που κατάγονταν από Παλιοσέλλι, Πάδες, Άρμάτοβο. Οί Φουρκιώτες κираτζήδες κατ' έτος έκαναν 3-4 ταξίδια στην Ρουμανία, μετάφεραν και επιστολές και χρήματα, έφερναν στο χωριό σιτηρά και φρούτα από Κόνιτσα και Γρεβενά. Οί Ντενιτσιώτες συνήθως πωλούσαν σιτάρι και ξυλεία σε χωριά της έπαρχίας. Ο Γανναδιώτης Κ. Παπαϊωάννου (1829-1931) έφθανε μέχρι την Πρέβεζα, ήταν δε και ταχυδρόμος. Άλλοι γνωστοί μας Μολιστινοί άγωγιάτες ήσαν οί: Σκουτέρης (1880), Δημ. Άλεξίου (1909), Ν. Μανθάς (1919), Β. Χαρισιάδης (1921). Πολλοί ήσαν και οί κираτζήδες οί καταγόμενοι από Κόνιτσα, Βούρμπιανη, Πυρσόγιαννη, Καστάνιανη. Το 1912 κираτζήδες Καντσιώτες, Πυρσογιαννίτες και Καστανιανίτες μετακινούνταν μεταξύ της έπαρχίας και των Τρικάλων²⁴.

23. Βλ. α) Νταρίλας, εις Ήπειρος, τ. 1987 48-49, β) Κάντσικο-Δροσοπηγή, 1993 97, Ζιώγας, ό.π. 180, γ) Στεργιόπουλος, εις Ήπ. Χρονικά, τ. 1938 188. Και στο Γκρισμπάνι υπήρχε χάνι, το 1896 (βλ. Baldacci, εις Κόνιτσα, τ. 2003 362).

24. Βλ. α) Δ. Κήτας, ό.π. 47-51, 69, 82, β) Γώγου-Μαργαρίτη, ό.π. 220, Εύθυμίου, Πρωινός Λόγος 12-13.9.1992, όπου και όνόματα, γ) Η. Παπαζήσης, εις Κόνιτσα, τ. 1991 55, όπου και όνόματα, δ) Έξάρχου, ό.π. 22, ε) Wace/ Thompson, ό.π. 212, Πάσχος, ό.π. 34, στ) Μολιστινά 24, ζ) Παπαδημούλης, ό.π., 94, Εύθυμίου, Ή Βούρμπιανη... 468, όπου και όνόματα, Ν. Τσίπας, Αντάμωμα με πατρογονικούς αντίλαλους της Πυρσόγιαννης, 1987 135, η) Γκοῦτος, εις Τα Καντσιώτικα, τχ 18 44, τχ 19 2, θ) Γνωστοί μας Κερασοβίτες άγωγιάτες: Γ. Κιράτσης, Ί. Γαλάνης, Κότινας, Ζούκηδες (Σαμαράς, ό.π. 412, Μολιστινά 24).

Παρουσίαση εντοπίων Ευεργετών Κώστας Α. Ρούσης 1929-1968

Του ΗΛΙΑ ΑΝΔΡΕΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Φίλτατε Αναγνώστη δικαίως διερωτάσαι ποια είναι η ιερή παρακαταθήκη την οποία μας κατέλιπε ο αείμνηστος Δήμαρχος-Ευεργέτης Κ. Ρούσης, δεδομένου ότι έφυγε από την εδώ ζωή εντελώς ξαφνικά και με τρόπο τραγικό. Ο αείμνηστος Κώστας ως άτομο αυτόφωτο δεν είχε ανάγκη τι εντύπωση θα προκαλέσει στους πέριξ και τους συμπολίτες του, δεν είχε ανάγκη αυτό που σήμερα αποκαλούμε “φαίνεσθαι” πολύ περισσότερο δεν ήταν ένας τυπι-

κός-στεγνός ηθικιστής, ένας ηθικοδιδάσκαλος ή τέλος πάντων ένας άνθρωπος της τήρησης των τύπων. Όλα τα ανωτέρω του ήταν ξένα.

Η παρακαταθήκη που μας κληροδότησε ήταν ο ίδιος του ο βίος ο οποίος ως προμετωπίδα είχε μια μεστή περιεχομένου ελληνική λέξη “την ενσυναίσθηση”. Η ακριβής ετυμολογία του όρου αυτού είναι: προσβολή υπό του αυτού συναισθήματος. Περιφραστικά θα κάναμε λόγο για: ενσυναίσθητη κατανόηση, η οποία χαρακτηρίζει την

Ο αείμνηστος Κ. Ρούσης με τον Πατριάρχη Αθηνών Α' (1963).

ψυχική διαδικασία κατά την οποία ένα άτομο προσπαθεί να αναγνωρίσει αυτά που αισθάνεται ένα άλλο άτομο και μάλιστα κάτω από τις συνθήκες που βρίσκεται αυτό το άλλο άτομο.

Αυτό απαιτεί από τη μια παρατήρηση του ατόμου ή με άλλα λόγια ένα πολύ καλό αυτί και ένα καλό βλέμμα. Από την άλλη απαιτεί να μπει κανείς στη θέση του ατόμου. Βάσει των ανωτέρω τα άτομα που υποθέτουν ότι ένα άτομο χρειάζεται βοήθεια αναγκαστικά μπαίνουν στη δυσάρεστη κατάσταση αυτού του ατόμου, και αντιλαμβάνονται τον βαθμό που κάποιος υποφέρει. Ενσυναίσθητη κατανόηση λοιπόν σημαίνει: πενθεί ο πλησίον πενθείς και συ, η αγωνία του γίνεται και δική σου, αισθάνεται έρημος και μόνος προστρέχεις να μοιραστείς την μοναξιά του, λυπάται ο γείτοντας, ο συμπολίτης, συμερίζεσαι την λύπη του. Ο Απόστολος των Εθνών Παύλος στην Α΄ προς Κορινθίους Επιστολή παρομοιάζοντας τα Μέλη της Εκκλησίας ως μέλη ενός και του αυτού σώματος λέγει: Όταν υποφέρει ένα μέλος συμπάσχουν όλα τα υπόλοιπα μέλη και όταν τιμάται ένα μέλος χαίρονται μαζί του όλα τα υπόλοιπα μέλη.

Ο Κ. Ρούσης είχε “ευήκοον ους” και αφουγκράζονταν την Κόνιτσα, είχε αετίσιο μάτι και επόπτευε τα κακώς κείμενα της πόλης του.

Ο νους και η καρδιά του επαναστατούσαν μπρος στο γεγονός οι μαθητές

του Γυμνασίου να στεγάζονται σε ένα παλαιό αρχοντικό μεν, πλην όμως ακατάλληλο ως εκπαιδευτήριο και μάλιστα σε μια εποχή που ο Ευάγγελος Παπανούτσος, Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Παιδείας επί Πρωθυπουργίας Γεωργίου Παπανδρέου και Υπουργίας Λουκή Ακρίτα μεταμόρφωσε την εκπαίδευση της Πατρίδας μας. Έτσι δώρησε οικοπεδική έκταση για την ανέγερση εκπαιδευτηρίου στερώντας από τα τέκνα του μελλοντική παρουσία. Ο νους και η καρδιά του Κώστα Ρούση δεν ησύχαζαν βλέποντας τους μαθητές του Γυμνασίου με καταγωγή από τα χωριά να διαμένουν σε ανθυγιεινά δωμάτια υποσιτιζόμενοι και μη θερμαινόμενοι.

Μπρος σε αυτή την κατάσταση ο Δήμαρχος Ευεργέτης με επικεφαλής τον τότε Μητροπολίτη Χριστόφορο Χατζή τον αδίκως μη μνημονευόμενον και έχοντας την συμπαράσταση των καθηγητών Χριστοφόρου Γκαραβέλα, Νίκου Ρεμπέλη και των Δημοσίων Υπαλλήλων Ιωάννη Μαλάμη και Κώστα Κυρίτση συνέστησαν Φιλεκπαιδευτικό Σύλλογο ο οποίος στο αρχοντικό Βεκιάρη κάτωθεν και δίπλα του Ναού Αγίου Νικολάου συγκρότησαν οικοτροφείο για τους μαθητές τους προερχόμενους από τα χωριά.

Προφανώς εκείνο το ιστορικό οικοτροφείο δεν ήταν κάτι το τέλειο, πλην όμως εν πολλοίς έδωσε λύση σε ένα ακανθώδες θέμα το οποίο ταλαιπω-

ρούσε γονείς και μαθητές. Ωφέλησε τους μαθητές και στο εξής, καθιστώντας τους αλληλέγγυους και αλληλοβοηθούμενους στα μαθήματά τους. Ο νους και η καρδιά του Δημάρχου Κ. Ρούση ταραχθήκαν όταν πλησίαζαν κάποια Χριστούγεννα και στο εδώ Δημόσιο Ταμείο δεν είχαν έλθει οι μισθοί των Δημοτικών Υπαλλήλων.

Στους πέριξ στενούς φίλους εκμηστηρεύθηκε την σκέψη του να πάει στην Αθήνα για να δώσει λύση στο πρόβλημα.

Πλην όμως για να πας εκείνη την εποχή στην Αθήνα ήταν πραγματικός άθλος πέρα από τα έξοδα. Και τότε ο καλός Δήμαρχος πήρε χρήματα από το συρτάρι του φαρμακείου και οι υπάλληλοι του Δήμου έκαναν ευτυχισμένα Χριστούγεννα.

Ο νους και η καρδιά του Κώστα Ρούση βρίσκονταν πάντα σε εγρήγορση και πάντα τον ακολουθούσε το στοργικό βλέμα της μητέρας του Αικατερίνης, μιας πολύ σεβάσμιας γυναίκας η οποία καθήμενη στο γραφείο του γιού της χάρωνταν τον βαθύ σεβασμό του καθώς και τα φιλικά αισθήματα των φίλων του που σύχναζαν στο φαρμακείο κυρίως τις απογευματινές ώρες. Η Κόνιτσα της εποχής εκείνης, εποχής Κώστα Ρούση δεν είχε απολύτως καμμία σχέση με την σημερινή Κόνιτσα που μαραζώνει χωρίς αυτοπεποίθηση ελπίδα και σιγουριά για το αύριο. Αυτό το καταθέτω με πολλή περίσκεψη και

όχι ως εξωραϊστής νοσταλγός του παρελθόντος.

Κύριο γνώρισμα της τότε Κόνιτσας ήταν ο πληθυσμός της· το στέρεο υπόβαθρο της κάθε κοινότητας, της κάθε κοινωνίας. Είναι γεγονός πως εκείνοι οι άνθρωποι πριν μια εικοσαετία το 1940-1944 και μια δεκαετία αργότερα το 1946-1949 ζυμώθηκαν με την φωτιά και το σίδηρο. Εν αρχή η εισβολή των Ιταλών, διαδοχή της Γερμανο-ιταλικής κατοχής με αποκορύφωμα την πυρπόληση των χωριών της Κοιλιάδας Αώου τον Οκτώβριο του 1943 από τους ναζί της Εντελβάϊς, και σαν να μην έφτανε τόσος φόρος αίματος, δακρύων και τρόμου οδηγηθήκαμε και στον αδελφοκτόνο πόλεμο, γιατί κάποια ανιστόρητα μυαλά δεν είχαν παραδειγματισθεί από τους διχασμούς του παρελθόντος. Αυτοί οι άνθρωποι που αντίκρυσαν την κόλαση μέσα από τις ορθάνοιχτες πύλες της ήταν αποφασισμένοι να αλλάξουν σελίδα στην ιστορία του τόπου. Τετρακόσιοι και πλέον τάφοι σε απόσταση μια, αναπνοής από το κέντρο της πόλης τους θύμιζαν τον ζόφο του εμφύλιου πολέμου. Κατ' αρχάς μπορεί το τότε αποκαλούμενο μεταεμφυλιοπολεμικό κράτος να έκανε αισθητή την παρουσία του, πλην όμως τον κοσμάκη τον συνέιχε ένα αίσθημα αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας.

Το ζούσαμε ο καθένας μας όπου στα σπίτια μας του ενός και μισού δωματίου

θα έλεγα φιλοξενούσαμε χωριανούς και άρρωστους γέροντες μέχρι την αποθεραπεία τους κοντά στο γιατρό.

Δεύτερο στοιχείο της εποχής εκείνης ήταν η παντοειδής δημιουργία. Τότε στήθηκαν αρκετές επιχειρήσεις, οι γεωργοί έδιναν τον δικό τους αγώνα και οι πατεράδες μας με τις πενιχρές αποταμιεύσεις τους έβαλαν τα θεμέλια του μικρού σπιτιού για να στεγάσουν απλώς την οικογένειά τους. Τρίτο κυρίαρχο γνώρισμα της εποχής Κ. Ρούση ήταν η έκρηξη της εκπαίδευσης. Παιδιά φτωχών οικογενειών αποφοιτούσαν από το εδώ Γυμνάσιο και κατόπιν εξετάσεων φοίτησαν στα δύο τότε πανεπιστήμια της χώρας μας, Αριστοτέλειο και Καποδιστριακό. Δυστυχώς η

πλειοψηφία των πτυχιούχων δεν επέστρεψε στην Κόνιτσα.

Πιστεύω πως για την Κόνιτσα της εποχής Κώστα Ρούση και την Κόνιτσα της οκταετούς οικονομικής κρίσης είναι επίκαιρα τα όσα έγραφε πριν εξήντα χρόνια ο Ηλίας Ηλιού πρόεδρος της Ε.Δ.Α. “Εις εποχάς κοινωνικής πρόόδου σημειώνεται μια γενική ανάτασις. Και οι ταπεινότεροι άνθρωποι ευρίσκονται εις μίαν έξαρσιν γίνονται καλύτεροι από τον ίδιον τον εαυτόν των (...) το αντίθετον σημειώνεται εις περιόδους οπισθοδρομήσεως και κοινωνικής αντιδράσεως.

Αχαλίνωτα αναπτύσσονται τα εγωϊστικά και τα ατομικιστικά ένστικτα.

Συνεχίζεται

Το τραγούδι του Μακρυγιάννη

Ο ήλιος εβασίλεψε,
Έλληνά μου βασίλεψε και το φεγγάρι εκάθη
κι ο καθαρός Αυγερινός που πάει κατά την Πούλια
τα τέσσερα κουβέντιαζαν και σιγοκουβεντιάζουν.
Γυρίζει ο Ήλιος και τους λέει, γυρίζει και του κρένει·
Εψές οπού βασίλεψα πίσω από μια ραχούλα,
άκ'σα γυναίκεια κλάματα κι αντρών τα μοιρολόγια
γι' αυτά τα'ρωικά κορμιά στον κάμπο ξαπλωμένα,
και μες στο αίμα το πολύ είν' όλα βουτηγμένα.
Για την πατρίδα πήγανε στον Άδη τα καημένα.

Σ.Σ.

(Από τα απομνημονεύματα, σελ. 288)

Το τραγούδησε ο Μακρυγιάννης στην πολιορκία της Ακρόπολης

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ

Για μια ... χαψιά ψωμί

Όπως γράψαμε και σε προηγούμενο σημείωμά μας, με την ιταλογερμανοβουλγαρική κατοχή που άρχισε από τον Απρίλη του 1941 και έληξε τον Οκτώβρη του 1944, ο λαός μας αντιμετώπισε με αφάνταστες δυσκολίες το θανατερό φάσμα της πείνας. Στις πόλεις (κυρίως στην Αθήνα) άνθρωποι κατά δεκάδες πέθαιναν στους δρόμους και τους μάζευαν με τα κάρρα για τα νεκροταφεία. Πουλήθηκαν αντικείμενα αξίας, ακόμα και σπίτια για μια “χαψιά ψωμί” και ασυνείδητοι δοσίλογοι και μαυρογορίτες θησαύρισαν εκμεταλλευόμενοι την κατάσταση και έγιναν μετά την απελευθέρωση πάμπλουτοι με εργοστάσια, πλοία, πολυκατοικίες, και μεγάλοι παράγοντες του τόπου...

Στην περιοχή μας, προπαντός το 1941-42, ώσπου να πάρουν οι κάτοικοι κάποια σοδειά από τα καλλιεργημένα χωράφια τους, έφαγαν ακόμα και ζωοτροφές, όπως βελάνια κ.ά.

Αυτά διαβάζοντάς τα σήμερα τα παιδιά μας που τρώνε και του “πουλιού το γάλα”, όπως λέει και ο λαός μας, τα ακούνε σαν παραμύθια...

Πολλοί, εκείνη τη δύσκολη εποχή, για να εξασφαλίσουν το ψωμί της οικογένειας αναγκάστηκαν να κάνουν πολύήμερα ταξίδια από τα χωριά μας μέχρι τη Θεσπρωτία και ως τη Μακεδονία.

Έπαιρναν με ανταλλαγή, δηλαδή, λάδι, αλάτι, σαπούνι από Φιλιάτες π.χ. και έφταναν ως το Τσοτίλι να τ' ανταλλάξουν με σιτάρι, καλαμπόκι κ.ά.

Από τα Κονιτσιώτικα παραμεθόρια χωριά έφταναν ακόμα και ως τις αλβανικές πεδιάδες της Μουζακιάς.

Συνήθως ταξίδευαν παρέες γιατί υπήρχαν πολλοί κίνδυνοι σ' αυτή τη μακρινή διαδρομή που γινόταν από μονοπάτια και όχι από κεντρικές οδικές αρτηρίες.

Ένας κίνδυνος ήταν να τους κατασχέσουν αυτά που κουβαλούσαν, οι κατακτητές οι οποίοι είχαν φυλάκια σε διάφορα σημεία.

Άλλος κίνδυνος, χειρότερος, ήταν να τους ληστέψουν ή ακόμα να τους σκοτώσουν κάποιοι ασυνείδητοι εγκληματίες που έστηναν καρτέρι στα περάσματα ένοπλοι.

Στο σημείο αυτό θα αναφέρουμε δύο από τα πολλά παρόμοια περιστατικά εκείνου του καιρού. Δυο ξαδέρφια από το Μεσοβούνι Ζαγορίου, Νίκος και Πασχάλης Κωστόπουλος καθώς και οι Κερασοβίτες Αλκιβιάδης Ε. Κοτούλας, Σπύρος Γ. Γκουγέτας, Αποστ. Ν. Κότινος, Αποστ. και Κώστας Κεράτσης ληστεύτηκαν και έχασαν τη ζωή τους στο Τσάμικο που είχαν πάει για λάδι.

Αυτά συνέβαιναν από την αρχή της κατοχής ως το 1942 που άρχισε ο λαός να οργανώνεται στην Αντίσταση.

Στην περιοχή μας η Οργάνωση του

ΕΑΜ από την αρχή πήρε αυστηρά μέτρα κατά της κλεψιάς και της ληστείας και σε λίγο χρόνο αυτοί, που από την εξαθλίωση κατρακύλησαν στην εξαχρείωση και καταδυνάστευαν τον κοσμάκη, μπήκαν στο “καβούκι” τους. Εμπεδώθηκε η τάξη και η ασφάλεια στην ύπαιθρο σε τέτοιο σημείο που ενώ πρώτα κλέβονταν τα ζώα και από τους τους σταύλους μέσα, τώρα έβοσκαν ελεύθερα και ασφαλή.

Προς επιβεβαίωση όσων αναφέραμε πιο πάνω θα εξιστορήσουμε, στη συνέχεια δυο γεγονότα για τα οποία έχουμε άμεση γνώση:

α. Ο Α.Τ. από την Πυρσόγιαννη ξεκίνησε από το χωριό του πεζός και έφτασε στο Τσάμικο όπου κατάφερε να κONOμήσει ένα δοχείο λάδι. Το φορτώθηκε στην πλάτη και παρέα με μια γυναίκα που έκανε το ίδιο πήρανε το δρόμο της επιστροφής ικανοποιημένοι που θα πήγαιναν στην οικογένειά τους το πολύτιμο φορτίο. Πέρασαν από το Μεσοβούνι και συνέχισαν την πορεία από το μονοπάτι (στα Βοτανάρια) που κατηφόριζε προς την πέτρινη γέφυρα του Βοϊδομάτη. Τότε δεν υπήρχε ο σημερινός δημόσιος δρόμος. Δεν πρόλαβαν να κατηφορίσουν και μέσα από τα πουρνάρια προβάλλουν δυο οπλοφόροι με γκράδες. Με την απειλή των όπλων τους παίρνουν το λάδι και εξαφανίζονται. Δεν είναι δύσκολο να φανταστούμε την πίκρα και απελπισία που ένιωσαν οι άνθρωποι μ’ αυτό το αναπάντεχο που τους βρήκε.

Σκέφτηκαν να καταγγείλουν το περιστατικό στην Καραμπινιερία που είχε Σταθμό στην Αρίστη και αυτό έκαναν. Οι Ιταλοί υπολόγισαν ότι οι ληστές θα ήταν από κάποιο κοντινό χωριό και αμέσως, παίρνοντας μαζί τους τους παθόντες ξεκίνησαν την έρευνα. Πήγαν στο πρώτο χωριό, φώναξαν τους άνδρες του χωριού, αλλά δεν μπόρεσαν να γνωρίσουν τους δράστες. Τότε πήγαν στο επόμενο χωριό και χτυπώντας το καμπανάκι του Σχολείου συγκέντρωσαν όλους τους άνδρες του χωριού. Έκαναν νόημα στον Α.Τ. να περάσει μπροστά από τους χωριανούς, μήπως γνωρίσει κανέναν.

Εκείνος χωρίς δισταγμό υπέδειξε αμέσως τον έναν δράστη που τον γνώρισε από τα άγρια μάτια που του είχαν κάνει εντύπωση όταν έγινε η ληστεία.

Αποκαλύφτηκε και ο δεύτερος και τους πήγαν σε φυλακή στα Γιάννινα όπου ο ένας αρρώστησε και πέθανε πληρώνοντας με τη ζωή του το “κατόρθωμά του”.

β. Ο πατέρας μου με το θείο (αδερφό της μάνας μου), μόλις έβγαλαν τα ξυλοκάρβουνα από το δάσος, που είχαν το καμίνι μ’ άλλους χωριανούς, φόρτωσαν τέσσερα τσουβάλια στο μουλάρι (δεν είχαν έρθει οι Γερμανοί που μας το πήραν αργότερα, όπως γράψαμε στο προηγούμενο τεύχος) και σε δύο μερόνυχτα έφτασαν στο Τσάμικο όπου αντάλλαξαν τα κάρβουνα με λάδι, αλάτι κ.ά.

Με αντίστροφη πορεία, πέρασαν από το χωριό μας, άφησαν λίγες οκά-

δες λάδι στα σπίτια και κατ'ευθείαν για το Τσοτύλι της Μακεδονίας.

Την τρίτη μέρα βρέθηκαν στη Νεάπολη. Εκεί, κοντά στην εκκλησία, προθυμοποιήθηκε κάποιος καλός άνθρωπος να τους φιλοξενήσει το βράδυ, με πληρωμή βέβαια σε είδος (λάδι). Ξεφόρτωσαν τα δοχεία, έφαγαν το λιτό φαγητό τους (ψωμί κι ελιές) και κατάκοποι από το πολυήμερο ταξίδι τυλίχτηκαν στις "τσέργες" τους για ύπνο.

Το πρωί ξύπνησαν νωρίς και συνέχισαν το ταξίδι τους για Τσοτύλι. Εκείνα μνη τα πολυλογούμε- έκαναν την ανταλλαγή με σιτάρι και χαρούμενοι που θα κουβαλούσαν στα σπίτια τους τον "ζωγόνο θείο καρπό" πήραν το δρόμο της επιστροφής. Δεν πρόλαβαν να κάνουν μερικά χιλιόμετρα και τους προφτάνουν δυο ένοπλοι. Στην αρχή νόμισαν ότι ήταν ληστές και τρόμαξαν, αλλά βλέποντας τα δίκονα με τα γράμματα ΕΛΑΣ ηρέμησαν. Προς στιγμή, όμως, γιατί ο ένας ένοπλος έβγαλε μια αγριοφωνάρα λέγοντας: γυρίστε πίσω, πίσω απατεώνες, θα σας πάμε στο Λαϊκό Δικαστήριο*

— Γιατί, συναγωνιστή, τι κάναμε; ψέλισσε ο πατέρας μου.

— Τι λάδι δώσατε στο Τσοτύλι, λάδι με νερό; Ρώτησε ο Ελασίτης.

— Εμείς το δοκιμάσαμε όταν το πήραμε στο Τσάμικο· ήταν πολύ καλό λάδι, απαντάει ο πατέρας μου, μήπως μας έκαναν καμιά κατεργαριά εκεί που κοιμηθήκαμε χθες βράδυ;

Κάτι υποψιάστηκαν και οι οπλοφό-

ροι, και όλοι μαζί πηγαίνουν στη Νεάπολη. Χωρίς πολλές κουβέντες αποκαλύπτεται η "λαδιά" που τους έκανε ο "καλός άνθρωπος" της φιλοξενίας.

Είχε βγάλει λάδι από τα δοχεία και τα συμπλήρωσε με νεράκι. Το λάδι παραδόθηκε στους Ελασίτες να το πάνε στο Τσοτύλι και ο πατέρας με το θείο μου γλίτωσαν το Λαϊκό Δικαστήριο.

Σε λίγες μέρες από το φρεσκοαλεσμένο μακεδονικό σιτάρι, η μάνα μου έφτιαχνε τα πρώτα καρβέλια που μοσχομύριζαν. Έγινε ένα ψωμί από αλεύρι με τα πίτουρα, νόστιμο και γευστικό, ίσως πιο γευστικό και από το παντεσπάκι που έτρωγε το παιδί της βασίλισσας Αντουανέτας...

Σ. Τουφίδης

Σημείωση:

Στα χρόνια της κατοχής, που στην ύπαιθρο το κράτος είχε διαλυθεί, το ΕΑΜ είχε συστήσει νέους λαοδημιουργικούς θεσμούς. Ένας απ' αυτούς ήταν και τα Λαϊκά Δικαστήρια. Σε κάθε χωριό, δηλαδή, εκλέγονταν από τους κατοίκους οι πιο έντιμοι και καλοί νοικοκυραίοι για την εκδίκαση, των διαφόρων παραπωμάτων (αγροτικές ζημιές, κλεψιές κ.ά.) με πνεύμα συμφιλιωτικό για τους παραβάτες. Για πολύ σοβαρές υποθέσεις (φόνους κ.ά.) παραπέμπονταν σε ανώτερα Δικαστήρια που υπήρχαν σε κάθε επαρχία.

Γι' αυτό το ζήτημα χρειάζεται ολόκληρο κεφάλαιο για να καταλάβουν οι νεώτεροι πόσο χρήσιμος ήταν αυτός ο θεσμός σε μια ύπαιθρο που οι κλεψιές, οι ληστείες και άλλα αδικήματα, είχαν πάρει μεγάλη έκταση με την εξαθλίωση και εξαχρείωση των ανθρώπων...

Έκθεση Δημιουργών

Το Σάββατο 13/4 εγκαινιάστηκε στο Πνευματικό Κέντρο Ιωαννίνων έκθεση Δημιουργών Κόνιτσας. Ζωγραφικής-Αγιογραφίας-Κοσμήματος - Ξυλογλυπτικής-Λιθογλυπτικής-Φωτογραφίας κ.ά. καλλιτεχνικών δημιουργημάτων.

Την έκθεση πλαισίωσαν: η Μεικτή Χορωδία ενηλίκων, η Παιδική χορωδία και η ορχήστρα κιθαριστών της Δημ. Μουσικής Σχολής Κόνιτσας. Στην έκθεση συμμετείχαν με έργα τους οι εξής:

Γκούντα Χρυσάνθη, Εζνεπίδου Μαρία, Καλλιντέρη Κυριακή, Καλλιντέρη Μαρίνα, Καλτσούνη Αλεξάνδρα, Κατή Δήμητρα, Καφεντζή Ουρανία, Κήπας Θεόδωρος, Κίτσιος Χρήστος, Κολόκα

Ουρανία, Κορτσινόγλου Στεφανία, Κωσταντίνα Λώλου, Λάμπρου Κωσταντίνα, Μήτσιου Δέσποινα, Μιχαλάκη Χριστίνα, Μουζάκης Νίκος, Μπελθικιώτη Πανωραία-Βαρβάρα, Νάτση Παρασκευή, Νικολόπουλος Κωνσταντίνος, Ξώνα Ελένη, Παγανιά Άννα-Μαρία, Πανταζή Αλεξάνδρα, Παντελή Κίτσιου Ελένη, Πάντου Αριστέα, Παππά Νεκταρία, Πολυχρόνης Πέγκας, Ράμμος Ιωάννης Ράπτης Λάμπρος, Σπανός Κωνσταντίνος, Τέφος Ανδρέας, Τόκη Σοφία, Τουφίδης Πανταζής, Τσούβαλη Αικατερίνη, Φατέ Μαρία, Ψαρρού Ιφιγένεια.

Η έκθεση είχε μεγάλη επιτυχία και την επισκέφτηκε αρκετός κόσμος από την πόλη των Ιωαννίνων.

Αίτηση

Πρὸς τὸν κ. Δήμαρχο καὶ τοὺς κ.κ. Δημ. Συμβούλους τοῦ Δήμου Κόνιτσας

Κόνιτσα 11/ 4/2019

Ἔχουμε τὴν τιμὴ, νὰ ὑποβά-
λουμε σήμερα, πρὸς τὸ δημ.
συμβούλιο Κόνιτσας τὴν πρόταση-με-
λέτη τοῦ γεωπόνου κ. Γεωργ. Μαυρο-
γιάννη, ἡ ὁποία ἀφορᾷ εἰς τὴν διευθέ-
τηση τῆς κοίτης τοῦ Ἄωου καὶ τὴν
ἀνάπλαση τοῦ περιβάλλοντος χώρου.
Ἡ ἰδέα ὁμολογουμένως μᾶς συναρπά-
ζει τόσο, ὥστε κατ' ἀκολουθίαν ἀπο-
φασίσαμε καὶ νὰ τὴν ἀναδείξουμε καὶ
νὰ τὴν ἐπικαιροποιήσουμε..

Παρακαλοῦμε καὶ εὐελπιστοῦμε, ὅτι
θὰ γίνεῖ ἀποδεκτὴ ἀπὸ τὴν ὀλομέλεια
τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου. Σᾶς δίδεται
ἡ ἱστορικὴ εὐκαιρία, νὰ ἐνστερνισθεῖτε
καὶ νὰ ἐγκολπωθεῖτε τὸ ὄραμα καὶ τὴν
προοπτικὴ τῆς παρούσας πρότασης, ὥσ-
τε τὸ ἐπόμενο βῆμα σας εἶναι, νὰ προ-
ωθήσετε τὸ αἴτημα πρὸς τὴν περιφέρεια,
μὲ σκοπὸ τὴν ἔνταξη τοῦ ἔργου σὲ
χρηματοδοτικὸ πρόγραμμα τῆς Εὐρω-
παϊκῆς ἔνωσης (π.χ. ΕΣΠΑ). Πρέπει νὰ
τονιστεῖ, ὅτι ἡ καθολικὴ ἀποδοχὴ ἐκ μέ-
ρους σας εἶναι ἀποφασιστικῆς σημα-
σίας, γιὰ τὸ κῦρος, τὸ εἰδικὸ βάρος ἀλλὰ
προπάντων γιὰ τὴν παραπέρα προοπτι-
κὴ τῆς πρότασης.

Κύριε Δήμαρχε καὶ κύριοι δημοτικοὶ
σύμβουλοι.

Δὲν ὑπάρχει Εὐρωπαϊκὴ πρωτεύου-
σα καὶ μεγάλη πόλη ἡ ὁποία διασχίζεται
ἀπὸ κάποιο ποτάμι καὶ νὰ μὴν ἔχει γίνεῖ
παρέμβαση σχετικὰ μὲ τὴν διευθέτηση
τῆς κοίτης καὶ τὴν ἀναγκαῖα ἀνάπλαση.
Βλέπε Τάμεσης, Σηκουάνας, Ρίνος, Δού-
ναβης, Βόλγας κ.λ.π. κ.λ.π. Ἀλλὰ καὶ
στὰ Ἑλληνικὰ δεδομένα, ὅσοι ἀπὸ σᾶς
ἐπισκεφθήκατε ἐσχάτως τὴν πόλη τῶν
Τρικόλων, θὰ ἀντικρύσατε μὲ ἐκπληξη
μία ἄλλη, μία διαφορετικὴ πόλη, μὴ ἔ-
χουσα καμία σχέση μὲ τὴν παλαιὰ εἰκό-
να ποῦ ξέραμε. Τί συνέβη; Ἡ διευθέτη-
ση τῆς κοίτης τοῦ Πηνειοῦ, ἡ ὁποία δια-
τρέχει τὴν πόλη, ἡ φτωχὴ ἐξ ἀντικει-
μένου ἀνάπλαση τοῦ χώρου, μὲ μερικὰ
μονοπάτια κατὰ μῆκος τῆς κοίτης καὶ λί-
γα συντριβάνια, μετέβαλε τὴν ὄψη καὶ
τὴν μορφή κυριολεκτικὰ καὶ ἀνύψωσε
κατακόρυφα τὴν τουριστικὴ ἐπισκεψι-
μότητα. Καὶ ὅλα αὐτὰ χωρὶς τὰ Τρίκαλα
νὰ διαθέτουν τὴν μοναδικὴ ὠραιότητα
τοῦ παρθένου τοπίου τῆς Κόνιτσας.

Στὴν περίπτωσι τοῦ Ἄωου, ἡ πραγ-
μάτωση τῆς πρότασής μας, θὰ ἀποφέρει
τὰ κάτωθι ὀφέλη, γιὰ τὸν τόπο.

1) Ἐξοικονομεῖται ἐκμεταλλεύσιμη
ἐκταση ἄνω τῶν 3.500 στρεμμάτων, ποῦ
σήμερα ἀποτελεῖ τὴν ἄγονη κροκαλώδη

κοίτη. Ἄν τὸ ἀναγάγουμε αὐτὸ σὲ οἰκονομικὸ μέγεθος, τὸ κέρδος εἶναι ἀπροσδιορίστως ἀπρόβλεπτο καὶ ἀπροσμέτρητο. Ἀσφαλῶς δὲν μπορούμε νὰ ἔχουμε γνώμη, γιὰ τὸ πὼς θὰ γίνει ἡ διαχείριση τῶν 3.500 χιλιάδων στρεμμάτων ποὺ θὰ προκύψουν, ἐνδεχομένως οὔτε καὶ ὁ Δῆμος, ὅμως εἶναι αὐτὸς ποὺ πρέπει νὰ κινήσει τὶς διαδικασίες, γιὰ τὶς ὅποιες νομιμοποιήσεις.

2) Ἀποκτὰ ἡ Κόνιτσα ἓνα μοναδικὸ τόπο ἀναψυχῆς μὲ ποικίλες δραστηριότητες. Ποδηλατοδρόμιο, δρόμους περιπάτου, δένδροστοιχίες, πισίνες, ἀναψηκτήρια, συντριβάνια, γήπεδα μπάσκετ, τέννις, γκόλφ καὶ ὑδάτινα ἀθλήματα, ὅπως ἀναλυτικὰ περιγράφονται στὴν πρόταση καὶ ποὺ δύνανται νὰ ἐπιφέρουν τουριστικὴ ἐπανάσταση, γιὰ τὰ δεδομένα τουλάχιστον τῆς Ἡπείρου.

3) Ἡ διευθετηθεῖσα κοίτη θὰ καταστεῖ μοναδικὸς ταμιευτήρας νεροῦ καὶ σὲ περίπτωση πυρκαϊᾶς τῶν δασῶν μας, καθίσταται ἡ μοναδικὴ ἐλπίδα σωτηρίας, ἀφοῦ τὰ ἐναέρια μέσα κατάσβεσης δύνανται νὰ δράσουν ἀποτελεσματικά, σὲ μόλις πέντε λεπτά.

4) Ὁ ποταμὸς Ἀῶς ἔχει μῆκος 250 χιλιομέτρων. Ἡ διευθέτηση τῆς κοίτης ἀφορᾷ σὲ μῆκος μόνο 2 χιλιομέτρων (700 μέτρα κάτωθεν τῆς τοξοτῆς γέφυρας μέχρι σχεδὸν τὸ Λιτοβούνι) χωρὶς νὰ γίνεται οὐδεμία παράκαμψις ἢ ἐκτροπὴ τῆς ροῆς καὶ ἀπώλεια ὑδάτινων πόρων. Ποὺ λοιπὸν τὸ “ἔγκλημα”; Τὸ ὅτι θὰ ἐξωραϊσθεῖ τὸ περιβάλλον, τὸ ὅτι

ἡ ἄγωνα καὶ ἄχρηστη γῆ θὰ μετατραπεῖ σὲ γῆ τῆς ἐπαγγελίας καὶ ἡ μονάδα θὰ καταστεῖ “τὸ ἐπίνειο” τῆς πόλης τῆς Κόνιτσας;

5) Εἶναι γνωστὸν, ὅτι μὲ σειρά ὑπουργικῶν ἀποφάσεων, ἀποφασίστηκε ἡ ἐκτροπὴ καὶ τοῦ ὑπολοίπου ὕδατος τοῦ Ἀῶου, προκειμένου νὰ ἀναβιώσουν ἔργα τριτεύουσας σημασίας, ποὺ σχεδίασαν ἀλογίστως πολιτικὲς μετριοτήτες. Κατὰ τῆς ἀκύρωσης τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν ἔγινε προσφυγὴ στὸ συμβούλιο τῆς ἐπικρατείας, ἀπὸ περιώνυμες περιβαλλοντικὲς ὀργανώσεις καὶ τὸν δῆμο τῆς Κόνιτσας, ὅμως τὸ συμβούλιο μὲ τὴν 2936/17 ἀπόφασή του ἀπέρριψε τὴν αἴτηση ἀκύρωσης τῶν ὑπουργικῶν ἀποφάσεων. Δηλαδή τὸ ἐπίσημο κράτος ἀποφάσισε, γιὰ τὸ μέλλον τοῦ λαοῦ, ἐρήμην αὐτοῦ, ἀγνόησε παντελῶς τοὺς αὐτόχθονες, ποὺ πρέπει νὰ ἔχουν λόγο καὶ ἄποψη, γιὰ τὰ δρώμενα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ τόπου τους.

Ἀντιλαμβάνεσθε τί θὰ συμβεῖ, ὅταν ἐκτρέψουν καὶ τὸ ἐναπομεῖναν νερὸ τοῦ Ἀῶου;

Τὸ ποτάμι μας θὰ καταντήσῃ ξερό-λακκος γιὰ βατράχια καὶ νερόφιδα, ἀλλὰ τότε θὰ εἶναι πολὺ ἀργὰ γιὰ δάκρυα...!!!

Μὲ τὴν κατασκευὴ ὅμως τοῦ ἔργου, ποὺ ἀσφαλῶς ἀποτελεῖ μία πολὺ σοβαρὴ μονάδα καὶ ἓνα ἔργο τεράστιας πνοῆς καὶ προοπτικῆς, διασφαλίζεται εἰς τὸ διηνεκὲς ἡ παρούσα ροὴ τοῦ Ἀῶου καὶ αὐτοκαταργεῖται ἐκ τῶν πραγμάτων ἢ ἀπόφαση τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρα-

τείας, διότι θα καταστει̃ αφ'̃ ε̃αυτῆς ἀνενεργῆς, ἐκ τοῦ γεγονότος καὶ μόνο, ὅτι ἡ μονάδα θα λειτουργεῖ καὶ θα ὑφίσταται μὲ ἀποκλειστικὴ ἐξάρτηση ἀπὸ τὸ νερὸ τοῦ Ἀώου. Προσφέρεται δηλ. γιὰ τὴν περιοχὴ μας μία ἔξυπνη δικλείδα ἀσφαλείας μᾶλλον ἢ μοναδική, δηλ. μία νόμιμη ὑπεκφυγὴ ποὺ παροπλίζει τὸν νόμο, ἀλλὰ καὶ τὸν καταργεῖ.

Πρὸς οἰκολογίζοντες...!!!

Υπάρχουν κινήματα ποὺ ἀντιστρατεύονται τὴν ρύθμιση τῆς κοίτης τῶν ποταμῶν; Ἀσφαλῶς ναί, ἀλλὰ αὐτὰ ἔχουν σχέση ὄχι μὲ αὐτὴ καθ'̃ ἑαυτὴ τὴν ρύθμιση τῆς κοίτης, ἀλλὰ πρωτίστως μὲ τὴν βιομηχανικὴ ρύπανση καὶ μόλυνση τῶν ὑδάτων καὶ δευτερευόντως μὲ τὴν μὴ πρόβλεψη τῆς διακίνησης τῆς ἰχθυοπανίδος, λόγῳ κατασκευῆς τεράστιων φραγμάτων καὶ ἐλλείψεως ἀρμονικοῦ σχεδιασμοῦ ἰχθυοσκαλῶν. Στὴν δική μας πρόταση ἢ παρέμβασή μας στὸ περιβάλλον εἶναι ἡπιότητα, εἶναι μηδενική, δὲν διαταράσσεται καμία ἰσοροπία, δὲν γίνεται ὄχλησις στὸν εἰδυλιακὸ χῶρο, ἀλλὰ τουναντίον εὐπρεπίζεται καὶ ἀναδुकνεῖται ἔτι πλέον τὸ κάλλος τῆς περιοχῆς.

Τούτων δοθέντων ἀνακύπτουν βασικὰ ἐρωτήματα

α) Εἶναι γνωστὸν τοῖς πᾶσι, ὅτι ἐδῶ καὶ χρόνια ὁ Ἀῶος μολύνεται ἀπὸ βοθρολύματα τοῦ Διστράτου καὶ τῆς Πηγῆς, ὁ δὲ Βοῖδομάτης ἀπὸ τὰ ἀντίστοιχα βοθρολύματα τοῦ Παπίγγου καὶ τῶν

ξενοδοχείων τῆς Ἀρίστης καὶ στὸν κάμπο τῆς Κόνιτσας καὶ τῆς Κλειδωνιάς οἱ ἀγρότες πίνουν νερὸ μολυσμένο ἀπὸ τὰ ἀρδευτικά...!!!

Ἐρωτᾶται:

Γιατί ἐσιώπησαν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ σιωποῦν οἱ οἰκολογικὲς συνειδήσεις στὸ συνεχιζόμενο ἔγκλημα;

β) Ἡ Τοπόλιτσα ἦταν ὁ κυριώτερος, ἴσως ὁ μοναδικὸς φυσικὸς τόπος ἀναπαραγωγῆς τῆς βιοποικιλότητος τοῦ Ἀώου. Μὲ τὸ ἔργο τοῦ ἀναδασμοῦ καὶ τὴν αὐθαίρετη κατασκευὴ τριῶν ἀλληπαλλήλων φραγμάτων στὴν Τοπόλιτσα παρακωλύεται ἐντελῶς ἢ εἴσοδος-ἄνοδος τῶν ἰχθυομητέρων γιὰ τὴν ἐναπόθεση τοῦ γόνου καὶ ὁ ἰχθυοπληθυσμὸς ἔχει μηδενιστεῖ σὲ ὅλο τὸ μῆκος τοῦ Ἀώου. Ταυτόχρονα καὶ ἡ ἀνυπαρξία ἰχθυόσκαλας στὸ φράγμα, παραπέμπει σὲ πλήρη ἀφανισμό καὶ οἰκολογικὴ καταστροφὴ τῆς ἰχθυοπανίδος. Γνωστοποιήσαμε τὸ γεγονὸς κατὰ τὸ παρελθὸν πολλές φορές καὶ μέσῳ τῶν στηλῶν τῆς “Κόνιτσας”, ἀλλὰ εἰσπράξαμε τὴν σιωπὴν.

Ἐσιώπησαν πάλι οἱ οἰκολογίζοντες...

Νομίζομε ὅτι ἀποδεικνύονται καὶ καταδεικνύονται περίτρανα τὰ συμπεράσματα, γιὰ τὸν καθένα ἀπὸ ἐμᾶς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑπέρογκη δαπάνη τοῦ ἔργου, οἱ ἰσχυριζόμενοι τοῦτο, ἐνδεχομένως ἀγνοοῦν ὅτι οἱ χρηματοδοτικὲς δυνατότητες τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Ταμείου εἶναι ἀπεριόριστες καὶ ἐφ'̃ ὅσον προωθηθεῖ ἀπὸ ἐμᾶς καὶ γίνεῖ ἡ ἐπι-

θυμητή ένταξη του έργου σε ευρωπαϊκό πρόγραμμα, ή όποια δαπάνη είναι μέγεθος μὴ υπολογίσιμο, για τὰ τεράστια οικονομικά δεδομένα τῆς Ευρωπαϊκῆς ἔνωσης. Ἐξυπακούεται ὅτι ἡ ἑλληνική οικονομία οὐδόλως θὰ ἐπιβαρυνθεῖ, διότι μὲ τὴν ένταξη ἀναλαμβάνει τὸ οικονομικὸ βάρος πλήρως τὸ Ευρωπαϊκὸ Ταμεῖο, ἀρκεῖ ἡ εἰσῆγηση ἀπὸ πλευρᾶς περιφέρειας νὰ εἶναι θετική.

Τέλος κατὰ τὸ διάστημα τῶν διαβουλεύσεων προέκυψαν σχόλια ἐν πολλοῖς ἀψυχολόγητα καὶ ἐπὶ τούτων προσπαθήσαμε νὰ δώσουμε ἐνημερωτικὲς ἀπαντήσεις καὶ διευκρινήσεις τόσον διὰ ζώσης, ὅσον καὶ διὰ τῆς παρούσης γραφῆς.

Κύριε Δήμαρχε καὶ κ.κ. δημοτικοὶ σύμβουλοι

Ἡ πρόταση πὸν παραδίδεται σήμερα εἶναι ἀναθεωρημένη, βελτιωμένη καὶ διανθισμένη μὲ νέα στοιχεῖα πὸν ἀφοροῦν εἰς τὴν ἀναβάθμιση τῆς πρότασης καὶ τὴν ἀνάπλαση τοῦ περιβάλλοντος χώρου.

Συμμετείχαν σ' αὐτὸ τὸ ἐγχεῖρημα, ἐντελῶς ἀφιλοκερδῶς καὶ προθύμως μὲ τὴν ἐπιστημονικὴ τους γνώση καὶ τὴν συσσωρευμένη ἐμπειρία τους τὶς πολυτιμες παραινέσεις καὶ τὶς συμβουλές τους - ἐνίστε ἀρνητικές- οἱ καταξιωμένοι συμπατριῶτες μας ἐπιστήμονες καὶ τεχνοκράτες κ.κ.

Μαυρογιάννης Γεώργιος ὁ ἐκπονήσας τὴν πρόταση-μελέτη

Ζιώγας Θωμᾶς Πολιτικὸς Μηχανικὸς

Μακόπουλος Χαράλαμπος Ἀρχιτέκτων

Σχοινᾶς Νικόλαος Ἀρχιτέκτων

Μάρραιη Γεώργιος Πολιτικὸς Μηχανικὸς Ντῖνος Μιχαήλ Μηχανολόγος-ἠλεκτρολόγος τοὺς ὁποίους ὁ σύνδεσμος μας εὐγνωμῶνως εὐχαριστεῖ ἀλλὰ καὶ ἡ Κόνιτσα θὰ τοὺς ἀνυψώσει σὲ ἱστορικὸ βᾶθρο ἐὰν λάβει σάρκα καὶ ὅστᾳ ἡ προσπάθειά μας.

Πρέπει ἐπίσης νὰ ὁμολογήσουμε χάριτας καὶ πρὸς τοὺς συμπολίτες μας, πὸν προθύμως προσέτρεξαν καὶ προσυπέγραψαν τὴν παρούσα αἴτηση, τόσο ἀπὸ τὴν Κόνιτσα, ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν διασπορὰ καὶ τῶν ὁποίων οἱ ὑπογραφές ἔπονται τῆς παρούσης. Τοὺς εὐχαριστοῦμε ὄλους θερμὰ καὶ ἀναγνωρίζουμε τὴν συμβολή τους στὴν εὐόδωση τῆς προσπάθειάς μας.

Ἡ παρούσα πρόταση ἀσφαλῶς καὶ δὲν ἀποτελεῖ ὀλοκληρωμένη οικονομοτεχνικὴ μελέτη, διότι αὐτὴ θὰ τὴν διαχειριστοῦν εἰδικοί ὑδρομηχανικοί, πὸν θὰ ἔχουν τὴν τελικὴ εὐθύνη για τὸν σχεδιασμὸ καὶ τὴν ὀλοκλήρωση ὀριστικὴ τοῦ ἔργου.

Κύριε Δήμαρχες καὶ κύριοι δημοτικοὶ σύμβουλοι

Μὲ τὴν ἐπίδοση τῆς παρούσας αἴτησης, ἡ δικὴ μας προσπάθεια σήμερα ἔλαβε τέλος. Τώρα ἤρθε ἡ ἱστορικὴ στιγμή, νὰ ἀρθεῖτε στὸ ὕψος τῆς δικῆς σας εὐθύνης, νὰ ταυτίσετε τὴν αὐτοδιοικητικὴ σας παρουσία, μὲ τὴν νέα ἱστορία τοῦ τόπου, γράφοντας καινούργια σελίδα. Ὀπλιστεῖτε μὲ ἀποφασιστικὸτητα καὶ θάρ-

ρος, νὰ ἀπαιτήσετε σθεναρὰ καὶ νὰ μὴν ἐπαιτήσετε τὴν δικαίωση, μὲ ἀκλόνητη καὶ ἀταλάντευτη ἐπιχειρηματολογία, ποὺ θὰ ἐκπηγάξει, ἐπειδὴ θὰ ἔχετε κατὰ νοῦν τὸ ζοφερὸ ὀμιχλῶδες παρὸν τοῦ τόπου μας καὶ τὸ σκοτεινὸ καὶ ἐρεβῶδες μέλλον, ποὺ διαγράφεται χωρὶς προοπτικὴ καὶ ἐλπίδα. Προχωρεῖστε.

Προσβλέπομεν ἐν τέλει στὴ δημιουργία δημοτικῆς λαϊκῆς βάσης, ἢ ὁποῖα θὰ διαχειριστεῖ τὴν οἰκονομικὴ ὀργάνωση καὶ θὰ πραγματώσει τοὺς ὑψηλοὺς στόχους ἀνάπτυξης, θὰ δημιουργήσει πληθώρα θέσεων ἐργασίας, θὰ συντελέσει σὲ κατακόρυφη τουριστικὴ ἄνοδο καὶ θὰ καρποῦται τὰ σημαντικὰ κέρδη καὶ ὀφέλη.

Ἐν ἐναντία περιπτώσει ὑποφώσκει ἡ ἔσχατη καὶ κάκιστη λύση τῆς ἐνοικίασης τῆς μονάδος σὲ ἐπιχειρηματίες, ποὺ θὰ ἐπιπέσουν νὰ ἀρπάξουν καὶ νὰ κατασπαράξουν τὴν ἔτοιμη λεία, πρὸς ἴδιον ὄφελος. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν εἶναι θέμα τῆς παρούσης.

Καλὸν τέλος θὰ εἶναι ἡ παρέμβασή σας πρὸς τὴν περιφέρειαν, νὰ γίνῃ τώρα, ἀρκετὰ πρὶν τὶς ἐκλογές, ὥστε τόσον ἐσεῖς, ὅσον καὶ ὁ σύνδεσμός μας, νὰ ἀσκήσουμε τὴν ἀνάλογη πίεση καὶ νὰ ἀποσπάσουμε, ὄχι μόνο ὑποσχέσεις, ἀλλὰ καὶ ἐγγυήσεις.

Τέλος παρακαλοῦμε, ἐπὶ τῆς πορείας τῶν ἐνεργειῶν σας, νὰ ἔχουμε τακτικὴ ἔγγραφη ἐνημέρωση, ὥστε μὲ τὴν σειρά μας νὰ ἐνημερώνουμε τὰ μέλη καὶ τοὺς φίλους τοῦ συνδέσμου μας.

Μὲ ἐξαιρετικὴ τιμὴ

Τὸ Δ.Σ. τοῦ Συνδέσμου ἀποφοίτων

Βασίλειος Κουκέσης Πρόεδρος
Γκότζος Ἀναστάσιος Ἀντιπρόεδρος
Ἀθανασόπουλος Βασ. Γραμματέας
Κοντογιάννης Χαρίλαος Ταμίας
Ντάφλης Χαράλαμπος Μέλος

Προσυπογράφουν τὴν παρούσα αἴτηση τοῦ συνδέσμου ἀποφοίτων πρὸς τὸν δῆμο Κόνιτσας οἱ συμπολίτες μας.

1. Παπαθεμιστοκλέους Χρῆστος
- 2) Λύτου Ἀλεξάνδρα
- 3) Κίτσιου Γεωργία
- 4) Δρακονταειδῆς Φίλιππος
- 5) Πήλιας Ἰωάννης
- 6) Δερδέκης Χρῆστος
- 7) Κουκέση Δήμητρα
- 8) Κουκέσης Ἡλίας
- 9) Κουκέση Δέσποινα
- 10) Κουκέση Εἰρήνη
- 11) Ἐξάρχου Νικόλαος
- 12) Μπαγκλῆς Δημήτριος
- 13) Στεργίου Ἰωάννης
- 14) Γκάσιου Μαρία
- 15) Γκάσιου Πηνελόπη
- 16) Οἰκονόμου Μιχαήλ
- 17) Παππᾶς Γεώργιος
- 18) Παππᾶς Ἰωάννης
- 19) Μάνθου Μυρώπη
- 20) Κολιός Σταῦρος
- 21) Γκαβίνου Ἑλένη
- 22) Καψιμᾶλης Εὐάγγελος
- 23) Σιούτης Ἰωάννης
- 24) Κίτσιος Βασίλειος

- 25) Κίτσιος Απόστολος
- 26) Μπογοσιάν Κων/νος
- 27) Δάλλα Χαρίκλεια
- 28) Τσιρώνης Αθανάσιος
- 29) Τσιρώνη Βασιλική
- 30) Γεωργάτη Βασιλική
- 31) Μακάριος Γεώργιος
- 32) Μακάριος Νικόλαος
- 33) Μακάριου Εὐρίκλεια
- 34) Ζαχαρόπουλος Φώτιος
- 35) Τσαλιαμάνης Απόστολος
- 36) Τσαλιαμάνη Ἐλένη
- 37) Ρόμπολος Παναγιώτης
- 38) Μωϊσίδου Ἀρσινόη
- 39) Κρυστάλλης Γεώργιος
- 40) Βέργος Βασίλειος
- 41) Μελκονιάν Βικτωρία
- 42) Μελκονιάν Ἐλισάβετ
- 43) Ἀλεξάνδρου Ἰωάννης
- 44) Παπαθεμιστοκλέους Γεώργιος
- 45) Κουκέσης Βασίλειος
- 46) Καλαμπόκης Κων/νος
- 47) Καλαμπόκη Ἄννα
- 48) Νικολόπουλος Παναγιώτης
- 49) Ἀντωνίου Κλεονίκη
- 50) Γκότζου Εὐρίκλεια
- 51) Νικολόπουλος Ἀντώνιος
- 52) Τζόκας Ἰωάννης
- 53) Πορφύρη Καλλιρρόη
- 54) Τιπούρτης Τρύφων
- 55) Λύτος Χρῆστος
- 56) Τρομπούκης Δημήτριος
- 57) Μπρούμπας Δημήτριος
- 58) Μπακογιάννης Ἰωάννης
- 59) Κίτσιος Μιχαήλ
- 60) Ράγγας Κων/νος

- 61) Χατζηρούμπης Βασίλειος
- 62) Μάλιακας Θωμᾶς
- 63) Παπαβασιλείου Σπῦρος
- 64) Μουρεχίδης Απόστολος
- 65) Μίσσιος Δημήτριος
- 66) Εὐαγγελίδης Εὐάγγελος
- 67) Βαζούκης Απόστολος
- 68) Βαζούκη Εὐδοκία
- 69) Παπακώστα Εὐθυμία
- 70) Γκότζος Ἀναστάσιος
- 71) Πάνος Ἀναστάσιος
- 72) Παγανιάς Κων/νος
- 73) Μούσιας Νικόλαος
- 74) Πύρσου Μαρία
- 75) Καφσερίδης Κων/νος
- 76) Κρυστάλλη Χρῦσα
- 77) Καφσερίδου Δήμητρα
- 78) Ντάφλης Χαράλαμπος
- 79) Ντάφλης Δημήτριος
- 80) Γαϊτανίδης Νικόλαος
- 81) Τσαρούχη Δήμητρα
- 82) Παπαδιαμάντης Βασίλειος
- 83) Τόρης Σπυρίδων
- 84) Τόρης Εὐάγγελος
- 85) Τόρης Κων/νος
- 86) Μπακόλας Σωτήριος
- 87) Παπαδήμας Νικόλαος
- 88) Λώξου Οὐρανία
- 89) Παπαδιαμάντης Κων/νος
- 90) Τουφίδης Σωτήρης

Κοινοποίηση: 1) Πρὸς ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Κόνιτσας

2) Πρὸς περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ"

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Α' ΓΕΝΙΚΑ

Κόνιτσα ... άκριτική περιοχή στο Βορεινό τμήμα του Νομού Ίωαννίνω, εύνοημένη άπ' τή φύση και άγνοημένη άπ' τούς άνθρώπους.

Προίκα και στολίδια της ή καταπληκτική σε κάλλη, φύση με τούς όρεινούς όγκους τὰ έπιβλητικά βουνά Γράμμο, Σμόλικα, Τύμφη, τ' άνεπανάληπτα δάση, τις καταπράσινες ή άσκεπείς πλαγιές, τὰ μαγευτικά λαγκάδια, τις εύφορες πεδιάδες, τὰ άφθονα και πεντακάθαρα, πηγαία βρόχια, νερά που κυλούν ήρεμα ή όρμητικά στην έπιφάνεια τής γής για να μορφώσουν τὰ τρία ζωντανά ποτάμια, τόν Άώο, τὸ Βοϊδομάτη, τὸ Σαραντάπορο, τὰ όποια συμβάλλουν κοντά στα Έλληνοαλβανικά σύνορα και συνεχίζουν τήν πορεία τους μέχρι να χυθούν στην Άδριατική θάλασσα, περίλυπα, άμίλητα χωρίς ιδιαίτερη άξιοποίηση (πλήν τών άρδεύσεων) μεταφέροντας τήν πολύτιμη ίλυν και άλλες φερτές ύλες, αυξάνοντας τήν Άλβανική γή και φτωχαίνοντας τὰ έλληνικά έδάφη.

Σύμμαχοι, συνένοχοι και συνεργοί στο άνουσιούργημα τής κατασπατάλησης γόνιμου έδάφους και πολύτιμων ύδάτων, δῶρα Θεῶν στην Έλλάδα, είναι ή πολιτεία και οί άνθρωποι, όπου με τόν έφησυχασμό και τήν παντελή έλλειψη στοιχειώδους ευαισθησίας, πρώτοι ρίχνουν τήν πέτρα του άναθέματος και τής καταστροφής του φυσικού περιβάλλοντος, παραμένοντας ψυχροί και άσυγκίνητοι γι' αυτό.

Η συνεχιζόμενη φθορά ύπονομεύει μακροπρόθεσμα και τή γενικώτερη ανάπτυξη τής Κόνιτσας (οικονομική κοινωνική, πολιτιστική κ.λ.π.), έπιτείνει τήν έρήμωση και άπογύμνωση τής περιοχής άπ' τόν νεανικό ένεργό πληθυσμό, διογκώνει τὸ μεταναστευτικό ρεύμα και γιγαντοποιεί τὰ άστικά κέντρα, με δυσμενείς έπιπτώσεις στην έθνική οίκονομία και ασφάλεια τής χώρας.

Άν ή πολιτεία σε συνεργασία με άνθρώπους και παράγοντες Τοπικής Αυτόδιοίκησης και Όργανισμών ή άλλων φορέων άκόμα και φυσικῶν προσώπων, έδειχνε τήν έλάχιστη θέληση, άφιέρωνε άπειροελάχιστο χρόνο, για λίγη σκέψη, ό προβληματισμός της ήταν έστω έμβρυώδης, θά μεταβάλλονταν, άρδην, οί καταστάσεις άναπτυξιακής ύστέρησης τής περιοχής, μεγάλης έθνικής σημασίας, και θ' άντιστρεφόταν ή συνεχιζόμενη άρνητική πορεία προς μίαν άλλη θετική και όρθολογικώτερη, ένδεδειγμένη αναβάθμιση πάνω σε στέρεες ήθικες άρχές, έπιστημονικές γνώσεις, άνθρώπινες ευαισθησίες με γνώμονα τόν σεβασμό του φυσικού περιβάλλοντος που προσφέρει πλούσια τὰ άγαθά στους άνθρώπους, με τήν ύποχρέωση όμως να τὰ κληροδοτήσουν στις έπερχόμενες γενιές δηλαδή τὰ βασικά άγαθά έπιβίωσης γής, άέρα, νερό και φωτιά.

Καθήκον και ύποχρέωση λοιπόν να προστατεύσουν τή φύση και ν' άποτρέψουν κάθε έπιχειρούμενο βιασμό της με ληστρικές έκμεταλλεύσεις ή καταστροφές, συμβάλλοντας άποφασιστικά στη διατήρηση τών φυσικῶν ίσορροπιῶν και του έξαίσιου,

μοναδικού κάλλους της.

Ἡ φύση τότε εὐγνωμονούσα θὰ ἐξακολουθεῖ νὰ παρέχη σὰν τροφός τοὺς ὑπέροχους καρπούς της, τὰ κάθε εἶδους ἀγαθὰ καὶ θὰ γεννᾷ ἢ συντηρεῖ τὴν ἴδια τὴν ζωὴ, στὸ ἐγγὺς καὶ ἀπώτερο μέλλον καὶ μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων.

Υἰοθετώντας καὶ προτείνοντας ἓνα ἄλλο πρότυπο ἀνάπτυξης τῆς Κόνιτσας διάφορο, ἴσως, ἄλλων ἀποτυχημένων σὲ πολλές ἐλληνικὲς πόλεις καὶ περιοχὲς ποὺ δημιούργησαν ἀπάνθρωπες πολιτεῖες, καταστρέφοντας τὰ ἴδια τὰ παιδιά καὶ τὶς ψυχὲς τους καὶ τὸ ὁποῖο βασίζεται σὲ ὑγιεῖς ἀρχὲς καὶ ἀξιώματα καὶ μὲ αὐστηρὴ τήρηση τῶν κανόνων δεοντολογίας, τῶν πολιτειακῶν Νόμων, τῶν Εὐρωπαϊκῶν θεσμῶν, μακριὰ ἀπὸ καιροσκοπικὲς ἐπιδιώξεις, ἰδιοτέλειες, κερδοσκοπίες, ἄνομες συναλλαγές, ἐγκληματικὲς παραβάσεις, παρεμβάσεις καὶ ἄλλες εὐτελεῖς σκοτιμότητες, εἶναι δυνατὴ ἡ πραγματοποίηση θεαματικῆς ζηλευτῆς καὶ προπαντὸς οὐσιαστικῆς ἀνάπτυξης τῆς Οἰκονομίας μὲ ὅλες τὶς μορφὲς δραστηριοτήτων, κοινωνικὲς, πολιτιστικὲς ἀθλητικὲς κ.ἄ. καὶ ἔμφαση στοὺς τομεῖς Τουρισμοῦ ὑψηλῶν προδιαγραφῶν, τῆς Γεωργίας, τῆς Βιοτεχνίας, τοῦ ἐμπορίου, τῆς παιδείας ὥστε ν' ἀποτελέσουν πόλο ἑλξης σοβαρῶν ἐπενδυτικῶν καὶ χιλιάδων ἐπισκεπτῶν ἀπ' τὴν Ἑλλάδα καὶ ἄλλες χῶρες, οἱ ὁποῖες γνωρίζουν πῶς, πότε καὶ πόσο ἐκτιμᾶται καὶ πληρώνεται τὸ Ἄριστον ἀγαθὸ στὸν κόσμο!

Ἀνάγκη νὰ τεθοῦν οἱ βάσεις τοῦ νέου αὐτοῦ προτύπου ἀνάπτυξης, ὥστε, μελλοντικά, νὰ γίνῃ ἡ ἀπαρχή, ὁ δείκτης καὶ ὁ ὁδηγὸς διαρκοῦς καὶ σταθερῆς ἀνάπτυξης, λειτουργίας πολιτειῶν καὶ κοινωνιῶν.

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο γίνεται δυνατὴ, χωρὶς ἀβεβαιότητα καὶ ἄγχος ἡ μελλοντικὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων, ὥστε εἰρηνικὰ καὶ μὲ ἄριστες συνθῆκες νὰ προσεγγίσουν τὸ βαθμὸ τελειότητας ἢ εὐημερίας ὥστε ἄφοβα ν' ἀναφωνήσουν:

«Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας».

Στὴ συνέχεια περιγράφονται καὶ ἀδρομερῶς κοστολογοῦνται τὰ ἔργα ἀνάπτυξης, σημειώνοντας ὅτι τὸ ἀκριβές, τελικὸ κόστος κατασκευῶν, διαμορφώσεων, ἀναπλάσεων καὶ οἱ λεπτομέρειες εἶναι ὅπως πάντοτε, ὑπόθεση καὶ ἀρμοδιότητα τῆς ὀριστικῆς μελέτης ἀπὸ εἰδικοὺς ἐπιστήμονες ἢ ὀμάδες ἐπιστημόνων, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐξετάσουν μὲ συνειδησιακὴ ὑπευθυνότητα κάθε πτυχὴ τοῦ προβλήματος καὶ τὶς θετικὲς ἢ ἀρνητικὲς ἐπιδράσεις στὸ φυσικὸ περιβάλλον τὸ ὁποῖο μᾶλλον θὰ ὠφεληθεῖ καὶ μαζί του ἡ περιοχὴ.

Β' ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Τὸ οἰκονομικὸ καὶ ἀνθρωπιστικὸ μαράζωμα τῆς ἄλλοτε ἀκμάζουσας Κόνιτσας ὠδήγησε στὴ σκέψη ἐξέτασης καὶ μελέτης πρακτικῶν τρόπων ἐφαρμογῆς, ἀξιοποίησης, ἐκμετάλλευσης τῶν φυσικῶν πόρων καὶ πλεονεκτημάτων τῆς περιοχῆς ὥστε νὰ ἀνακάμψῃ καὶ νὰ ἐξέλθῃ ἀπ' τὸ τέλμα τῆς ὑποανάπτυξης, ἐδῶ στὴν φτωχότερη γωνία τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως.

Αὐτοσχεδιασμοί, προχειρότητες, μεμονωμένες εὐκαιριακὲς παρεμβάσεις ἢ ἐνασχολήσεις χωρὶς ὀλοκληρωμένη σκέψη καὶ προοπτικὴ ἀσφαλῶς δὲν ἐπιλύουν τὰ μόνιμα καὶ χρονίζοντα οἰκονομικὰ προβλήματα.

Απαιτείται θαρραλέα συλλογική προσπάθεια, συστηματική μελέτη, ζέση και δράση και κυρίως ατομική κοινωνική και πολιτική βούληση.

Στις επόμενες προτάσεις διατυπώνονται, εξειδικεύονται τρόποι και μεθοδολογίες για μια εξασφαλισμένη και επιτυχημένη ανάπτυξη, χωρίς ν' αποκλείονται διορθώσεις ή καλύτερες αντιπροτάσεις που θα τείνουν στον ίδιο σκοπό και προς την όρθη κατεύθυνση.

Η Πολιτεία και κατ' επέκταση ή Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ιστορική υποχρέωση στήριξης των προσπαθειών της Κόνιτσας για οικονομική ανάπτυξη.

Δέν πρέπει να κωφεύη στη φωνή των ακριτών, φυλάκων της πατρίδας.

Βιαστική κρίση, επιπόλαια αντιμετώπιση και αξιολόγηση της επένδυσης από έλληνικούς και ευρωπαϊκούς παράγοντες θα είναι απόδειξη αδιαφορίας ή άλλων σκοπιμοτήτων και όριστικής καταδίκης της περιοχής σε αφανισμό.

Οί συντελεστές της Άρνησης θα κριθούν απ' την Ίστορία.

Αναλυτικά οί προτάσεις έχουν ως εξής:

B1. Διευθέτηση κοίτης του ποταμού Άώου.

Πρόταση ουτοπιστική μὲν ἀλλ' οὐσιαστική. Βασική και αναγκαία για μια πολύπλευρη και σταθερή ανάπτυξη της Κόνιτσας.

Ο ποταμός Άώος έχει κάλλος, δύναμη, όρμη αλλά και γαλήνη, ήπιότητα, γοητεία. Απ' τὸ φαράγγι βγαίνει μεγαλοπρεπής πρὸς τὸν κάμπο, σὲ ἐποχές μεγάλης παροχῆς νεροῦ, ἀπὸ ἔντονες βροχοπτώσεις, χιονοπτώσεις μὲ ἀποτέλεσμα νὰ πλημμυρίζει, ἢ ἀδιαμόρφωτη ἀπὸ αἰώνων, κοίτη του καὶ νὰ ξεθυμαίνει στὴ συνέχεια, παρασύροντας στὸ διάβα του ὅποιοδήποτε ἐμπόδιο, τρώγοντας συστηματικὰ τὶς σάρκες γόνιμης γῆς, πὸ τὶς ἐξεμεῖ στὴν Ἀδριατικὴ θάλασσα.

Απὸ τοπογραφικὸς χάρτες ἀλλὰ καὶ μακροσκοπικά, ἡ ἔκταση πὸ καταπατήθηκε καὶ ἰδιοποιήθηκε ὁ π. Άώος στὸ πέρασμά του ἐκτιμᾶται τὸ λιγώτερο σὲ ἔκταση 4.000 στρέμματα.

Σὲ ἐποχές ἀνομβρίας καὶ μικρῆς παροχῆς ταπεινώνεται ἡ περηφάνεια του, φαίνεται τὸ ξεγύμνωμα τοῦ γίγαντα - βασιλιά καὶ τὸ μικρὸ του μέγεθος.

Στὴ μειωμένη παροχὴ ὑδάτων συνήργησαν διάφοροι παράγοντες φυσικοὶ μὲν ὅπως οἱ ἀρδεύσεις, ἡ παρατεταμένη ξηρασία σὰ συνέπεια τῆς κλιματικῆς ἀλλαγῆς, πολιτικοὶ δὲ ὅπως οἱ ἀποφάσεις τῆς πολιτείας μὲ τὶς ὁποῖες ὑφαρπάχθησαν τὰ νερὰ τῶν πηγῶν Άώου στὸ Μέτσοβο, γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς τεχνητῆς λίμνης καὶ λειτουργίας ἐργοστασίου ἠλεκτροδότησης τῆς ὁμώνυμης περιοχῆς.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ τιθασευτῆ, νὰ νοικοκυρευτῆ ἡ σημερινὴ ἀναρχὴ κοίτη καὶ νὰ διασφαλιστῆ τὸ ἀπομείναν μεγαλεῖο τοῦ Άώου καὶ ν' ἀκυρωθεῖ ἐκ τῶν πραγμάτων (DE FACTO) ἡ τελευταία ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικράτειας Νο 2936/2017 μὲ τὴν ὁποία ἐπιτρέπεται ἡ ἐκτροπὴ ὑδάτων ἀπὸ Βάλια Κάλντα πρὸς ἄλλες περιοχές ἐκτὸς τῆς Κόνιτσας.

Θὰ μπορεῖ ἔτσι ἀνανεωμένος ν' ἀποχτήσῃ νέα αἴγλη πὸ θὰ καρπωθεῖ ἡ Κόνιτσα καὶ μὲ ὅσο νερὸ ἔχει ἀπομείνει σήμερα.

Υπενθυμίζεται πὸς πολλὰς ἑλληνικὰς πόλεις, ἀπ' ὅπου διέρχονται μεγαλύτερα

η μικρότερα ποτάμια, διεκδικούν αγωνιζόμενες πόρους και πιστώσεις απ' την πολιτεία ή Ευρωπαϊκή Ένωση για ανάδειξη αυτών και τουριστική, αθλητική, πολιτιστική, κ.λ.π. αξιοποίηση και εκμετάλλευση για οικονομική ανάπτυξη των περιοχών τους.

Δεν επιτρέπεται και είναι αδιανόητο να χαθῆ ἢ εὐκαιρία αὐτὴ ποὺ θὰ συμβάλλῃ στὴ μείωση ἢ ἐξάλειψη τῆς μεγάλης ἀνεργίας τῶν νέων.

Δεν εἶναι ἐπιτρεπτόν ἢ Κόνιτσα μὲ τὰ τρία (3) ἐξάιρετα ποτάμια τῆς νὰ περιμένῃ τὸ “Μάννα ἐξ οὐρανοῦ” νὰ ἀδρανῆ καὶ ν' ἀδιαφορῆ στὴν κάθε εἶδους οικονομικὴ ἀνάπτυξή τῆς καὶ ν' ἀρκῆται στὸν ὀπτικὸ θαυμασμὸ τῆς ἀκανόνιστης ἀδιαμόρφωτης, δαιδαλώδους καὶ ἐγκαταλελειμμένης κοίτης τοῦ π. Ἄωου χωρὶς οὐσιαστικὸ κέρδος.

Εἶναι γνωστὸν πὼς πολλὲς πόλεις καὶ πρωτεύουσες κρατῶν περηφανεύονται, συντηροῦν, ἀναδεικνύουν καὶ προβάλλουν τὰ πλεονεκτήματα καὶ τὶς ὀμορφιὲς τῶν ποταμῶν τους καὶ τὰ ἐκμεταλλεύονται οικονομικὰ (πλὴν τῆς Ἀθήνας ποὺ φρόντισε νὰ ἐξαφανίσῃ τὰ ἴχνη αὐτῶν).

Μπορεῖ συνεπῶς νὰ δημιουργηθῆ ἓνα πλατὺ, ἡμίπλωτο ὑδάτινο κανάλι, ἓνας ἀποταμιευτήρας νεροῦ, στὴν εἴσοδο τῆς Κόνιτσας, ποὺ θ' ἀποτελέσει ὠραία προθήκη (βιτρίνα) τῆς πόλης. Καὶ ἐφόσον μετὰ τὴν ὀριστικὴ τεχνοοικονομικὴ ἔρευνα καὶ μελέτη οἱ ὑψομετρικὲς διαφορὲς μεταξὺ ἀνάπτυξη καὶ κατάντη εἶναι μικρὲς, ἄνετα μπορεῖ νὰ μεταβληθῆ σὲ πλωτὸ μὲ δύο (2) χαμηλὰ φράγματα σὲ σημεῖα ἐπιλογῆς.

Πρὸς τοῦτο μὲ τὴν κατασκευὴ χαμηλοῦ φράγματος $H=4$ Μ στὸ κατάντη μὲ ταυτόχρονη κατασκευὴ παγίδας φερτῶν ὑλῶν καὶ κορμῶν δένδρων στὰ ἀνάπτυξη καὶ τὶς ἀναγκαῖες ἰχθυόσκαλες κυκλοφορίας ἰχθυοπανίδας, διευκολύνονται οἱ σκοποὶ αὐτοί.

Ἐπὶ πλεόν κατασκευὴ λεωφόρου παραποτάμιας πρὸς τὴ δεξιὰ ὄχθη καὶ τὴν πλευρὰ τοῦ κάμπου, θὰ βοηθήσει στὴν ποικιλόμορφη οικονομικὴ ἀνάπτυξη τῆς περιοχῆς (τουριστικὴ, αθλητικὴ, περιηγητικὴ) καὶ θὰ ἐπιτρέψῃ τὸν περίπατο, τὴν ἄσκηση ἀθλητῶν δρόμου, τὴν ποδηλατοδρομία, τὴν ἀναψυχὴ ντόπιων καὶ ξένων ἐπισκεπτῶν.

Σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἀνακτηθεῖσα σὲ πρώτη φάση, ἔκταση τῶν $E=2000$ στρεμμάτων (ἐκ τῆς συνολικῆς τῶν 4.000 στρεμμάτων) κατάλληλη γιὰ κάθε χρῆση καὶ ὄχι ἀποκλειστικὰ γιὰ γεωργικὴ θὰ συμβάλλῃ στὴν ἀξιοποίηση τοῦ τοπίου μὲ προφανὲς ὄφελος.

Δημιουργεῖται συνεπῶς ἐλκυστικὴ προθήκη (βιτρίνα) στὴν πόλη εἰσόδου τῆς Κόνιτσας, γιὰ τοὺς ξένους ἐπισκέπτες τοὺς ὁποίους θὰ καταστήσῃ αἰχμαλώτους τῆς γοητείας τῆς. Ἡ πρόταση αὐτὴ εἶναι ἱκανὴ νὰ ἀποσπασθῆ ἀπ' τὴ σφαῖρα τῆς οὐτοπίας, νὰ γίνῃ πραγματικότητα καὶ νὰ διατηρήσῃ ἢ περιοχὴ τὴ ρομαντικὴ τῆς φύση, περισσότερο βελτιωμένη.

Εὐνόητον ὅτι πρὸ πάσης ἐνέργειας θὰ ἐκπονηθοῦν οἱ ἀπαραίτητες ὑδρολογικὲς, ἔδαφολογικὲς, γεωλογικὲς καὶ σεισμολογικὲς μελέτες.

Οἱ ἀπαιτούμενες καὶ κοστολογημένες κατ' ἀρχὴν, ἐργασίες καὶ προτεινόμενες κατασκευὲς ἀναλύονται στὴ συνέχεια καὶ φρονοῦμε πὼς δὲν ἀπέχουν τοῦ πραγματικοῦ κόστους.

Β' ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΒΕΛΤΙΩΣΕΩΝ

1. Διαμόρφωση κοίτης π. Άωου κόστους = 16.300.000 ευρώ

Σε απόσταση $l=700$ M απ' τή γέφυρα του Άωου διανοίγεται εκβαθύνεται διαμορφώνεται και κατασκευάζεται νέα εϋθύγραμμη ή καμπυλόγραμμη κοίτη, τραπεζοειδοϋς διατομής εξ ανατολῶν πρὸς δυσμάς, δίκην ανοιχτῆς διώρυγας, με παράλληλη κατασκευή χαμηλοϋ φράγματος (στο κατάντη) ὕψους $H=4$ M και δυνατότητα αποταμίευσης ὕδατος για τις ανάγκες ἄρδευσης, ἄμεσης και ταχείας ἐξασφάλισης νεροϋ για κατάσβεση δασικῶν πυρκαϊῶν και πρὸ παντὸς για τήν πολύμορφη ἀξιοποίηση τοϋ ἡμιπλωτοϋ ἢ πλωτοϋ ποταμοϋ, στα πόδια τῆς Κόνιτσας και τή δημιουργία μεγάλου αποταμιευτήρα ὕδατος πολϋτιμου τόσο στο παρὸν ὅσον και στο μέλλον ὅταν τὸ νερὸ σὰν ἀγαθὸ θὰ καταστῆ σπάνιο στον κόσμου και στη ζωή.

Τεχνικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς νέας κοίτης π. Άωου.

- Διατομή: Τραπεζοειδῆς με βάση $=140$ M και Στέψη $=160$ m
- Μῆκος: $L = 2.000$ m
- Βάθος ἐκσκαφῆς $= 2,5$ M - 3.00ω
- Ὑψος ἀναχώματος (ὄχθης) : $H = 5.00$ m
- Κλίση ἀναχώματος (ὄχθης): 60% ἢ 30°

Τὰ ἐκατέρωθεν ἀναχώματα (πρανῆ) θὰ κατασκευαστοϋν με ἀδρανῆ ὑλικὰ (λίθοι, κροκάλες) ἄφθονα στην ὑφιστάμενη (σημερινή) κοίτη, κατὰ τὸ σύστημα φραγμάτων τεχνητῶν λιμνῶν, με ἐνισχυμένη, προστατευτικὴ τοιχοποιῖα στη δεξιὰ πλευρά, ἢ ὁποῖα δέχεται μεγαλύτερες πιέσεις ἐκ τῆς ὀρμῆς τοϋ ρεύματος και λόγω περιστροφικῆς κίνησης τῆς Γῆς.

Συνολικὸ ἐμβαδὸν διαμορφούμενης νέας κοίτης $(140M+160M) / 2 \times 2.000$ M $= 300.000$ M² ἢ $E=300$ στρέμματα

2. Κατασκευή χαμηλοϋ φράγματος (ἐκχειλιστοϋ) στα κατάντη = 4.000.000 ευρώ

Τεχνικὰ στοιχεῖα.

- Διαστάσεις: Ὑψος x πλάτος x Μῆκος $= 4m \times 4m \times 150m$
- Ἰχθυόσκαλες για κυκλοφορία ἰχθυοπανίδας (ἀνάντη και κατάντη).
- Ὑλικὰ κατασκευῆς: Ὀπλισμένο σκυρόδεμα.

3. Παγίδα φερτῶν ὑλῶν (ἀνάντη) κόστους = 2.000.000. ευρώ

- Διαστάσεις: Ὑψος x Πλάτος x Μῆκος $= 3m \times 1,5m \times 150m$
- Ὑλικὰ κατασκευῆς: Ὀπλισμένο σκυρόδεμα.

4. Κατασκευή παραποτάμιας Λεωφόρου διπλῆς κατεύθυνσης κόστους = 2.000.0000 ευρώ

Παράλληλα με τή νέα κοίτη και πρὸς τήν πλευρά τοϋ κάμπου Κόνιτσας θὰ κατασκευαστῆ λεωφόρος κυκλοφορίας πεζῶν, ποδηλατοδρόμιο, δενδροστοιχίες στις δύο (2) πλευρές. Θὰ ἔχει δύο (2) λωρίδες κίνησης και διαχωριστικὴ ζώνη. Δύο πεζοδρόμια (2)

θα υπάρξουν εκατέρωθεν.

Σκοπός ή ασφαλής περιπατητική κίνηση τῶν πολιτῶν-τουριστῶν, ή άσκηση σε καθημερινή βάση άτομων ὄλων τῶν ήλικιῶν (δρόμοι ταχύτητας, τζόκιγκ κ.λπ.) ή ποδηλασία, ή εὐχάριστη θέαση τοῦ φυσικοῦ τοπίου.

Ἡ λεωφόρος μετὰ τήν ὀλοκλήρωσή της θα ήλεκτροφωτιστεϊ με συστήματα νέας οἰκονομικῆς τεχνολογίας (λαμπτήρες LED, φωτοβολταϊκά, κ.λπ) κατὰ τις ἔσπερινές βραδινές ὥρες και σε συνδυασμὸ με ήπια ἐκλεκτή μουσική θ' αποτελέσει πόλο ἔλξης τῶν ἐπισκεπτῶν ἑλλήνων και ξένων.

Τεχνικά χαρακτηριστικά λεωφόρου

- Μήκος $L = 2.000m$
- Πλάτος $\Pi = 14,00 m$
- Λωρίδες κυκλοφορίας = 2 (4m x 2.000m)
- Λωρίδα Ποδηλατοδρομίου = 1 (1,20 x 2.000m)
- Πεζοδρόμιο εκατέρωθεν = 2 (1,8m x 2.000 m)
- Διαχωριστική λωρίδα = 1 (1,20 x 2.000m)
- Δενδροστοιχίες = 2 με 200 δένδρα ἀνὰ δενδροστοιχία μήκους = 2.000m
- Ὀδόστρωμα. Ασφαλτοτάπητας και σχιστολιθικές πλάκες, ἄοπλο σκυρόδεμα.
- Ἡλεκτροφωτισμός. με φῶτα νέας τεχνολογίας.
- Εἶδη δένδρων. Ἀειθαλή, φυλλοβόλα, καρποφόρα, καλλωπιστικά τῆς εὐρύτερης περιοχῆς ή και ξένα εἶδη, θάμνοι, χλωροτάπητας.

5. Κατασκευή κτηρίων - Ἀναψυκτηρίων κόστους = 500.000 ευρώ

Σε εὐλόγη ἀπόσταση μεταξύ τους θα κατασκευασθοῦν δύο κτήρια (2) παραδοσιακοῦ τύπου, με φέροντα ὀργανισμὸ ἀπὸ ὀπλισμένο σκυρόδεμα πέτρινη ἐπένδυση και κεραμοσκεπή στέγη για τις ἀνάγκες τῶν διερχομένων ἐπισκεπτῶν.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

- Κτήρια = 2 x 140m²/κτήριο ή Εολ. = 280 m² και θα περιλαμβάνουν.
- Αἴθουσες = 2 τῶν $E=40m^2$ ἀνὰ αἴθουσα.
- Ἀποθηκευτικούς χώρους = 2 x 20m² ή Εολ = 40m²
- Ὑπαίθριους χώρους = 2 x 80m² ή Εολ = 160 m²
- Χῶροι ὑγιεινῆς = 2 x 20 ή Εολ = 40m²

6. Κατασκευή προβόλων -ἐξεδρῶν κόστους = 200.000 ευρώ

Περιλαμβάνει τήν κατασκευή μέχρι δέκα (10) προβόλων - ἐξεδρῶν διαστάσεων ἑκάστου 10 m² x 5 m δεξιά πλευρά τῆς κοίτης πρὸς τὸν κάμπο τῆς Κόνιτσας, για τις ἀνάγκες θέασης τοῦ γύρω χώρου, τήν ἐρασιτεχνική ἀλιεία και σὰν ἐσοχῆς προστασίας ἰχθυοπανίδας κατὰ τις περιόδους ἔντονων πλημμυρικῶν φαινομένων και κυρίως για τήν προστασία τῆς δεξιᾶς ὄχθης μειώνοντας τήν ὀρμητική κίνηση τοῦ ρεύματος και περιορίζοντας τις διαβρώσεις.

Κατασκευή από όλισμένο σκυρόδεμα.

7. Απρόβλεπτες δαπάνες = 1.250.000 ευρώ

Ήτοι Σύνολο δαπανών x 5% ήτοι: $[(1+2+3+4+5+6) \times 5\%] = (16.3000.0000 + 4.000.0000 + 2.000.0000 + 4.000.0000 + 500.000 + 200.000) \times 5\% = 25.000.0000 \times 5\% = 1.250.000$ ευρώ

B2 ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ = 26.250.000 ευρώ

Ήτοι $(1+2+3+4+5+6+7) = 25.000.000 + 1.250.000 = 26.250.000$ ευρώ

**B3 ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ - ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΝΑΚΤΗΘΕΙΣΑΣ ΕΚΤΑΣΗΣ
2.000 Στρεμ. κόστους = 5.250.000 ευρώ**

Με τή διαμόρφωση τής νέας κοίτης θα ἐλευθερωθοῦν καὶ θ' ἀποδοθοῦν γιὰ κάθε χρήση 2.000 στρεμ. κατάλληλα γιὰ τουριστική, ἀθλητική, βιοτεχνική, γεωργική ἐκμετάλλευση.

Ἡ διάθεση πώληση τῶν ἐκτάσεων θὰ γίνῃ σὲ τιμὴ κόστους μὲ τὰση πρὸς τὰ ἄνω ἐφόσον ὑπάρξῃ ζήτηση καὶ μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον. Ἀπαιτούμενες ἐργασίες καὶ περιγραφή βελτιώσεων.

1. Καθαρισμὸς καὶ ἀπομάκρυνση λίθων καὶ κροκαλῶν κόστους = 1.500.000 ευρώ

2. Ἴσοπέδωση-συστηματοποίηση διαίρεση κόστους = 1.900.000 ευρώ

Θὰ γίνουν σύμφωνα μὲ τὴν ὀριστική μελέτη, τὴν ἀποτύπωση, τὶς ἰδιαιτερότητες καὶ τὸ τελικὸ σχῆμα.

3. Κατασκευή ἀθλητικῶν ἐγκαταστάσεων κόστους = 1.500.000 ευρώ

Περιλαμβάνονται γήπεδα: α) Μπάσκετ (2) $E1 = 2.000 \text{ m}^2$

β) Τέννις (2) $E2 = 3.000 \text{ m}^2$

γ) Γκόλφ (2) $E3 = 15.000 \text{ m}^2$

δ) Πισίνες (2) $E4 = 1.000 \text{ m}^2$

4. Κατασκευή πρωτεύουσας καὶ δευτερεύουσας διώρυγας κόστους = 350.000 ευρώ

Διαστάσεων πρωτεύουσας 2000m x 1,20 x 1,0m

Διαστάσεων Δευτερεύουσας 400 m x 0,7m x 0,5 m

Υλικά κατασκευῆς ἄοπλο ἢ ἐλαφρῶς ὀπλισμένο σκυρόδεμα.

Ἡ πρωτεύουσα θὰ εἶναι παράλληλη μὲ τὴ παραποτάμιο λεωφόρο.

B. 3 ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ (1+2+3+4) = 5.250.000 ευρώ

B. 4 ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ = 31.500.000 ευρώ

Ήτοι B.2 = 26.500.000 ευρώ

B.3 = 5.250.000 ευρώ

καὶ B. 4 = 31.500.000 ευρώ

B. 5 ΕΤΗΣΙΕΣ ΕΙΣΡΟΕΣ

Σε πρώτη φάση λειτουργίας υπολογίζονται:

- Από πωλήσεις προϊόντων εστιατορίου: $6.000 \text{ άτομα} / \times 20,00 \text{ ευρώ/άτομο} = 1.200.0000 \text{ €}$

- Από διανυκτερεύσεις ξενοδοχεία: $20.000 \text{ άτομο/} \times 2 / \text{άτομο} \times 60,00 \text{ €} = 2.400.000 \text{ €}$

- Από πωλήσεις προϊόντων τοπικής αγοράς = 400.000 €

- Από πωλήσεις άμμου και σκύρων (κοίτης ποταμού) 300.000 €

Σύνολο 4.300.000 €

- Μείωση επενδυτικού κόστους από πωλήσεις γαιών = $2.000.000 \text{ €}$

($2.000 \text{ στρεμ.} \times 1.000 \text{ € στρεμ.} = 2.000.000 \text{ €}$)

Παρατηρήσεις

Προφανώς είναι αδύνατος ο ακριβής υπολογισμός της ωφέλειας επένδυσης διότι είναι άγνωστες πολλές παράμετροι (όροι χρηματοδότησης, επιχορηγήσεις, επιτόκια κ.ά).

Εφόσον η πρόταση υλοποιηθεί και γίνη αποδεκτή ή σκοπιμότητα των έργων, ο μελετητής της οριστικής μελέτης θα έχη την ευχέρεια και τη δυνατότητα ακριβέστερου υπολογισμού της ωφέλειας και του τελικού κόστους, λογικού για τέτοιου είδους επένδυση ωφέλιμη στην πολιτεία.

Συμπεράσματα

Οι ιδέες αυτές και οι σκέψεις που μετουσιώθηκαν σε πρόταση οικονομικής ανάπτυξης της Κόνιτσας ίσως θεωρηθούν κατ' αρχήν ουτοπιστικές και ανεφάρμοστες ή αντιοικονομικές από πολλούς αντιθέτους, όμως είναι σφάλμα ν' απορριφθούν ασυζητητί, και με επιπόλαια εξέταση - αξιολόγηση - έλαφρά καρδιά, της πρότασης.

Η υλοποίηση των προτεινόμενων έργων και επεμβάσεων θα επιδράση θετικά στην ανάπτυξη και θ' αναβαθμίση το φυσικό περιβάλλον, χωρίς να χάση τη φυσική ρομαντική μορφή του.

Παράλληλα τίθενται οι βάσεις όρθολογικότερης τουριστικής και ποικίλης ανάπτυξης με βαρύτητα ιδιαίτερη στην αθλητική, τη στιγμή κατά την οποία η διόγκωση των μεγαλουπόλεων αφάνισαν τους χώρους κατασκευής, αθλητικών εγκαταστάσεων και οι πλεονεκτικές πόλεις όπως η Κόνιτσα με διαθέσιμες εκτάσεις και το ήπιο κλίμα της πρέπει να εκμεταλλευτή τις ευκαιρίες και προηγηθῆ των άλλων περιοχών στον τομέα της αθλητικοτουριστικής ανάπτυξης.

Με τη συγκεκριμένη πρόταση αποδείχνονται πολύτιμες:

α) Η κατασκευή παραποτάμιας λεωφόρου και διευθέτηση της κοίτης του π. Άωου θα προσελκύσει τους έραστές και λάτρεις της φύσης, της υγιεινής, και συστηματικής άθλησης των πολιτών όλων των ηλικιών, των ρομαντικών περιπατητών των μεγάλων αθλητικών συλλόγων για προπονήσεις και αγώνες με θετική επίδραση στην ίδρυση συνεδριακών κ.λ.π. κέντρων στην πόλη.

β) Η ανακτηθείσα έκταση των $E=2.000$ στρεμμάτων στην οποία μπορεί να δημιουργηθούν γήπεδα μπάσκετ, τένις, γκολφ ή αργότερα και προπονητικά κέντρα ποδοσφαί-

ρου και θα αναβαθμισθή ὁ σημερινὸς χῶρος μὲ δενδροφυτεύσεις, ἄφθονο πράσινο, και καλλωπιστικούς θάμνους, πέραν τῶν χρήσιμων ἀγρῶν και καλλιεργειῶν.

Πρέπει να προλάβη ἡ Κόνιτσα τὶς μελλοντικές ἐξελίξεις. Ὅσο πιὸ γρήγορα κινεῖται ἡ κοινωνία τόσο αὐξάνονται οἱ πιθανότητες διεκδίκησης παραγωγικῶν και ἀναπτυξιακῶν κεφαλαίων ἀπ' τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση, γιὰ ἐπενδύσεις αὐτοῦ τοῦ εἴδους.

Πρέπει νὰ τρέξη ἡ τοπικὴ κοινωνία μὲ τὴν ἡγεσία της και νὰ προλάβει, προτοῦ οἱ πιστώσεις διοχετευτοῦν σὲ ἄλλες πόλεις και γιὰ τὸν ἴδιο σκοπό, δηλαδή τὴν ἀξιοποίηση και ἐκμετάλλευση τῶν ὑδάτων ποταμῶν γιὰ τουριστικούς, ἀθλητικούς σκοπούς και προβολὴ τῶν πόλεων ποὺ ἔχουν τὴν τύχη και τὴ θεία δωρεὰ νὰ διέρχονται μέσα ἢ πλησίον, τὰ πολύτιμα νερὰ ποταμῶν.

Σήμερα διεξάγεται φοβερὸς ἀγώνας μεταξὺ πόλεων και σ' αὐτὸν δὲν ἐπιτρέπεται ν' απουσιάζει ἡ Κόνιτσα.

γ) Ἡ διατήρηση τοῦ ὑδάτινου δυναμικοῦ π. Ἄωου πρὶν τὸ ὑφαρπάξουν ἄλλοι και μεταβληθεῖ σὲ ξηροπόταμο, χωρὶς ζωὴ και αἶγλη.

Στὴν πρόταση αὐτὴ και στὴ βελτίωσή της τὶς καίριες και οὐσιαστικές ὑπῆρξαν οἱ ἐπισημάνσεις και παρεμβάσεις τῶν ἀξιόλογων διαπρεπῶν αὐτόχθονων ἐπιστημόνων. κ.ι. Θ. Ζιώγα Πολιτικοῦ Μηχανικοῦ, Γεωργίου Μάρραιη Πολιτικοῦ Μηχανικοῦ, Νικ. Σχοινά. Ἀρχιτέκτονα, Βασιλείου Κουκέση Ὀδοντίατρου, Μ. Ντίνου Ἡλεκτρ/λόγου, Χαρ. Μακόπουλου, Ἀρχιτέκτονα. Τοὺς πρέπουν εὐχαριστίες.

Σημειώνεται ὅτι τὰ ἔργα δυνατὸν νὰ ὑλοποιηθοῦν σὲ δύο φάσεις.

Πρώτη φάση: Διαμόρφωση κοίτης - φράγματος - κατασκευὴ λεωφόρου παραποτάμιας -δενδροστοιχίες.

Δεύτερη φάση: Κατασκευὴ παγίδας - Βελτίωση συστηματοποίηση ἔκτασης

E= 2.000 στρεμμάτων- κτηριακές και ἀθλητικές ἐγκαταστάσεις-ἀρδευτικές διώρυγες.

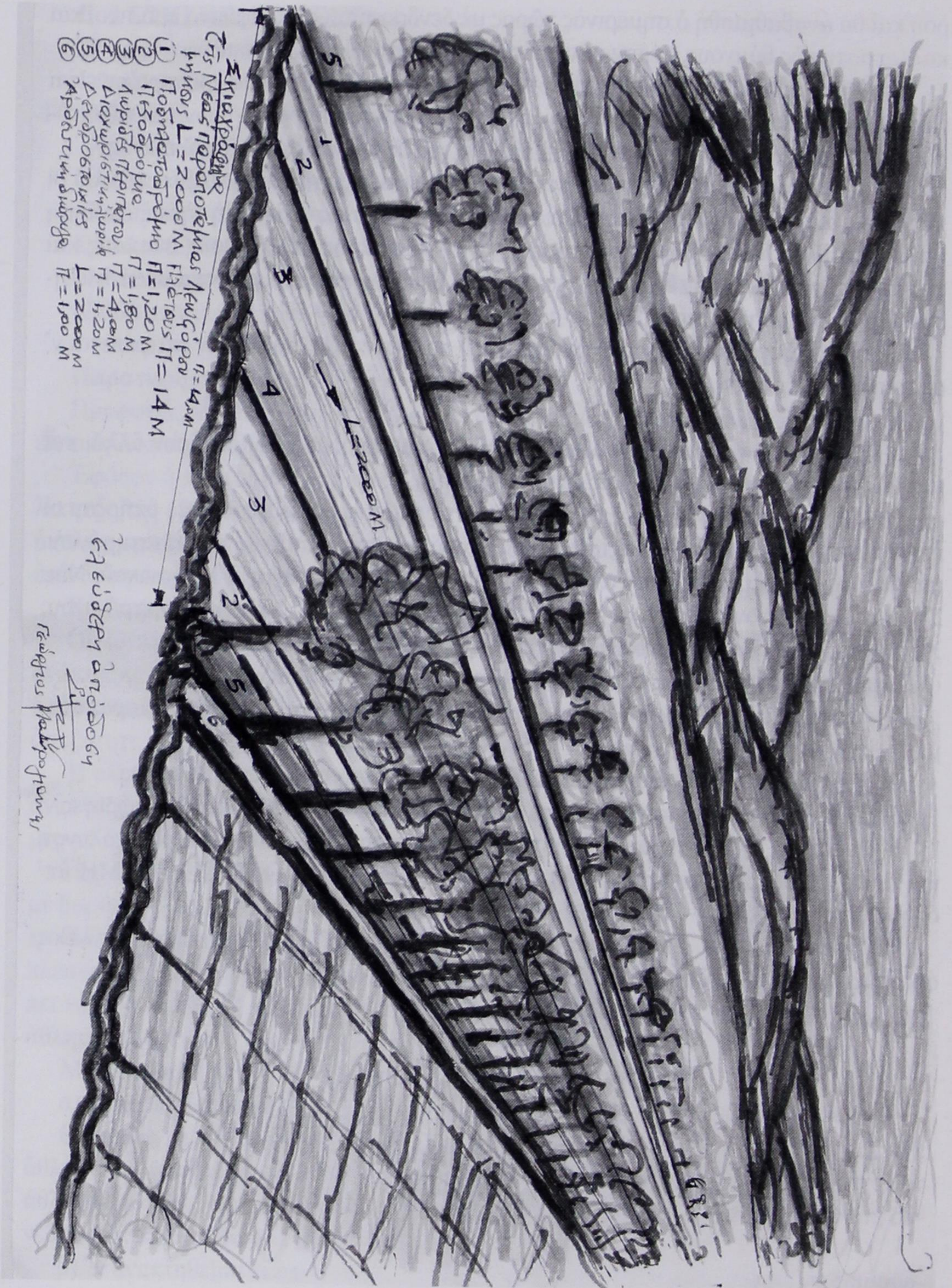
Ἡ ἰδέα αὐτὴ ταξιδεύει ἤδη στὸ χρόνο, γιὰ ὑλοποίησή της. Ἀπαιτεῖται διευκόλυνση και ἄρση ἐμποδίων, περισσότερο ὅμως ΑΓΩΝΑΣ-ΘΕΛΗΣΗ-ΘΑΡΡΟΣ-ΤΟΛΜΗ ἀπ' ὅλους τοὺς κατοίκους.

Μὲ γνώμονα ὅτι ἡ “Ἀρχὴ εἶναι τὸ ἥμισυ τοῦ παντός” ἄς τεθεῖ ὁ θεμέλιος λίθος ἀνάπτυξης τῆς πολύπαθης Κόνιτσας, μὲ ἐπαναστατικὰ ἔργα.

Kivvota

- Ζηκχαρίας
 Της Νεας Περονόριμης Ανωγώρας
 μήκους $L = 2000 \text{ M}$ Πλάτους $\Pi = 14 \text{ M}$
 ① Ποσειδάριον $\Pi = 1,20 \text{ M}$
 ② Πισοφόρμη $\Pi = 1,80 \text{ M}$
 ③ Λυπιδίς Πριπίτου $\Pi = 4,00 \text{ M}$
 ④ Δοκωπιστήριον $\Pi = 5,20 \text{ M}$
 ⑤ Ανδροστρωπίς $L = 2000 \text{ M}$
 ⑥ Αρδύτιον $\Pi = 1,00 \text{ M}$

7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

Το ηπειρωτικό μοιρολόγι

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΠ. ΖΑΝΗΣ

Ο ανθρώπινος πόνος διαχρονικά εκφράζεται με πολλούς και διάφορους τρόπους.

Η μουσική και το τραγούδι αποτελούν το κατ' εξοχήν εκφραστικό μέσο.

Το μοιρολόγι μπροστά στο τραγικό γεγονός όπως είναι ο θάνατος είναι συγκλονιστικό στην έκφραση, στην ένταση και στην εικόνα όσων συμμετέχουν.

Τα ηπειρωτικά μοιρολόγια παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους μουσικολόγους. Μπορεί να τραγουδιούνται, να είναι έμμετρα λόγια θύμησης και πένθους ή μπορεί να είναι άναρθρος γόος, ένας ελεγχόμενος μουσικός ολοφυρμός δίχως ευδιάκριτα λόγια ή σύνταξη. Τα μοιρολόγια είναι τραγουδιστός θρήνος και επικήδειο άσμα που έχει σκοπό να θρηνήσει τους νεκρούς αλλά και να επεξεργαστεί ανθρώπινη συνθήκη της απώλειας ή του αποχωρισμού λόγω γάμου, μετανάστευσης, ξενιτιάς.

Η ξενιτιά έγινε ένα ξεχωριστό μουσικό υποείδος μοιρολογιού.

Τα μοιρολόγια είτε ως τραγούδια είτε ως ορχηστρικά κομμάτια, είτε ως συνδυασμός και των δύο ελαφραίνουν την ανθρώπινη απώλεια. Είναι ένα δυνατό φάρμακο. Το μεγαλείο και ο πλούτος της λαϊκής ψυχής εξωτερικεύεται με λέξεις κοφτερές, με ήχο βαρύ και κινήσεις

που συγκλονίζουν.

Αν δεν βιώσεις προσωπικά τα γεγονότα, δεν μπορείς να νιώσεις τι σημαίνει πόνος, σπαραγμός, καημός, θρήνος.

Η προσωπική βιωματική εμπειρία σε γεγονότα που το μοιρολόγι πλημμυρίζει το χώρο με τον θρηνώδη ήχο και τις αυτοσχέδιες αναφορές στα χαρίσματα του νεκρού, στους αγώνες και την προσφορά στην οικογένεια και στη μεγάλη συμφορά που βιώνει τώρα με την απώλεια, διατηρούνται ζωντά στη μνήμη μου και οδηγούν τη σκέψη μου σε φιλοσοφικούς στοχασμούς για τη ζωή, το θάνατο και την ανθρώπινη μοίρα.

Στο πέραςμα των χρόνων το μοιρολόγι συνδέθηκε και με τις πανηγυρικές εκδηλώσεις προς τιμήν των απόντων και υπόμνηση στους παρόντες ότι η ζωή και ο θάνατος συνυπάρχουν.

Έτσι εθιμικά το γλέντι αρχίζει μ' ένα παραδοσιακό οργανικό μοιρολόγι και προετοιμάζει το ξεφάντωμα που είναι της ζωής σημάδι και συνέχεια.

Θεωρώ σκόπιμο να αναφέρω ότι το μοιρολόγι δεν τελειώνει στις εξόδιες ακολουθίες και στα νεκροταφεία κατά τις επισκέψεις των οικείων.

Οι γυναίκες στη δουλειά, στο χωράφι, στο δρόμο, στο λειβάδι, πολλές φορές αντί για τραγούδι αρχίζουν το μοιρολόγι γιατί η μνήμη του νεκρού κεντρίζει τις ευαίσθητες χορδές.

Θυμούμαι κι ανατριχιάζω ειλικρινά το μοιρολόγι μιας νεαρής κοπέλας που έχασε τη μάνα της αφήνοντας πίσω της πέντε ορφανά παιδιά.

Πήγαινε κάθε ημέρα στο νεκροταφείο και αγκαλιάζοντας το μνήμα μοιρολογούσε τόσο σπαραχτικά που ράγιζε ακόμη και τις πέτρες. Ήταν τόσοσ ο πόνος και αβάσταχτη η πίκρα που σε λίγους μήνες ακολούθησε τη μάνα της.

Να σημειωθεί ότι σε κάθε χωριό ξεχωρίζουν οι καλλίφωνες μοιρολογίστρες που εντυπωσιάζουν με τους αυτοσχεδιασμούς, τον ειρμό και τον πολυφωνικό συντονισμό.

Κλείνοντας αναφέρομαι στον λάτρη της ηπειρωτικής μουσικής και συγγραφέα Κρίστοφερ Κίνγκ που επισκέφτηκε την Ήπειρο για να γνωρίσει από κοντά τον τόπο και να βιώσει, μεταξύ των άλλων, και την ηπειρωτική φιλοξενία.

Ο Κρίστοφερ σημειώνει ότι η άγρια φύση, τα διάσπαρτα βουνά, τα αμέτρητα λαγκάδια, τα βράχια, τα αγριοκαίρια του χειμώνα, τα λιοπύρια του καλοκαιριού, η φτώχεια, ο αγώνας επιβίωσης σε μια άγονη γη, η απώλεια λόγω θανάτου, ο αποχωρισμός αγαπητών προσώπων με τον ξενιτεμό, η ερημιά που βασιλεύει στον τόπο, φορτίζουν τον ψυχισμό του Ηπειρώτη που εκφράζει με λέξεις κοφτερές τον πόνο, τους καημούς και τα βάσανα του λαού που μάχεται να σταθεί όρθιος.

Το χρώμα και ο ρυθμός του μοιρολογιού απ' αυτές τις πηγές αντλεί τα δο-

μικά του στοιχεία όπως και όλα τα ηπειρωτικά τραγούδια.

Ο Fauriel χαρακτηρίζει τα μοιρολόγια ως το πλουσιότερο τμήμα μέσα στη νεοελληνική δημοτική ποίηση.

Η ενδεικτική ανθολόγηση ορισμένων στίχων από τον υπάρχοντα πλούτο μας πείθει ότι πρόκειται για “αυτόφυτα αριστουργήματα της ελληνικής ευαισθησίας” όπως προσφυώς ελέχθη.

Ενδεικτικό ανθολόγιο στίχων

1. Της νύφης που πέθανε

Σήκω Μαρούλα μ' από τη μαύρη γης
κι από το μαύρο χώμα, σήκω και
ντύσου, ψυχή μ' κι άλλαξε και βάλε
τα καλά σου....

2. Τη νιόνυμφης που χήρεψε

Πέντε μήνες παντρεμένη χήρα
πάει στη μάνα της
με τα τέλεια στο κεφάλι κλαίει
τον άντρα της
Σήκω νιε μου, νιούτσικέ μου, σήκω
να με δεις,
που ρθαν και με πήρανε τ' αδέρφια μου

3. Σε σύζυγο

Ξεσφάλισε τα μάτια σου και κοίτα
ολόγουρά σου
οι φίλοι σου πούρθαν σπίτι σου,
άλλη βολά δεν έρθουν,
ήρθαν για το χατήρι σου, σήκω,
κουβέντιασέ τους.

Είχα δέντρο στο σπίτι μου κανένα
δε φοβόμουν
ν' έβρεχε δεν εβρεχόμουν,
εχιόνιζε δεν εφοβόμουν, το ζήλεψε
ο Θεός έστειλε και μου το πήρε.

5. Σε παιδί

Σου κρέν' η μάνα σου, δεν ακούς;
οι φίλοι σου δεν κρένεις;
Φυσάει αγέρας, δεν γροικώ, βρόχ'
είναι και δεν βλέπω, είναι κι αντάρα
σύγνεφο και δεν καλογνωρίζω...

Τα μοιρολόγια τα'σωσα, τα δάκρυά
μου σέρεψαν.
Θα πάρω δάκρυα δανεικά και
μοιρολόγια ξένα, τα μοιρολόγια απ'
τ' ορφανά, τα δάκρυα απ' τις χήρες.

Για κάτσετε, σιγήτε, να ιδούμε
ποιος μας λείπει.
Μας λείπει ο κάλλιος του σπιτιού
κι ο πρωτονοικοκύρης, που ήταν
στο σπίτι φλάμπουρο, στην εκκλησιά
φανάρι.
Το φλάμπουρο τσακίστηκε και το
φανάρι εσβήστη.

Ο ζωντανός ο χωρισμός μέσα βαθιά
πληγώνει, μέσα θερίζει σα σπαθί
και όξω δε φανερώνει.

Πόρτες και τάβλες του σπιτιού, όλα,
μετατοπίστε κι ο νοικοκύρης του
σπιτιού δε ματασεργιανίζει

Τώρα έφτασε το τέρμενο κι η ώρα
η πικραμένη ώρα που θα μας
αποχωριστείς, λαμπάδα μου
γραμμένη.

Αφέντη μου τον ίσκιο σου κλαδί,
δεν τονε κάνει, ούτε δεντροβελανιδιά
κι ούτε κυπαρίσσι.

Για πές μας, για μολόγα μας από τον
κάτω κόσμο, ποιον είδες, ποιον
αντάμωσες, απόψε όλη νύχτα.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΠ. ΖΑΝΗΣ

ΠΗΓΕΣ

1. Ηπειρωτικά Δημοτ. Τραγούδια (1000-1958) εκδ. Πάπυρος.
2. Ηπειρωτικό Μοιρολόγι: Κρίστοφερ Κίνγκ εκδ. "ΔΩΜΑ" Αθήνα.
3. Δημοτικά τραγούδια Ν. Πολίτη εκδ. "Γράμματα".
4. Τα ελληνικά δημοτ. τραγούδια Fauriel.
5. Τα δημοτικά μας τραγούδια Γ. Ιωάννου εκδ. ΒΗΜΑ.
6. Τα ελληνικά δημ. τραγούδια εκδ. Βασικής βιβλιοθήκης εκδ. οίκος Ι.Ν. Ζαχαροπούλου 1959

Απολυμένος

Ο αγχωμένος άνεργος, σιμά του ο σκύλος ηλιάζεται
σε σύναξη πλήθους δικάζεται
Η νοσταλγία της εργασίας κουδουνάκια σε τείχη
σε σκιές πλήθους αναζητεί την τύχη
Το μεσημέρι σε κανίσκι παρηγοριάς
τα χέρια σηκώνει για λευκό ψωμί
τα βράδια ακουμπά σε προσκέφαλο ενός βάλτου.
Οι μεγάλες βδομάδες χωρίς ανάσταση
όταν η κουτσουπιά χρωματίζει το πράσινο
στην περιφορά του επιταφίου
οι πιστοί μαδάνε τα άνθη του.
Πίστη και απιστία ερινύες που παλεύουν
κι η τρικυμία στα πόδια τους μεγαλώνει
όταν η προδοσία το βλέμμα σηκώνει
και το ψωμί στο πανέρι για λίγους.
Ολιγόπιστοι και πιστοί κριτές σε παμπάλαια ιστορία.
και οι άνεργοι στην δική τους εξορία.
Σφίγγοντας τα χέρια σε ξένο σπίτι
υμνούν το θεό και το χρήμα
λίγη κατάνυξη και πάλι τα ίδια.
Ζημέρωσε μια καινούργια εποχή
άλλη επιλογή δεν είχε
περπατά και τα πόδια ματώνουν
ενώ ο μπουρζουάς ταΐζει το σκύλο του
παιδί νηστικό αντικρύζει εικόνες
και πικρά δάκρυα του ψωμοζήτη πατέρα.
Γιατί να μην ήταν αηδόνι να μπορεί να λαλεί
ή χελιδόνι για νάχει φωλιά;

Γιαννάχου Φωτεινή

Εαρινή παθινόσηση

Ρόδου μοσκοβόδημα

Εφέτος άγρια μ' έδειρεν η βαρυχειμωνιά
 που μ' έπιασεν χωρίς φωτιά και μ' ηύρε χωρίς νιάτο
 κι ώρα την ώρα πρόσμενα να σωριαστώ βαριά στη χιονισμένη σφάτα.
 Μα χτες καθώς μ' εδάρρευεν το γέλιο του Μαρτιού
 και τράβηξα να βρω τ' αρχαία τα μονοπάτια
 στο πρώτο μοσκοβόδημα ενός ρόδου μακρινού μου δάκρυσαν τα μάτια

Κ. Παδαμάς

Εκεί που ανδίζει η σιωπή, πίσω από θύρες κλειστές, πίσω από μνήμες...
 Που υπάρχουν ακόμα κάποιοι που συντηρούν τη φωτιά. Που ανοίγουν τη θύρα
 στον ξενιτεμένο, στον περαστικό, στον ξωμερίτη. Που θα σου βγάδουν γωμί, που
 θα γήσουν καφέ, που θα σου πουν καθημέρα. Εκεί που κάποιοι περιμένουν...
 Χορτοαδικός θα σε φέρει ένας δρόμος. Θα ξαποστάσεις για λίγο, αποσταμένος
 στρατοκόπος απ' τους δαιδαλώδεις της ζωής δρόμους.
 Μιας ανάβρας κρυφής το δροσάτο νερό θα μερώσει την δίψα σου.
 Θα τραγουδήσουν τα δέντρα ξανά μ' ανθοστοδίσματα και φυτρώματα νέα.
 Από μυστικά δαγούμια της γης θα ξεπηδήσουν σουδάκια του ναρκωμένου χει-
 μώνα. Στ' ανοιχτά απ' τον ήλιο παράθυρο θ' απλωθούν του χειμώνα σεντόνια.
 Ξαν του κισσού το γήδωμα θ' αναρριχηθεί η εδπίδα...
 Θα περπατήσεις και πάδι στ' αρχαία μονοπάτια, των νιόσκαφρων κήπων θα μυ-
 ρίσεις το μοσκομύριστο χώμα και θα χαθείς στην καθαρότητα ενός ανοιξιάτικου
 απόβροχου, στη διαύγεια μιας πρωινής ευδαιμονίας....
 Απ' την ερημιά των σπιτιών θα ξεπηδήσουν χαρούμενα παιδιά. Φορώντας τα
 δαμπριάτικα ρούχα τους θα γυρίσουν από σπίτι σε σπίτι. Κρατώντας καθάδι
 δαφνοστόχιστο θα μεταφέρουν τον ήχο των κύπρων την αναγγελία της γιορτής.
 Θα νχήσουν καρπάνες γλυκόδαδες. Η τράπεζα της χαράς θα σμίξει τους συν-
 δαιτυμόνες του χτες και του σήμερα, κι απ' το χορτοστάσι του χρόνου απόμακρα,
 φωνούδες σε τραγούδια δοξαστικά θα νχήσουν στον ανοιξιάτικο αιδέρα.
 Έτσι, να ραγίσει η σιωπή, να σκορπίσει....

Γάσος Κανάτσος

Μεγάλη Παρασκευή

Παρασκευή ξημέρωσε
Μεγάλη των παθών σου
Χριστέ μου όλες οι ψυχές
Εππροσκυνούν εμπρό σου

Εσύ μαρτύρησες για μας
Μ'αμαρτωλά εμείς ζούμε
Ανάσταση προσμένουμε
Και λύτρωση ζητούμε

Σήμερα μαύρος ουρανός
Τα δάκρυά του ρίχνει

Τις αμαρτίες όλων μας
Σα θέλει να ξεπλύνει

Εναν σταυρό ολοι κουβαλούν
Πάνω στο Γολγοθά σου
Την προσευχή τους κάνουνε
Και έρχονται κοντά σου

Ανάσταση προσμένουμε
Λαμπρή για να χαρούμε
Αγάπη, Ειρήνη και Χαρά
Σ'αυτή τη γή να ζούμε

Λαμπρή

Μα τη Λαμπρή περίμενα
Να ήσουν στολισμένη
Μάνα μου τι σου φόρεσαν
Κί'είσαι κουρελιασμένη

Τα λούλουδα της άνοιξης
Νόμιζα πως θ'ανθίσουν
Οι πασχαλιές τα κρίνα σου
Ήθελε να σε ντύσουν

Πόσο τ'ονειρευόμουνα
Ν'άρθω να σ'αγκαλιάσω
Και να σου σύρω το χορό
Μαζί σου να γιορτάσω

Στα μέσα μούπαν πως πονάς
Και κλαίς για τη δολεία
Εσύ ήσουν μιαν αρχόντισσα
Ζούσες στα μεγαλεία

Μα ζήλευαν τα κάλλη σου
Τη λάμψη των ματιών σου
Με τις πολλές τις αρετές
Και το φιλότιμο σου

Αχ να μπορούσα μάνα μου
Τους ξένους να ξεκάνω
Να σε στολίσω με φλουριά
Και ύστερα ας πεθάνω

Τότε θε ν'άρθει άνοιξη
Λαμπρή που καρτερούμε
Για όλους μας ΑΝΑΣΤΑΣΗ
ΚΙ' ΕΙΡΗΝΗ ΝΑ ΧΑΡΟΥΜΕ

Καλλιόπη Τουφίδη
U.S.A.

Σχολική παιδεία στην άλλοτε τρανή Βούρμπιανη

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΘΩΜΑ Β. ΖΙΩΓΑ

Ο συμπατριώτης, εκ Λαγκάδας, Πασχάλης Δ. Μανώλης, με σειρά άρθρων του στο περιοδικό “Κόνιτσα”, στα τεύχη 201 και 202/2018, υπό τον τίτλο «*Εδώ η τρανή η Βούρμπιανη...*» παρουσίασε πολλά έγγραφα τεκμήρια από τη λειτουργία των σχολείων της Βούρμπιανης και με γλαφυρό λόγο περιγράφει επαινετικά το εκπαιδευτικό και εθνωφελές έργο που επιτέλεσε τότε στην επαρχία μας και όχι μόνον. Τον συγχαίρω για τις γραφές του αυτές και, αν μου το επιτρέπει, τον παροτρύνω να μας γνωστοποιήσει όποια άλλα στοιχεία κατέχει, για να γίνει γνωστή με τεκμήρια και ολοκληρωμένα η λαμπρή ιστορία των σχολείων της Βούρμπιανης, για τα οποία όλοι οι κάπως μεγάλοι στην ηλικία κάτι έχουν ακούσει κατά καιρούς και αποσπασματικά.

Όσον αφορά το κατ’ εμέ, γνωρίζω από ακούσματα ή διαβάσματα ότι το επιτυχημένο εκπαιδευτικό έργο των σχολείων της Βούρμπιανης ήταν προϊόν της συνεργασίας δυο θεσμικών παραγόντων: της **Φιλεκπαιδευτικής** Αδελφότητος Βούρμπιανης που είχε έδρα την Αθήνα και του τοπικού **Συμβουλίου** των σχολείων της Βούρμπιανης το οποίο υλοποιούσε επί του πεδίου τις κατευθυντήριες εξ Αθηνών οδηγίες, εκπαιδευτικές και οικονομικές. Δεν υπήρχε πάντα συναντίληψη μεταξύ των για το τι έπρεπε να διδάσκεται στα σχολεία, γεγονός που καθόριζε και τα προσόντα που έπρεπε να έχει το διδακτικό προσωπικό.

Το εν Αθήναις Δ.Σ. της Φιλεκπαιδευτικής είχε πιο προοδευτικές και νεωτεριστικές απόψεις, καθώς ήταν στελεχωμένο από μορφωμένους ανθρώπους και επηρεασμένο από τα εν Ελλάδι τεκταινόμενα για την εξύψωση της σχολικής παιδείας δια του Υπουργείου Παιδείας,

που κατά δύναμη προσπαθούσε, δειλά και αθόρυβα για να μη προκύψει οξεία σύγκρουση με τα κατεστημένα, να βγάλει τη διδασκαλία από τον ασφυκτικό θρησκευτικό εναγκαλισμό της Εκκλησίας, διαδικασία που ακόμη και τώρα είναι σε εξέλιξη και δημιουργεί τριβές μεταξύ Κράτους και Εκκλησίας. Η Εκκλησία πάντα σθεναρά υποστήριζε τη διδαχή των **γραμματικών** μαθημάτων μέσω της διδασκαλίας θρησκευτικών κειμένων (ευαγγέλια, ψαλτήρια, προσευχητάρια, ψαλμωδίες, βίοι αγίων, ιερές διδαχές, κ.λπ.), ενώ αποστρεφόταν¹ και θεωρούσε ανώφελα τα **επιστημονικά** μαθήματα (μαθηματικά, φυσική, χημεία, αστρονομία, κ.λπ.).

Το τοπικό Συμβούλιο στο χωριό, υπαγόμενο μέχρι το 1913 στο τούρκικο Κράτος που ήταν αδιάφορο για την παιδεία των Ελλήνων και απαρτιζόμενο από ολιγομαθείς ανθρώπους που δεν γνώριζαν τις καινοφανείς τότε τάσεις της παιδαγωγικής και της παιδείας, ήταν πολύ πιο συντηρητικό και εποπτευόταν για τα διδακτικά πράγματα, (δάσκαλοι, είδος μαθημάτων, κ.λπ.) από τον εκάστοτε τοπικό δεσπότη², όπως συνέβαινε άλλωστε σε όλη την οθωμανική Επικράτεια. Αυτό ισχύει ιδιαιτέρως εδώ, γιατί τα 2 βασικά μέλη του τότε 5μελούς Συμβουλίου ήσαν ιερείς (ο Παπαζήσης πρόεδρος και ο Παπαχρήστος γραμματέας), οι οποίοι παρεμβαίνουν και προτείνουν «*διάφορον διδακτικήν μέθοδον και διάφορον πρόγραμμα εις το διδάσκον προσωπικόν*». Όμως, οι νέοι δάσκαλοι, σπουδαγμένοι πλέον σε ανώτερες παιδαγωγικές σχολές, έφερναν στις γνωστικές αποσκευές τους καινούργιες εκπαιδευτικές μεθόδους, νέες μαθησιακές ιδέες, την επιστημονική γνώση και παιδεία, και κυρίως τη λογική αμφισβήτηση των παλιών κατεστημένων δοξασιών και αξιωμάτων.

Με την παραπάνω συγκρότηση των δυο παραγόντων και την ποιοτική διαφορά τους, επόμενο είναι πολλές φορές οι σχέσεις τους να μην είναι αγαστές, να δημιουργούνται τριβές και διχόνοιες, που επέδρασαν αρνητικά στην ομαλή λειτουργία των σχολείων και στο είδος και περιεχόμενο της διδακτέας ύλης.

Και δια του λόγου το αληθές, βρήκα και δημοσιεύω εδώ δυο κείμενα της τελευταίας 10ετίας του 19^{ου} αιώνα που αναφέρονται στο θέμα για το οποίο γράφω εδώ, για να καταφανεί η ουσιαστική διαφορά των δυο παραγόντων.

Α) Ενέργειες Φιλεκπαιδευτικής

[Πηγή: Βιβλιοθήκη της Βουλής | εφημ. ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ, φύλλο 143/30-6-1895, σελ. 2]

ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΙΤΩΝ

Σήμερα εορτήν των αγίων Αποστόλων επανηγυρίσθη εν τω ναώ της Χρυσοσπηλιωτίσσης μεγαλοπρεπώς η επέτειος εορτή της Φιλεκπαιδευτικής Αδελφότητος Βούρμπιανης. Κόσμος πολύς παρευρέθη κατά την λειτουργίαν τελεσθείσαν υπό του Μητροπολίτου Πενταπόλεως κ. Νεκταρίου³, προσήλθον δε και οι μαθηταί της Ριζαρείου Σχολής και του Ορφανοτροφείου Χατζή Κώστα, πολλοί εκ των τα πρώτα φερόντων, εν οίς ο πρώην υπουργός της Δικαιοσύνης κ. Αραβαντινός⁴, ο διευθυντής της αστυνομίας κ. Μπαϊρακτάρης⁵, ο κ. Σπαθάκης⁶ και άλλοι πολλοί, ους ο πρόεδρος της Αδελφότητος κ. Νάσσος Ζίνης⁷ και το διοικητικόν συμβούλιον εξεξιώθησαν. Λόγον κατάλληλον τη περιστάσει εξεφώνησεν ο σεβ. Μητροπολίτης συστήσας τοις Βουρμπιανίταις και την εις το μέλλον μέριμναν προς ανάπτυξιν των τέκνων των, διότι ούτοι από δέκα και τριών ετών δια της Αδελφότητος εργάζονται προς συντήρησιν των κοινοτικών σχολείων. Και εκ Λαυρίου δε δι' εκτάκτου αμαξοστοιχίας αφίκοντο περί τα 80 μέλη της Αδελφότητος, άτινα και παρευρέθησαν εις την λειτουργίαν. Περί της εκδρομής δραστηρίως ενήργησεν ο πρόεδρος του εν

Λαυρίω τμήματος της Αδελφότητος κ. Λαζίδης, διευθυντής του Πλυντηρίου της Ελληνικής Εταιρείας. Μετά το πέρας της λειτουργίας προπορευομένης της μουσικής άπαντες μετέβησαν εις τον οίκον του προέδρου κ. Ζίνη και συνεχάρησαν αυτόν, όστις δια καταλλήλου λόγου ηυχάριστησεν αυτούς· και συνέστησεν εις τους προσελθόντας την κοινήν προσπάθειαν δια την ευόδωσιν του σκοπού της Αδελφότητος. Είτα προσεφέρθησαν διάφορα αναψυκτικά εις πάντας· ανεχώρησαν δε λίαν κατενθουσιασμένοι παρά τε του κ. Προέδρου και του Συμβουλίου. Κατά την έλευσιν των εκ Λαυρίου μελών εξήλθον πολλοί εκ των εν Αθήναις προς προϋπάντησιν αυτών μέχρι Ηρακλείου, όπου ο τέως πρόεδρος κ. Σπυρ. Καραβασίλης προσεφώνησεν, ευχαριστήσας δια την κατά το παρελθόν εκτίμησίν του και την σύμπνοιαν των Βουρμπιανιτών.

Από τούτο το κείμενο μαθαίνουμε πόση μεγάλη εκτίμηση και αναγνώριση έχαιρε η Φιλεκπαιδευτική από τον εν Αθήναις ηπειρωτισμό, και όχι μόνο, για το σπουδαίο μορφωτικό έργο που επιτελούσε στην τουρκοκρατούμενη ακόμη επαρχία μας. Από άλλη γραφή γνωρίζουμε ότι ακόμη και η αίθουσα του δημαρχείου της Αθήνας παραχωρούταν για τις ετήσιες γενικές συνελεύσεις της, [εφημ. ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ, φύλλο 137/5-5-1895, σελ. 3]. Την τιμούν, παρευρισκόμενοι στην ετήσια εορτή της, δεσποτάδες, υπουργοί, αστυνομοί, εξέχοντες εκπαιδευτικοί, άλλοι επώνυμοι «εκ των τα πρώτα φερόντων», πολλοί φιλόμουσοι Ηπειρώτες, εν παρατάξει οι μαθητές της Ριζαρείου σχολής και του ορφανοτροφείου Χατζηκώστα, μουσική μπάντα εν πομπή, και ασφαλώς πάμπολλοι φιλοπάτριδες Βουρμπιανίτες από τις παροικίες της Αθήνας και του Λαυρίου. Ήσαν ακόμη τα πρώτα χρόνια της Φιλεκπαιδευτικής και ο ζήλος, το ενδιαφέρον, η μέριμνα και ο ενθουσιασμός των μελών της για τη γενέτειρα Βούρμπιανη βρίσκονταν στον κολοφώνα τους. Ο ενθουσιασμός αυτός μεταφέρθηκε και στη Διοίκηση της Φιλεκπαιδευ-

τικής, η οποία, ενεργώντας χρηστά τη διαχείριση, με σύμπνοια και συνεργασία, απέδωσε σπουδαίο αποτέλεσμα· έδωσε φώτιση, μόρφωση και παιδεία στα τέκνα της γενέτειρας, άυλα αγαθά ανεκτίμητης αξίας.

B) Δράσεις Συμβουλίου

[Πηγή: Βιβλιοθήκη της Βουλής | εφημ. ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ, φύλλο 149/11-8-1895, σελ. 1-2]

ΕΚ ΛΙΕΣΚΟΒΙΚΙΟΥ

Τα εκπαιδευτήρια Βούρμπιανης. – Αξίεπαινος η φιλεκπαιδευτική αδελφότης Βουρμπιαντών δια τα ενεργείας υπέρ των σχολείων. – Το Παρθεναγωγείον. – Το διδάξαν προσωπικόν. – Οι διδάσκαλοι άπαντες φιλόπονοι, οι επίτροποι όμως παρεμβάλλουν προσκόμματα και φυτρώουσιν εκεί που δεν είναι τόπος δι' αυτούς. – Καλόν είνε να αφαιρεθή απ' αυτούς πάσα διοικήσεις και να έχουν απλήν επίβλεψιν. – Τα ίδια έκαμαν και πέρισυ. – Επειδή είχε προσβληθή δήθεν ο πρόεδρος εδίωξαν ένα άριστον διδάσκαλον⁸ – Οι εν Αθήναις διατάσσουν, οι εν Ιωαννίνοις διατάσσουν, οι εν Βουρμπιάνη διατάσσουν. Ποία διαταγαί θα εκτελεσθώσιν;

Προτιθέμενοι ενταύθα να ακθέσωμεν τα των εξετάσεων των ενιαυσίων της κωμοπόλεως Βουρμπιάνης ουκ άσκοπον ηγούμεθα να περιγράψωμε αυτήν δι' ολίγων παρέχοντες σκιαγραφίαν αυτής.

Η Βούρμπιανη είναι κωμόπολις υπαγομένη διοικητικώς μεν εις την επαρχίαν Λεσκοβικίου, εκκλησιαστικώς δε εις την επαρχίαν Κονίτσης. Αύτη κείται παρά τας όχθας του ποταμού της Προσόγιαννης, προς βορράν της Κονίτσης και προς ΒΑ του Λεσκοβικίου. Έχει προς Β μεν και ΒΑ τα χωρία Λεσκάτσι, Χιονάδες, Τούρναβο και έτι βορειότερον την Κολώνιαν, προς Α δε το χωρίον Σέλτσι, και προς Ν την κωμόπολιν Πρυσόγιαννην.

Η Βούρμπιανη έχει περί τας τριακοσίας οι-

κογενείας και περί τους χιλίους και πεντακοσίους κατοίκους, όντας λίαν φιλέργους, ευφυείς, δραστηρίους, επιχειρηματίας και φιλομούσους.

Οι κάτοικοι αυτής ως επί το πλείστον είναι ξυλουργοί και κτίσται, αλλά και πολλοί επιστήμονες και δη διακεκριμένοι, οίον φιλόλογοι, ιατροί, μηχανικοί. Σημειωτέον δ' όμως ότι πολλαί παρ' αυτοίς παρατηρούνται διχόνοιαι και διαμάχαι και είναι διηρημένοι εις πολλές μερίδας προς μεγίστην βλάβην των εαυτών συμφερόντων.

Εκπαιδευτήρια έχει επαρκή και καλώς κατηρτισμένα. Έχει ένα περικαλές κτίριον, όπερ προ ολίγων ετών κατεσκευάσθη δαπάνη της φιλεκπαιδευτικής αδελφότητος Βουρμπιάνης, της εχούσης το κέντρον εν Αθήναις. Εν αυτώ των κτιρίω, τω καλλιτέρω σχολείω της Ηπείρου, υπάρχει το Ελληνικόν σχολείον, Δημοτικόν σχολείον και Παρθεναγωγείον.

Το ελληνικόν σχολείον διηυθύνετο κατά το λήξαν έτος υπό του κ. Αλκιβιάδου Σκοκίδου εκ Μονοδενδρίου του Ζαγορίου, αποφοίτου της Ζωσιμαίας σχολής, άριστα κατηρτισμένου και λίαν πεπειραμένου, ο οποίος, επειδή δεν συνεμορφώθη εξ αγνοίας των τύπων με τον κανονισμόν της αδελφότητος κατά τον διορισμόν, δεν ανεγνωρίσθη υπό των εν Βουρμπιάνη συμβουλίου, κακώς πράξαντος και μη θέλοντος να αποτίση τον μισθόν του ειρημένου διδασκάλου, όστις ειργάσθη φιλοπόνως και ευδικίμως ως απεδείχθη εκ των ενιαυσίων εξετάσεων αρξαμένων τη δευτέρα Ιουλίου και ληξασών αυθημερόν επί παρουσία πάντων των φιλομούσων κατοίκων της Βουρμπιάνης, των συμβούλων του σωματείου μη παραστάντων πλην του Κοκκίνη. Σύμβουλοι είναι οι: Παπαζήσης Οικονόμου ο και πρόεδρος, Κωνσταντίνος Ζοφέλης και ταμίας, Παπαχρήστος Αναστασίου και γραμματεύς, Χαράλ. Κοκκίνης και Ζήσης Ντώδης. Παρατηρήθη ότι οι σύμβουλοι, πέραν της δικαιοδοσίας αυτών πράτοντες, κάμνουσι πολλές επεμβάσεις εις τα σχολεία, κωλύοντες ούτω την κανονικήν λειτουργίαν αυτών, διότι έκαστος σύμβουλος **προτείνει διάφο-**

ρον διδακτικήν μέθοδον και διάφορον πρόγραμμα εις το διδάσκον προσωπικόν και τούτου ένεκα αείποτε οι διδάσκαλοι ευρίσκονται εις διάστασιν προς το συμβούλιον και δια τούτο οφείλει η κεντρική διεύθυνσις να λάβη πρόνοιαν όπως μη εις το μέλλον λαμβάνωσι χώραν όμοια συμβεβηκότα. Το ελληνικόν σχολείον κατ' αρχάς είχε δέκα και εξ μαθητάς, εν τω μεταξύ δε, αποσυρθέντων των οκτώ, έμειναν μόνον οκτώ.

Το δημοτικόν σχολείον κατά το λήξαν έτος είχε δυο διδασκάλους, τον κ. Λουκάν Δημητριάδη απόφοιτον του διδασκαλείου Κερκύρας και πεπειραμένον, και τον κ. Χρηστάκη Κοκκάλαν απόφοιτον της Ζωσιμαίας Σχολής, νέον άριστα κατηρτισμένον και εκπληρούντα πληρέστατα το εαυτού καθήκον. Αι ενιαύσιαι εξετάσεις του δημοτικού σχολείου ήρξαντο τη 16 Ιουλίου, καθ' ας εδέησε να παραστώσι και οι κ.κ. σύμβουλοι του σωματείου και ο γραμματεύς του αγίου Βελλάς ως αντιπρόσωπος αυτού· εκ των εξετάσεων κατεδείχθη ότι αμφοτέροι οι διδάσκαλοι ειργάσθησαν μετ' αυταπαρνήσεως και καρποφόρως· το δημοτικόν σχολείον περιέχει ογδοήκοντα μαθητάς και τάξεις τέσσαρας.

Το Παρθεναγωγείον έχον τάξεις τέσσαρας, μαθητριάς τεσσαράκοντα, διευθύνεται υπό της δεσποινίδος Ευθαλίας Θεοδοσιάδου αποφοίτου Λυκείου της Κων/πόλεως καλώς κατηρτισμένης, εχούσης και τινα βοηθόν καλουμένην Αφροδίτην Ψύλλα. Του Παρθεναγωγείου αι επήσiai εξετάσεις ήρξαντο τη 23 Ιουλίου διαρκέσασαι μίαν ημέραν.

Τούτο το κείμενο καταμαρτυρεί όλα όσα στην αρχή του παρόντος άρθρου γράφω για τις καταχρηστικές παρεμβάσεις του επί τόπου Συμβουλίου στην εκπαιδευτική διαδικασία των σχολείων της Βούρμπιανης, οι οποίες ανάγκασαν την εκδιδόμενη στην Αθήνα εφημερίδα ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ, μάλλον με παρότρυνση της φιλεκπαιδευτικής, να γράψει το υπερκείμενο επι-

κριτικό άρθρο.

Σημειώσεις

1. Τούτο καταφαίνεται και από την απανταχούσα εγκύκλιο του πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε', που εκδόθηκε ακριβώς 2 έτη πριν από την επανάσταση του 1821 «*Κατά μήνα Μάρτιον 1819. Επινεμήσεως Ζ*» και στην οποία μεταξύ άλλων αναγράφεται: «..... Και κατά σύγκρισιν δε και παράθεσιν ευρίσκεται επωφελεστέρα τω Γένει και αναγκαιοτέρα η παράδοσις των Γραμματικών από την διδασκαλίαν των Μαθηματικών και Επιστημονικών. .... Επειδή τις η ωφέλεια προσκολλώμενοι οι νέοι εις τας παραδόσεις αυτάς να μανθάνωσιν αριθμούς και αλγέβρας, και κύβους και κυβοκύβους και τρίγωνα και τριγωνοτετράγωνα και λογαρίθμους και συμβολικούς λογισμούς και τας προβαλλομένας ελλείψεις και άτομα και κενά και δίνας και δυνάμεις και έλξεις και βαρύτητας, του φωτός ιδιότητας και βόρεια σέλα και θετικά τινα και ακουστικά και μύρια τοιαύτα και άλλα τερατώδη, ώστε να μετρώσι την άμμο της θαλάσσης και τας σταγόνας του υετού και να κινώσιν την γην, αν αυτοίς δοθή πη στώσι κατά το του Αρχιμήδους, έπειτα εις τας ομιλίαις των βάρβαροι, εις τας γραφάς των σόλοικοι, εις τα της θρησκείας των ανίδεοι, εις τα ήθη παράφοροι και διεφθαρμένοι, εις τα πολιτεύματα επιβλαβείς και άσημοι πατριώται και ανάξιοι της προγονικής κλήσεως. ....»]. [Πηγή: "Μεγάλη ιστορία της Ελλάδας", του Γιάννη Κορδάτου, τόμος ΙΧ, σελ. 564, εκδόσεις 20^{ος} ΑΙΩΝΑΣ].

2. Κατά τη συγκεκριμένη εποχή και μέχρι το 1899 δεσπότης στην Κόνιτσα ήταν ο μητροπολίτης Βελλάς (και Κονίτσης) Βασίλειος, άνθρωπος παλαιών αρχών, ελάχιστα μορφωμένος, ασθενικός και υπερήλικας. Δεν άφησε καλές εντυπώσεις κατά την πολύχρονη θητεία του ως τοπικός μητροπολίτης.

3. Είναι ο μετέπειτα άγιος Νεκτάριος της Αίγινας, κατά κόσμο Αναστάσιος Κεφαλάς (1846-1920). Το 1889 είχε χειροτονηθεί μητροπολίτης Πενταπόλεως του πατριαρχείου Αλεξανδρείας. Την περίοδο 1894-1908 ήταν διευθυντής της Ριζαρείου Σχολής στην Αθήνα.

4. Είναι ο Σπυρίδων Π. Αραβαντινός (1843-1906) σπουδαίος νομικός, που έγινε για ένα μικρό διάστημα (Ιανουάριος-Μάιος 1895) υπουργός Δικαιοσύνης. Καταγόταν από την Πάργα και σπούδασε στη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων και κατόπιν στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

5. Είναι ο Δημήτριος Μπαϊρακτάρης (1833-1900) στρατιωτικός από το Αγρίνιο, σουλιώτικης καταγωγής. Ως διευθυντής της αστυνομίας Αθηνών μέχρι το 1893 έγινε περιβόητος για την απηνή δίωξη των κακοποιών και των κουτσαβάκηδων της πρωτεύουσας.

6. Πρόκειται για τον Αριστείδη Σπαθάκη (1837-1897), σπουδαίο και πολυγραφότατο παιδαγωγό, που σπούδασε στη Γερμανία και κατόπιν ήταν καθηγητής της φιλοσοφίας και της παιδαγωγικής στη Ριζάρειο Σχολή και στο Αρσάκειο.

7. Ο πρόεδρος της Φιλεκπαιδευτικής Αθανάσιος (Νάσος) Ζίνης ήταν καθηγητής εκπαιδευτι-

κός. Γι' αυτόν δεν βρήκα άλλα στοιχεία, εκτός από την ακόλουθη γραφή: «Ο κ. Νάσος Ζίνης ετέλεσε τους αρραβώνες αυτού μετά περικαλούς των Αθηνών κόρης, της Μαρίας Μ. Ανδριτσάκη. .... » [εφημ. ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ, φύλλο 345/10-9-1899, σελ. 3]. Το ίδιο έτος 1899 ήταν υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος για τον Δήμο της Αθήνας στο ψηφοδέλτιο του Δημ. Μ. Καλλιφρονά. Επανελημμένα διετέλεσε και γενικός πληρεξούσιος της κοινότητας Ιωαννίνων.

8. Μάλλον αναφέρεται με τον όρο «άριστον διδάσκαλον» στον Β. Βασιλειάδη, ο οποίος διορίστηκε για το σχολικό έτος 1893/94 αλλά παύτηκε και δεν ήταν το 1894/95, για τον οποίο βρήκα την ακόλουθη γραφή: «Διευθυντής των σχολείων της κοινότητας Βούρμπιανης διωρίσθη ο εξ Ιωαννίνων κ. Β. Βασιλειάδης **αριστοβάθμιος** του Διδασκαλείου Αθηνών. Επί τη αποκτήσει ούτω μορφωμένου διδασκάλου συγχαίρομεν την κοινότητα.», [εφημ. ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ, φύλλο 55/0-10-1893, σελ. 4].

Αθήνα, Ιανουάριος 2019

Θωμάς Β. Ζιώγας

Email: thovaziogas@gmail.com

Βουρμπιανίτες της Αθήνας σε εκδρομή της Φιλεκπαιδευτικής Αδελφότητας περί το 1895. [Πηγή: “Η Βούρμπιανη της Ηπείρου”, του Αναστ. Ευθυμίου, τόμος 1, τεύχος Α΄, Ιωάννινα 1987].

25^η ΜΑΡΤΙΟΥ Η Α-ΛΗΘΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑ

(ομιλία για την 25η Μάρτη από την Σωσάννα Τάτση)

Σεβασμιότατε, αιδεσιμότατοι, αξιότιμε κύριε Δήμαρχε, κύριοι αντιδήμαρχοι, κύριοι διοικητές των στρατιωτικών μονάδων και σωμάτων ασφαλείας, κυρίες και κύριοι,

με αφορμή την πολύ ενδιαφέρουσα εκδήλωση που εδώ και χρόνια αδιάκοπα, διοργανώνει ο Δήμος Κόνιτσας, θα ήθελα να επισημάνω ότι το πιο σπουδαίο απ' όλα είναι ότι δίνεται το βήμα για να μπορούν να εκφραστούν σκέψεις και ιδέες.

Χαίρομαι λοιπόν ιδιαίτερα που αυτό το βήμα δόθηκε σήμερα σε εμένα, ως εκπρόσωπος του ΕΠΑ.Λ Κόνιτσας κι έτσι θα προσπαθήσω να προβάλλω μια πτυχή της ιστορίας που αφορά, όχι μόνο τα ιστορικά γεγονότα που μνημονεύουμε σήμερα αλλά κι ολόκληρη την ιστορική μνήμη: την αλληλεξάρτηση της μνήμης, του συναισθήματος και των πεποιθήσεων. Πώς τα συναισθήματα και οι μνήμες παρήγαν αξίες, στάσεις ζωής στο παρόν και πίστης για το μέλλον.

Όπως σας έχω ήδη προϋδεάσει με τον τίτλο της ομιλίας μου, θα αναφερθώ στον κρυμμένο θησαυρό που κρύβει η λέξη «αλήθεια». Ο ανθρώπινος πολιτισμός έφτασε στο επίπεδο που όλοι γνωρίζουμε γιατί κατάφερε ο άνθρωπος να σκέφτεται άρα και να πράττει λογικά. Τι σημαίνει όμως λογικά; Σημαίνει ότι γνωρίζει ότι δύο ή τρεις προκείμενες προτάσεις οδηγούν σε ένα ασφαλές συμπέρασμα. Γνωρίζει όμως, σημαίνει ότι έχει την ικανότητα να θυμάται, έχει δηλαδή μνήμη. Η λογική και η μνήμη είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με-

ταξύ τους άρα λοιπόν κι ολόκληρος ο πολιτισμός μας, οι αξίες μας, οι ιδέες μας, η συμπεριφορά μας στην καθημερινή ζωή στηρίζονται στην μνήμη. Εξάλλου κι ο γραπτός λόγος είναι ένα είδος υποβοηθητικής μνήμης όπως άλλωστε και η χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας. Η εύκολη πρόσβαση σ' αυτήν μας βοηθά να θυμόμαστε πράγματα που η ανθρωπινή μνήμη δεν θα μπορούσε να θυμάται. Μας βγάζει δηλαδή από την λήθη, από την λησμονιά. Επομένως και η λέξη «αλήθεια», που συνδυάζει το στερητικό α με τη λέξη λήθη είναι σαν να μας περιγράφει μια κατάσταση κατά την οποία βγαίνουμε από την λησμονιά, από το να μη γνωρίζουμε.

Ποιος όμως μπορεί να πει ότι γνωρίζει τα πάντα, έχει φτάσει δηλαδή στην απόλυτη κατάσταση γνώσης; Ποιος μπορεί να ισχυριστεί ότι ξέρει την απόλυτη αλήθεια; Γι' αυτό και η λέξη αυτή είναι σύνθετη, γιατί ουσιαστικά δεν υπάρχει η απόλυτη έξοδος μας από τα σκοτάδια της λήθης παρά μόνον παραπέμπει στην σταδιακή διαδικασία εξόδου μας από αυτήν. Την αλήθεια την προσεγγίζουμε μόνο, καταρρίπτοντας κάθε φορά ένα προηγούμενο λογικό συμπέρασμα της μνήμης.

Αφενός, με όλα αυτά έχει καταστεί σαφές ότι η μνήμη βοήθησε τον άνθρωπο να προοδεύσει, αν θέλετε ακόμα και να κυριαρχήσει πάνω στο ζωικό και φυτικό βασίλειο και γι' αυτό το λόγο έχουν σημασία οι διάφορες εκδηλώσεις μνημιακού χαρακτήρα. Αφετέρου, η υπέρμετρη προσκόλληση σε επιτεύγματα του

παρελθοντος δίχως τον εκσυγχρονισμό, την κριτική διάθεση, την εποικοδομητική προσαρμογή στις ανάγκες του καιρού μας ελλοχεύει ο κίνδυνος η ιστορική μνήμη να αποτελεσει τροχοπέδη στην εξέλιξη και την πορεία προς την αποκορύφωση της ανθρώπινης σκέψης. Να καταστήσει τις κοινωνίες στάσιμες και στατικές.

Τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε δεν μπορούν να λυθούν αν μείνουμε στο ίδιο επίπεδο σκέψης που είχαμε όταν τα δημιουργήσαμε, είπε κάποτε ο Αϊνστάιν.

«Όταν ξεκινήσαμε την επανάσταση ο κόσμος μας έλεγε τρελούς» διηγείται ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. Και τους έλεγε ο κόσμος τρελούς γιατί θυμόταν από τους προπάτορές τους ότι είχαν γίνει δεκάδες κινήματα και επαναστάσεις αλλά τίποτε από όλα αυτά δεν στέφτηκε με επιτυχία. Κι όμως αυτός ο ξεσηκωμός πέτυχε. Και όχι μόνο πέτυχε αλλά αποτέλεσε το εφαλτήριο και για άλλους καταπιεσμένους γειτονικούς λαούς.

Η επανάσταση λοιπόν ξεκινά από τις παραδουνάβιες Ηγεμονίες. Εκει συγκροτήθηκε από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη ο Ιερός Λόχος. Μερικές εκατοντάδες νέοι, φοιτητές σε ευρωπαϊκά πανεπιστήμια αγωνίστηκαν ηρωικά στη μάχη του Δραγατσανίου. Καθώς όμως ήταν άμαθοι και άπειροι στον πόλεμο κατασφαγιάστηκαν γρήγορα, όσο γρήγορα πυροδότησαν τις ψυχές των Ελλήνων. Η νεότερη Ελλάδα τίμησε ιδιαίτερα τους ήρωες αυτούς στήνοντας μνημεία. Το ομορφότερο όμως μνημείο για τους Ιερολοχίτες το έστησε με την αθάνατη ωδή του ο Ζακυνθινός ποιητής Ανδρέας Κάλβος.

Ωδή τέταρτη Εις τον Ιερόν Λόχον

Ας μή βρέξη ποτέ
τό σύννεφον, καί ο άνεμος
σκληρός ας μή σκορπίση
τό χώμα τό μακάριον
’πού σας σκεπάζει.

Ας τό δροσίση πάντοτε
με’ τ’ άργυρά της δάκρυα
ή ροδόπεπλος κόρη-
καί αυτού άς ξεφυτρώνουν
αιώνια τ’ άνθη

Η εθνική ταπείνωση, η οικονομική εξαθλίωση, η πνευματική κατάπτωση, το μαστίγωμα της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, το παιδομάζωμα, η τυραννία χαρακτήριζαν τις συνθήκες κάτω από τις οποίες ζούσε 400 χρόνια ο ελληνισμός. Δεν μπόρεσε όμως να συμβιβαστεί ποτέ με την σκληρή πραγματικότητα Η ελπίδα πάντα σιγοκαίει. Χρειαζόταν όμως κάτι να ανάψει τη φλόγα της καρδιάς, να την αντιτάξει απέναντι στην ψυχρή λογική.

«Καλύτερα μιας ώρας ελεύθερη ζωή παρά σαράντα χρόνους σκλαβιά και φυλακή» τραγουδάει ο Ρήγας Φεραίος και καλεί τους Έλληνες να υπερασπιστούν αξίες όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, η αξιοπρέπεια, η δημοκρατία και η κοινωνική δικαιοσύνη.

Σιγά σιγά οι Έλληνες αναπτύσσουν την οικονομία τους και το εμπόριο, μια νέα τάξη δημιουργείται, οι πλοιοκτήτες, μετά τη συνθήκη του Κιουτσούκ- Καϊναρτζή. Οι ανθούσες ελληνικές παροικίες γίνονται φορείς επαναστατικών ιδεών. Ο Αδαμάντιος Κοραής, επηρεασμένος από τον Γαλλικό διαφωτισμό, διατυ-

πώνει απερίφραστα το αίτημα για ελεύθερη σκέψη, καθολική εκπαίδευση, αξιοπρέπεια και δικαιοσύνη. Ο Ευρωπαϊκός Διαφωτισμός στηρίχθηκε στην ανάπτυξη του ορθού λόγου και των επιστημών. Ο Βολταίρος υπερασπίστηκε την ελευθερία της διακίνησης των ιδεών και υποστήριξε το δικαίωμα κάθε ανθρώπου να διαδίδει ελεύθερα χωρίς περιορισμούς τις σκέψεις και τις ιδέες του. Υποστήριξε ότι ακόμη και εάν δεν συμφωνεί ούτε με μια λέξη από όσα λέγει ένας άνθρωπος, θα υπερασπίζεται ακόμα και με το τίμημα της ζωής του, το δικαίωμα κάθε ανθρώπου ελεύθερα να λέει όσα πρεσβεύει. Η ιστορία δεν ωφελεί σε τίποτα εάν δεν μας διδάσκει για τα λάθη του παρελθόντος και δεν μας βοηθά να κατανοήσουμε το παρόν και το μέλλον το οποίο θέλουμε να οραματιστούμε και να δημιουργήσουμε, διαφορετικά καταντά ανούσια και στείρα εξιστόρηση γεγονότων. Είναι σημαντικό να δούμε πόσο οι Έλληνες επηρεάστηκαν από τον ευρωπαϊκό Διαφωτισμό που τροφοδότησε τον νεοελληνικό Διαφωτισμό με ιδέες, αντιλήψεις, επιστημονικές γνώσεις και επαναστατικές δημοκρατικές και φιλελεύθερες ιδέες.

Οι έλληνες έπρεπε να αποκτήσουν ταυτότητα γι' αυτό και στράφηκαν προς την αρχαία ιστορία τους. Αν είμαστε υπερήφανοι για τη διαχρονικότητα και τη συνέχεια της γλώσσας μας πρέπει να αναλογιστούμε πώς θα αποκρυσταλλώσουμε την ταυτότητά μας. «Αρχή σοφίας, ονομάτων επίσκεψις» μας έχει πει ο Αντισθένης.

Ο Αλή Πασάς των Ιωαννίνων νωρίς είχε καταλάβει ότι κάτι συνέβαινε. «Μπρε σεις

γκιαούρηδες κάτι μεγάλο έχετε στο κεφάλι σας. Δεν βαφτίζετε τα παιδιά σας Γιάννη, Πέτρο, Κώστα παρά Λεωνίδα, Περικλή, Αριστείδη. Σίγουρα κάτι μαγειρεύετε!»

Όμως επειδή κάποιες αξίες δεν χαρίζονται αλλά κατακτώνται έτσι και η ελευθερία δεν χαρίζεται. Τον πόθο της ελευθερίας ενσάρκωσε η Φιλική Εταιρεία που ιδρύθηκε στην Οδησό το 1814, με πρωτεργάτες τον Ξάνθο, τον Τσακάλωφ και τον Σκουφά. «Ορκίζομαι εις Σε ω Ιερά Πατρίς!» λέει ο όρκος των Φιλικών. Το μυστικό εξαπλώνεται και ωριμάζει η θέληση για αγώνα ζωής ή θανάτου.

Έτσι, όταν η Ευρώπη παρέδιδε τον Ρήγα, ο απόηχος από την Διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, για κατάλυση του τυραννικού ζυγού, είχε διαποτίσει τις συνειδήσεις.

Τις ημέρες εκείνες, διατρανώνεται το πάθος για τη ελευθερία ως ύψιστο αγαθό. «Οι κλέφτες είμαστε ελεύθεροι, λέει στη διήγησή του ο Κολοκοτρώνης, αλλά τι ζωή, τι άνθρωποι! Βασανισμένοι, αϊσκιωτοι, άγριοι εις τις σπηλιές, στα βουνά, εις τα χιόνια, σαν τα θηρία με τα οποία συζούσαμε».

Μεσολόγγι.

Μια χούφτα Έλληνες, πολιορκημένοι, μα ελεύθεροι. Ξεπερνώντας όλες τις δοκιμασίες και τους πειρασμούς αναδεικνύονται μάρτυρες στον αγώνα της υπεράσπισης των ιδανικών. Είναι ο αγώνας που ενέπνευσε τον ποιητή των Ελεύθερων Πολιορκημένων Διονύσιο Σολωμό να φτάσει στην κορυφή του νεοελληνικού ποιητικού λόγου.

(Συνέχεια στο επόμενο)

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, ΒΑΣΙΛΙΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Με την συμφωνία των Πρεσπών, που συντάραξε όλους τους Έλληνες συμφωνούντας ή μη, η Μακεδονία έγινε επί μακρόν

διάστημα χρόνου επίκεντρο των συζητήσεων όχι μόνο από εκείνους που έχουν εύκολη πρόσβαση στα τηλεοπτικά κανάλια, αλλά και από κοινούς θνητούς, που έχουν ευαισθησία στα εθνικά θέματα.

Επομένως η όποια κριτική, θετική ή αρνητική, περιπεύει και ασφαλώς το κείμενο που ακολουθεί ας θεωρηθεί σαν μια φιλολογική παρουσίαση, όμοια με αυτές που φιλοξενούνται στη φιλολογική αίθουσα του Παρνασσού.

Ο λόγος για τον Φίλιππο, τον πατέρα του Μ. Αλεξάνδρου και για τον Αριστοτέλη τον μεγαλύτερο φιλόσοφο της οικουμένης, τον δάσκαλο του Μ. Αλεξάνδρου.

Ο Σταγειρίτης φιλόσοφος είχε δεσμό φιλίας με τον μακεδόνα βασιλιά, όμως δεν δέχτηκε πρόθυμα την πρόσκληση να αναλάβει την αγωγή του γιού του, να τιθασεύσει ένα νεαρό με ακαλίωτη φιλοδοξία, τον μεγαλύτερο στρατηλάτη του κόσμου.

Ως τόσο δεν άντεξε στον πειρασμό

και οπωσδήποτε δεν μετάνιωσε, που δέχτηκε μαθητή τον Αλέξανδρο και ένωσε βαθιά ικανοποίηση όταν ο μαθητής του ωμολόγησε ότι το ΕΥ ΖΕΙΝ το χρωστάει στο δάσκαλό του.

Στον Πλούταρχο στους παράλληλους βίους του διαβάζουμε ότι ήταν σοφός ο θρέψας μα ο διδούς σοφότερος. [δηλ. Ήταν σοφός ο αναθρέψας, ο δάσκαλος, μα πιο σοφός αυτός που ανέθεσε σ' αυτόν τη μόρφωση του γιου του.]

Ας πλησιάσουμε τους δυο αυτούς ανθρώπους από οπτική γωνία αθέατη από τα σχολικά εγχειρίδια.

Ο Φίλιππος επεξέτεινε τα όρια του Βασιλείου του με πολύνεκρες μάχες σε μια εκ των οποίων είχε τραυματισθεί στο δεξιό μάτι. Ο άσπονδος εχθρός του, ο ρήτορας Δημοσθένης [και πάλιν ραϊσας ουκ επί το ραθυμείν απέκλινε] έλεγε στους Αθηναίους. Δεν σταμάτησε τις κατακτήσεις του, έως την ημέρα, που δολοφονήθηκε από μηχανορραφίες του παλατιού.

Ο χαρακτήρας του Φίλιππου είχε πολλά θετικά αλλά και αρνητικά στοιχεία μερικά των οποίων είχε αποκτήσει από την ταραχώδη εποχή της παιδικής του ηλικίας.

Μεγάλωσε εν μέσω δολοφονιών

συγγενών και γαλουγήθηκε σε ένα κλίμα που του τροφοδότησε την σκληρότητα, το πείσμα, τον εγωισμό και το ανυποχώρητο στις αποφάσεις του. Εγωκεντρικό θα τον ονομάσουν οι ιστορικοί και θα προσθέσουν και άλλα. όπως έφεση προς το πιστό και αθεράπευτα γυναικολάτρη Πολλοί του αποδίδουν ότι παντρεύτηκε πάνω από δέκα φορές. Όμως τον τίτλο της βασίλισσας είχε μόνο η Ολυμπιάδα με την οποία απέκτησε τον Αλέξανδρο. Η Ολυμπιάδα είχε αδελφό τον Αλέξανδρο, βασιλέα των Μολοσσών της Ηπείρου. Ιδού μερικά ονόματα από τις άλλες του γυναίκες. Φίλα, Ευριδίκη, Φαλίνα, Νικισίπολη κ.α. Με την Φαλίνα απέκτησε τον Αρριδαίο, που ήταν ο μεγαλύτερος ετεροθαλής αδελφός του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Αν και εξακριβομένη δεν είναι απόλυτα η δολοφονία του Φιλίππου, πολλοί θεωρούν, ότι εμπλέκεται η Ολυμπιάδα, το και πιθανότερο. Πώς άλλωστε η γυναικεία εμπάθεια προς τον ερωτύλο σύζυγό της θα έμενε σε απραξία. Οι ηθικοί αυτουργοί υπάρχουν σε κάθε έγκλημα.

Στα θετικά προσόντα του Φιλίππου προσμετριέται και η διπλωματική του ικανότητα Οργάνωσε το γάμο της κόρης του Κλεοπάτρας με τον Αλέξανδρο, βασιλιά των Μολοσσών, αδελφό της γυναίκας του. Ανιψιά να πάρει το θείο της Ένα τέτοιο συνταρακτικό γεγονός θα έδινε την ευκαιρία στο Φίλιππο να παρουσιάσει στα μάτια των επίσημων καλεσμένων όλη τη λαμπρότητα και το με-

γαλείο του βασιλείου του. Προς τον σκοπό αυτό πάρθηκαν όλα τα μέτρα για να εξασφαλισθεί η περίλαμπρη εικόνα του βασιλικού γάμου.

Τότε ήταν που επιλέχτηκε η μέρα της δολοφονίας του.

Την επόμενη του γάμου καθώς είχε προγραμματισθεί η μεγάλη πομπή θα παρακολουθούσε στο θέατρο τους βάκχες του Ευριπίδη. Ενώ εμπαινε στο θέατρο ο Φίλιππος ακολουθούμενος από τους σωματοφύλακές του κάποιος, ίσως ο Πausanias, έσυρε το ξίφος του και το κάρφωσε στο στήθος του Φιλίππου.

Αυτό ήταν το τέλος μιας από τις σημαντικότερες πολιτικές και στρατιωτικές

Φυσιογνωμίες του αρχαίου κόσμου. Δεν εξιχνιάστηκε, ούτε από τους συγχρόνους ερευνητές η δολοφονία, ούτε και αργότερα. Κατά πάσαν πιθανότητα ήταν έργο της Ολυμπιάδας που ήθελε να εξασφαλίσει τον θρόνο στον Αλέξανδρο διεκδικούμενον από ετεροθαλείς αδελφούς του, ιδιαιτέρως από τον γιό που απέκτησε με την 17 ετών τελευταία συζυγό του Κλεοπάτρα.

Θα τελειώσω την ατελή ούτως ή άλλως περιήγησή μου, με την μάχη της Χαιρώνιας που ο Φίλιππος έχοντας μάστιχα στο αριστερό μέρος τον Αλέξανδρο, κατενίκησε τους αντιπάλους του και τερμάτισε την ανεξαρτησία των πόλεων κρατών της αρχαία Ελλάδας και τις ένωσε υπό την ηγεσία του.

Αγαθάγγελος Γ. Πολίτης.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΔΙΟΡΙΣΜΟ ΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Γράφει ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Πέρασαν από τότε 60 ολόκληρα χρόνια. Μα όσα κι αν περάσαν ποτέ δεν ξεχνώ τα πρώτα μου χρόνια, τον διορισμό ως νεαρός δάσκαλος στα Σχολεία της Κόνιτσας.

Ήταν, θυμάμαι, Σεπτέμβρης του 1959. Μόλις είχα τελειώσει τις στρατιωτικές μου υποχρεώσεις. Με το διοριστήριο έγγραφο, πήγα στην Κόνιτσα. Εκεί ο αείμνηστος τώρα επιθεωρητής Δημ. Σχολείων ο Δ. Μπάμιας με όρκισε.

Τον είχα δάσκαλο στην Καπλάνειο Σχολή.

Δεν με θυμόταν. Τώρα ήταν ολιγομίλητος και πολύ σοβαρός. Η εξουσία σε κάνει πάντα σοβαρό και υπεύθυνο. “Θα πάτε, μου είπε, στο 3/θέσιο (τριτάξιο) Δημοτικό Σχολείο ΔΙΣΤΡΑΤΟΥ. Θα περάσετε καλά”. Ουδέν έτερον. Έφυγα από το γραφείο. Κατεβαίνοντας, συνάντησα τον κ. Μιχάλη Ρέβα, Διευθυντή τότε του Σχολείου, σήμερα συνταξιούχο Δικηγόρο. Φίλο και κοντοχωριανό. Χάρηκε πολύ και με κατατόπισε για όλα: Το Δίστρατο απ’ εδώ απέχει 12 ώρες με το μουλάρι. Αυτοκίνητο δεν υπάρχει. Με ζώο πηγαίνουμε. Εδώ υπάρχουν κираτζίδες, αγωγιάτες έμποροι. Αυτοί κάνουν τις μεταφορές. Με γνώρισε, τους είπε: Έρχεται στο χωριό μας, καινούργιος δάσκαλος. Μου σύ-

στησε το Στέργιο Μάϊπα. Αυτός (ο Μιχάλης) θα ερχόταν την άλλη μέρα, είχε να τακτοποιήσει κάτι σχολικές οικοδομικές υποθέσεις. Ο κυρ. Στέργιος μου είπε: αύριο πολύ πρωί θα φύγουμε. Έχεις πολλά πράγματα; Όχι, του είπα, μια βαλίτσα, λίγα ρουχαλάκια και δύο μικρά κιβώτια με βιβλία. Εντάξει. Την άλλη μέρα, πρωί-πρωί φόρεσα τα στρατιωτικά άρβυλα, (ντόκ) και ξεκινήσαμε.

Περνούσαμε από ψηλά βουνά πνιγμένα στα πεύκα και έλατα και κάτω ο Αώος.

Στο Παλιοσέλι θα διανυκτερεύσουμε, θα ξεκουραστούμε εμείς και τα ζώα και την άλλη μέρα θα φθάσουμε στο Δίστρατο, με ενημέρωσε ο κυρ. Στέργιος.

Το Δίστρατο, είναι το τελευταίο χωριό της Λάκκας Αώου. Είναι πνιγμένο στο πράσινο. Είχε τότε πολλούς κατοίκους. Όμορφο, ζηλευτό και ξακουστό χωριό Βλαχόφωνο, με αισθήματα πατριωτισμού και φιλοξενίας των κατοίκων. Είχε 120 μαθητές, οι κάτοικοι εκτός από την Κτηνοτροφία ασχολούνται συστηματικά και με την υλοτομία. Αυτοκινητόδρομο, όπως είπαμε, δεν είχε.

Για να φθάσει κανείς στο Δίστρατο (Μπρυάζα παλαιότερα) έπρεπε να περάσει, από τις παιδικές κατασκηνώσεις πά-

νω από το Πεκλάρι, μετά από τα χωριά Ελεύθερο (Γκρισμπάνι) Παλαιοσέλι-Πάδες-Άρματα (Αρμάτοβο) - Δίστρατο.

Εδώ στη Λάκκα έβρισκαν καταφύγιο οι κατατρεγμένοι έλληνες την εποχή της Τουρκοκρατίας, είχαν τα ορμητήριά τους οι κλέφτες. Αλλά και στον πόλεμο του 40, έγιναν φοβερές μάχες με την περιβόητη Ιταλική Μεραρχία "ΤΖΟΥΛΙΑ" και στη γερμανική κατοχή όλη η περιοχή είχε φωλιές των ανταρτών της Αντίστασης¹.

Ιστορίες και αναμνήσεις πολλές. Ο κираτζίς Στέργιος τα γνώριζε αυτά πολύ καλά, τα διηγόταν πολλές φορές. Ήξερε πολύ καλά τους στενούς δρόμους, τα μονοπάτια. Αγαπούσε πολύ τα ζώα, τους ημιόνους-πουλάρια που είναι ανθεκτικά για αυτούς τους δρόμους και προχωρώντας άκουγες (Ντέ-ντέ Μάρκο, ντέ-ντέ μπίρο κ.ά.) κι αυτά με τους κύπρους τους ακολουθούσαν, ήσυχα, υπομονετικά το δρόμο τους κι αυτός, μ' ένα τσιγάρο στο στόμα, συνεχώς έλεγε: Εδώ πέρασαν οι Ιταλοί εδώ νικήθηκαν, εκεί είναι οι τάφοι γενναίων πολεμιστών, εδώ σκοτώθηκε και ο παππούς μου τότε, πόσο τον έκλαψα. Κιρατζής ήταν κι αυτός, ζανάτ (συνήθεια) που λέμε και χίλιες δυο άλλες ιστορίες. Περνούσα από το αλπικό τοπίο με την πλούσια βλάστηση για πρώτη φορά. Θαύμαζα τη φύση, τα χωριά της και καθώς ήμουν πρόσφατα απολυμένος από το Στρατό, νόμιζα πως ερχόμουν από στρατιωτικές ασκήσεις.

Την άλλη μέρα, φθάσαμε κατά τις δώδεκα η ώρα στην Πλατεία του χωριού στα "Καραγάτσια" καθώς λέγονταν. Με μια φωνή μου είπαν "Γκίνε βουνίς) καλωσόρισες και απάντησα κι εγώ γκίνη Νταφλάει² τις λίγες λέξεις που ήξερα, στην τοπική τους ντοπιολοιαλιά. Χάρηκαν, αλλά μετά με κατάλαβαν. Δεν ήξερα άλλες λέξεις. Χαμογέλασαν, τακτοποιήθηκα στο σπίτι της αείμνηστης Δέσπως ΣΒΑΡΝΑ. Ξεκουράστηκα την άλλη μέρα ήρθε και ο Μιχάλης Ρέβας, διευθυντής του Σχολείου, πολυδιαβασμένος (Πάντειο-Νομική) υπηρεσιακός και καλός εκπαιδευτικός. Αργότερα έγινε Νομικός. Σήμερα, είναι συνταξιούχος Δικηγόρος και συχνά τα λέμε για κείνα τα παλιά Σχολικά χρόνια στο Δημοτικό Σχολείο Διστράτου.

Μαθητές, έξυπνοι, ζωηροί, με πολύ καλή επίδοση στα μαθήματα. Πάντοτε, ο καθαρός αέρας, η καταπράσινη φύση, βγάζει ζωηρούς και έξυπνους μαθητές.

Πέρασα στο Δίστρατο πολύ καλά. Την άλλη χρονιά, πήρα οργανική θέση από την άλλη πλευρά της Λάκκας, ξανά στην επαρχία Κόνιτσας, στα γνωστά Μαστοροχώρια, στο Δημοτικό Σχολείο Γοργοποτάμου, όπου υπηρέτησα πολλά χρόνια. Έτσι γνώρισα τα χωριά και τους φιλόξενους κατοίκους των χωριών (Πυρσόγιαννη, Βούρμπιανη), Οξυά (Σέλτσι) Ασημοχώρι (Λεσκάτσι), Γοργοπόταμος (Τούρναβο) Χιονιάδες Πληκάρι κ.ά. Όλα με την ιστορία τους.

Συνολικά υπηρέτησα στην περιοχή

μας 15 ολόκληρα χρόνια.

Τώρα, στο γέρμα της ζωής μου, όταν μου περισσεύει λίγος χρόνος, παίρνω τ' αυτοκίνητό μου και πηγαίνω σ' αυτά τα υπέροχα χωριά. Οι δρόμοι βέβαια, έχουν διορθωθεί, ασφαλτοστρωθεί, πρώτα πηγαίνω στη Λάκκα Αώου και μετά στην άλλη πλευρά στα γνωστά μας Μαστοροχώρια. Θαυμάσια διαδρομή και καταπράσινη φύση. Θυμάμαι τα παλιά εκείνα χρόνια, αλλά και στενοχωριούμαι γιατί βλέπω, τα ωραία πετρόχτιστα Σχολεία, κλειστά και λιγοστούς πλέον κατοίκους στα χωριά μας. Έτσι είναι η ζωή μας, αλλάζει πάντα καταστάσεις.

Και κατά το μεσημέρι, ξανά στην ωραία μας Κόνιτσα, όλος αναμνήσερις και ανάμεικτα αισθήματα από τις σύντο-

μες αυτές επισκέψεις μου.

Και τα λόγια του Αλεξανδρινού ποιητή Κώστα Καβάφη ηχούν βαθιά μέσα μου:

«Δώδεκα και μισή. Πώς πέρασεν η ώρα!

Δώδεκα και μισή πως πέρασαν τα χρόνια!»

1. Βλέπε περισσότερα στο βιβλίο του Σωτήρη Π. Τουφίδη "Η ΚΟΝΙΤΣΑ ΚΑΙ ΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ", ΣΕΛ. 8 και εντεύθεν εκδ. Κόνιτσα 1994.

2. Καλώς σας βρήκα.

Σωκράτης Οικονόμου

τέως Σχολικός Σύμβουλος

Ειδικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας

Εκπαίδευσης

Εύθυμα και ... σοβαρά

1. Τι δεν πρέπει να κάνει ένας γέρος

- α) Να παντρευτεί νέα γυναίκα.
- β) Να είναι ευέξαπτος, δύσθυμος ή καχύποπτος.
- γ) Να λέει την ίδια ιστορία ξανά και ξανά στους ίδιους ανθρώπους.
- δ) Να είναι άπληστος.
- ε) Να παραμελεί την ευπρέπεια ή την καθαριότητα, για να μην εκπέσει σε ρυπαρότητα.
- στ) Να καυχιέται για την αλλοτινή ομορφιά του, τη δύναμη, τη γοητεία του στις γυναίκες κ.λπ.
- ζ) Να αρέσκεται σε κολακίες και να δια-

νοηθεί πως μπορεί να τον αγαπήσει νέα γυναίκα.

2. Μεγάλοι αριθμοί που προκαλούν... ίλιγγο

Α) Ο ανθρώπινος οργανισμός αποτελείται από 50 με 70 τρισεκατομμύρια κύτταρα. Φανταστείτε ότι καταφέρναμε με κάποιο τρόπο, να σπάσουμε έναν άνθρωπο σε όλα τα μεμονωμένα κύτταρα που τον αποτελούν και μετά να καθίσουμε να μετρήσουμε αυτά τα κύτταρα, με ρυθμό ένα κύτταρο το δευτερόλεπτο. Ακόμα και με αυτήν την αρκετά αισιόδοξη εκτίμηση, θα μας έπαιρνε κοντά ενάμι-

ση εκατομμύριο χρόνια, χωρίς διαλείμματα για καφέδες ή λάθη στο μέτρημα.

Είναι πράγματι πολύ συγκλονιστικό, αν σκεφτούμε ότι όλα τα κύτταρα στο σώμα μας προέρχονται από την διαίρεση ενός και μόνο αρχικού κυττάρου, του γονιμοποιημένου ωαρίου. Διαιρούμενα τα κύτταρα γίνονται διαφορετικά το ένα από το άλλο και μετατρέπονται σε εξειδικευμένους τύπους κυττάρων. Αυτή η διαδικασία είναι γνωστή ως κυτταρική διαφοροποίηση και είναι ζωτικής σημασίας για την διαμόρφωση οποιουδήποτε πολυκύτταρου οργανισμού.

Β) Όλοι γνωρίζουμε τον αριθμό $\pi = 3,141592 \dots$ που είναι ο λόγος της περιφέρειας προς την διάμετρο οποιουδήποτε κύκλου και αποτελείται από άπειρα δεκαδικά ψηφία. Αν κάνουμε την σκέψη ότι μπορούσαμε να καλύψουμε το πιο μικρότερο σε μέγεθος αριθμών όλα τα άτομα, σωματίδια και υποσωματίδια του Σύμπαντος με τους δισεκατομμύρια γαλαξίες των δισεκατομμυρίων άστρων τον καθένα κ.λπ., πάλι θα έμενε ένα άπειρο πλήθος δεκαδικών ψηφίων του π που θα έμενε ακάλυπτο.

Γ) Κάποιοι ρώτησαν κάποτε ένα σοφό, να τους πει τι είναι το άπειρο και η αιωνιότητα. Αυτός αφού σκέφτηκε λίγο τους είπε το εξής παράδειγμα: Φανταστείτε ένα τεράστιο βουνό π.χ. τα Ιμαλάια ή όσο θέλετε μεγαλύτερο απ' αυτό, που αποτελείται από το πιο σκληρό υλικό π.χ. από διαμάντι. Σκεφτείτε επίσης ένα πουλί οποιοδήποτε θέλετε, που κάθε χίλια χρόνια (εδώ μπορείτε να βάλετε όποιο χρονικό διάστημα μεγάλο θέλετε), χτυπά με το ράμφος του μια φορά το βουνό αυτό. Το χρονικό διάστημα που θα χρειαστεί για να γίνει το βουνό σκόνη και να παρασυρ-

θεί από τον άνεμο, είναι πολύ μεγάλο μεν, αλλά πεπερασμένο δε και είναι ένα τίποτα μπροστά στο άπειρο της αιωνιότητας. Αυτοί που τον ρώτησαν έμειναν σιωπηλοί και πολύ προβληματισμένοι. Ο σοφός συνέχισε: Σκεφτείτε τώρα την ανθρώπινη ύπαρξη μετά το θάνατο να υπάρχει κοντά στο Θεό ή μακριά από Αυτόν, αιώνια.

3. Οι εθνικοί μας ήρωες δεν είναι άγιοι, λειτουργούν όμως με αγιοσύνη

i) Ο Καραϊσκάκης όταν θύμωνε έβριζε δεινότερα όχι μόνο τους στρατιώτες αλλά και οπλαρχηγούς και στρατηγούς ακόμα. Οι ηπιότερες από τις βρισιές ήταν σαπιοκοιλιά και παλιογελάδα. Όμως αυτές δεν προέρχονταν από μοχθηρία και κακότητα. Γιατί μετά από λίγο μετανούσε και με δάκρυα έλεγε στους αγανακτισμένους στρατιώτες του: "Τι θυμώνετε, ορέ! Και εγώ τι είμαι... είμαι ο γιός της καλόγριας"!!!

ii) Κάποτε ο Κολοκοτρώνης είδε κάτι στρατιώτες από τ' αντίθετο παρτίδο (κόμμα) να φοράνε τα όπλα του γιού του Πάνου, που τον είχαν σκοτώσει στον εμφύλιο πόλεμο, στα 1824, έξω από την Τρίπολη. Γύρισε πέρα το πρόσωπο και δάκρυσε: "Θέ μου" είπε, "συχώρα τους φονιάδες του παιδιού μου...."

iii) Μια γυναίκα, κάποτε, ζήτησε από τον Κολοκοτρώνη μια χάρη. "Αφέντη μου" του έλεγε, "κάνε μου αυτό το καλό, και σκλάβά σου να γίνω".

"Σκλάβά μου! Τι λες, μωρή ζουρλή! Για τη λευτεριά πολεμάμε, και θέλεις να γίνεις σκλάβά μου!".

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ ΗΜΕΡΩΝ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑ

& Συμβίωσις μετά των ληστών

ΥΠΟ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΕΚΙΑΡΗ

(ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ Κ. ΠΥΡΡΟΥ)

(συνέχεια από το προηγούμενο)

20 Ιουλίου

Ανέτειλε τέλος η ημέρα μετά τοσούτον θλιβαράν νύκταν. Είμαι ήδη πεπεισμένος παρά ποτέ ότι θεωρώ δι' υστάτην ταύτην φορά τον Ήλιον ανατέλλοντα. Ενθυμούμαι την εξοχικὴν ἐν Κονίττη πανήγυριν γιγνομένην ετησίως κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν καὶ ἀναπολώ το ωραῖον παρελθόν, ὅπερ δὲν υφίσταται πλέον. Οποῖαι σκληραὶ ἀναμνήσεις ἐπιβαρύνουσαι τὴν ἐπιθανάτιον ἀγωνία μου. Ἡ ἡμέρα ἐν τούτοις παρέρχεται ἀνεπαισθήτως καὶ ὁ Ήλιος φαίνεται σπεύδων ἵνα κρυβῆ ὀπίσθεν τοῦ ὀρίζοντος ἀλλ' ἔχει εἰσέτι ἱκανὸν διάστημα νὰ διατρέξῃ μέχρις οὗ φθάση ἐκ τοῦ ληθάργου ἀκροώμενος τῆς συνομιλίας τοῦ Χασμῆ μετὰ τινὸς τῶν ληστάρχων τῆς συμμορίας, πλησίον ἡμῶν εὐρισκομένων ἤδη, ἀγνοῶ ἀπὸ πότε. “Δὲν εἶναι πολὺ ἀδίκον, ἔλεγον οἱ δύο οὔτοι πρὸς ἓνα τῶν φρουρῶν μου νὰ τον θυσιάσωμεν ἀνευ αἰτίας; Ἡμεῖς ἀν δυνηθῶμεν νὰ τον σώσωμεν τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι πολὺ δύσκολον, ἐκτὸς τοῦ ὅτι θὰ λάβωμεν τὴν ἐξαγοράν δὲν θὰ ἔχωμεν καὶ μέγα Γκιουνάχ (αμάρτημα)”. “Ναι, ἀπεκρίθη οὗτος, ἀλλὰ σημειώσατε ὅτι εἴμεθα δέκα ἐναντίον πεντήκοντα καὶ καταδιωκόμενοι δὲν θὰ σωθῶμεν οὔτε ἡμεῖς αὐτοί, πολλῶ μάλλον ὁ αἰχμάλωτος, ἔπειτα θὰ

ἀποκεφαλισθῆ ἓνας καοῦρ, τὶ σημαίνει; οὐδέν· πολλοὶ ἴσως θὰ δώσουν καὶ μπακσῆσι (ἀνταμοιβή) διὰ τὸν θάνατόν του”.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω, ἅτινα δύναται νὰ φαντασθῆ ὁ φίλος ἀναγνώστης εἰς ποῖαν θέσιν δεινὴν με κατέχουσι, μὰς πλησιάζει ὁ καλούμενος Ἐσάτ ὑπὸ τῶν ἐταίρων, ὑπὸ δὲ τοῦ καπετάνου Κατσαρός, ἀνὴρ προβεβηκῶς τὴν ἡλικίαν, ἀναστήματος ὑψηλοῦ, μελαμψὸς τὴν ὄψιν, τὸ βλέμμα ἔχων βλοσηρόν καὶ ἀραιὸν τὸ γένειον καὶ ξένος τῆς μέχρι τοῦ νῦν συνομιλίας τῶν παρακαθημένων, λέγει ὅτι εἶχεν ἤδη ἀκονίσει τὴν σπάθην τοῦ καὶ ἀνέμενε μόνον τὴν διαταγὴν τοῦ καπετάνου, ἀλλ' ὡς ἐτεκμαίρετο τὴν ἐσπέραν ἐπρόκειτο νὰ ἐκτελεσθῆ ἡ ἀπόφασις. Ἐκάθησε πλησίον μου ἀτάραχος. Ἦτο βεβαίως ὁ δῆμιός μου ἦτο ἐκεῖνος ὅστις διὰ μίας κινήσεως δι' ἐνὸς σπαθίσματος ἠθέλε με ἀποσπάσει ἐντελῶς ἀπὸ τοῦ ἐπίγειον κόσμον, ἀμεριμνῶν ὅλως ἀν' ἡ ζωὴ μου ἦτο τοσοῦτον πολὺτιμος εἰς τοὺς οἰκείους καὶ τοσοῦτον ποθητὴ εἰς τοὺς συγγενεῖς, εἰς φίλους καὶ ἄλλους τὴν δὲ ὑπηρεσίαν ταύτην ἐκέρδισε διὰ κλήρον, κατὰ τὰ εἰθισμένα, ἀποφέρων καὶ γέρας ἐκ ταύτης, ὀρισθὲν προηγουμένως δυο καὶ ἡμίσειαν ὀθωμ. λίρας. Ἐξηκολούθησε δὲ ἐπομένως διηγούμενος τὸ σχέδιον, καθ' ὃ ἐμέλλον νὰ ἀποθάνω, ὅπερ δὲν θὰ ἐπράττειν ἀν' ἐγίνωσκεν ὅτι ἐννοῶ τὴν Ἀλβανικὴν, ἐπειδὴ καὶ οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ ἀγριότητί

του δεν ενησμενίζετο, όσον τη της ομιλίας του εξήγαγον, να με σύρει εκ του τραχήλου, ολίγον απωτέρω και κόψη την κεφαλήν μου, εκ δε του σχεδίου των τούτου παστις δύναται να ομολογήση ως εγώ, ότι πάντες οι λησταί εσκέποντο να μοι δώσωσι θάνατον αιφνήδιον ήθελον ευγενώς πως να κόψωσι την κεφαλήν μου. Κατά τα αποφασισθέντα ενώ θα ευρισκόμεθα εις οδοιπορίαν περί την δωδέκατην εσπερινήν, πλησίον του ποταμού, μετά το τρίτον σύριγμα του καπετάνου η οπισθοφυλακή έπρεπε να πυροβολήση προσποιουμένη ότι διώκεται η συμμορία υπό παγάνας, και ενώ ο πυροβολισμός επρόκειτο να γενικευθή και οι λησταί τραπώσιν εις φυγήν προς τον ποταμόν εν τη συγχίσει ταύτη ο δήμιος επιτελέση το καθήκον του εξ απροόπτου και το μεν σώμα μου ριφθή εις τον ποταμόν η δε κεφαλή μου δειχθή εις εκείνους μόνον οίτινες, ως αυτοί έλεγον και όπερ εις εμέ φαίνεται απίθανον όλως επεθύμουν διακαώς τον θάνατόν μου, και θα έδιδον και αμοιβήν μάλιστα και ακολουθως εξαφανισθή από προσώπου της γης, όπως μη γνωσθή ότι εφρονεύθην υπ' αυτών και επειδή προ πολλού, και εν αυτή τη Κονίτση είχε διαδοθή ότι δυνηθείς ίνα ανθέξω εις τα δεινά και τας κακουχίας της αιχμαλωσίας, ασθενήσας απέθανον, και ετάφην εις εξωκλήσιον, ούτε πιθανώς ελέγετο, υποβοηθούμενοι οι λησταί υπό της φήμης ταύτης ηδύναντο να καλύψωσιν εντελώς τον φόνον και ώσιν εκτός ευθύνης. Τοιαύτα τινα τα σχέδια, ως ήκουσα λεπτομερώς διηγούμενον και εκθέτοντα ταύτα τοις φρουροίς μου τον δημόσιον Εσάτ.

Γνωρίζω καλώς ότι εγγίζει η τελευταία ώρα και δεν αμφιβάλλω ότι έσταμαι εις το χείλος του τάφου, ή κάλλιον ειπείν εις το χείλος του ποταμού, διότι ούτος ήτο ο τάφος μου. Όθεν υψώ χείρας δεδομένα, όσον μοι ήτο δυνατόν, εις τον ουρανό και επικαλούμαι το θεϊόν έλεος επί τοις παίσμασί μου· αποχαιρετώ ενώ μετά δακρύων οικείους και λοιπούς και πάντα τα εγκόσμια και ζητώ επί τέλους ύδωρ όπως πίνω δια τελευταίαν φοράν ει και μη εδίψων, καθότι εν τη διημέρω αγωνία ταύτη απέσχον εντελώς φαγητού, αλλ' επειδή η πηγή ήτο μακράν μοι ημίν οι φρουροί εν τη εσχάτη ώρα εις δε τούτων μάλλον αγαθός, μοι προσέφερε τότε ξυνά τινα οπωρικά (κούμπουλα), όπως σβέσω την δίψαν, εξ ων και έφαγον ικανά. Πλησιάζει ήδη η εννάτη της ημέρας τρεις, ίσως ώραι ζωής μοι εναπομένουσιν εισέτι. Νέφη πυκνά και υετώδη εκάλυψαν το σπερέωμα· τον δε Ήλιον όστις μέχρι της ώρας ταύτης από καιρού εις καιρόν εν φαίνεται δια μέσου των νεφών αναπέμπων ακτίνας φωτός, αν ουχί και ελπίδων, νυν ότε επιθυμώ να τον αποχαιρετήσω ουδαμού τον ανακαλύπτω. Τα νέφη πυκνούνται επί μάλλον και μάλλον κοι βροχή ραγδαία ήρξατο καταπίπτουσα. Τα ενδύματά μου πάντα ήσαν πλέον εντός ολίγου κατάβρεκτα η δε υγρασία είχε διαπεράσει το σώμα μου μέχρις οστέων, αλλά προς όλα ταύτα διεκείμην αναισθητών. Τα δάκρυα εν τούτοις έρρεον κρουνηδόν εκ των οφθαλμών και συνεχώς εκυλίοντο επί των παρειών μου παχείαι σταγόνες αυτών καταπίπτουσαι εις την γην ως εκείναι της βροχής. Τον Ήλιον δεν θα τον επανίδω.

Ίδου στοχασμός όστις με επανέφερεν εις τας αισθήσεις μου πάλιν και δύναμαι να αντιληφθώ της συνομιλίας και των ασεισμων των ληστών, των ολίγον τι απεχόντων, αναφερομένων επί τον δήμιον Εσατ, ευρισκόμενον ήδη μεταξύ αυτών. Έκαστος των ληστών τούτων επειράτο να απομιμηθή τας σπασμωδικάς κινήσεις της αποκοπομένης κεφαλής και της γλώσσης και του όλου σώματος την φρικίασιν και την έντασιν των μελών· πάντες εγέλων επί τούτοις μηδ' αυτού του Εσατ εξαιρουμένου, όστις, ειρήσθω, προσεποιείτο τον άταραχον και γενναίον, προς πάσας τας φλυαρίας ταύτας των συντρόφων του.

Ο Σέλιος ευρίσκετο εις απόστασιν τριάκοντα περίπου βημάτων μετά του Μπεκτάση και των οπαδών του· εν τη εσχάτη δε ταύτη απογνώσει μου εσκέφθην ότι ήτο καλόν να προσδράμω εις αυτόν, ει και πεπεισμένος σχεδόν περί της αποτυχίας. Προσεποιήθην λοιπόν φυσικήν ανάγκην, διότι δεν μοι επιτρέπετο να απομακρυνθώ των φρουρών ή να πλησιάσω τινά άλλον και επί τη προφάσει ταύτη προухώρησα ολίγα βήματα, όπως δυνηθώ να ανακαλύψω τον Σέλιον, ακολουθούμενος υφ' ενός των φρουρών κρατούντος το σχοινίον· άμα δε είδον τον Σέλιον δι' ενός αιφνηδίου άλματος απέσπασα εκ των χειρών του φρουρού το σχοινίον, όπερ εκ της βροχής σκληρυνθέν εξέφυγεν ευχερώς αυτών και έδραμον προς αυτόν, ζητήσας θέσιν πλησίον του. Οι φρουροί έδραμον επίσης κατόπιν μου θέλοντες ίνα με απαγάγωσι, αλλ' εγώ πεσών εις τους πόδας του Σέλιου είπον. “Σέλιο και Μπεκτάση, γνωρίζω καλώς τα όσα σας συνέβησαν

και λυπούμαι πολύ· ήλθον να σας εκφράσω την λύπην ην αισθάνομαι ειλικρινώς, επειδή μέλλω εντός ολίγου να αποθάνω, και επομένως σε παρακαλέσω Σέλιο ίνα μου κόψης συ, με τας χείράς σου, την κεφαλήν, ήν και θα φέρης μόνος σου εις την μητέρα μου με επιστολήν μου, την οποίαν θα σου δώσω. Θα σε συστήσω εις την μητέρα μου ως φίλον μου, ως αδελφόν μου· και ως υιόν της. Τα αυτά θα γράψω και εις τον αδελφόν μου, θα αναγνώσης τας επιστολάς μου. Σε εξορκίζω εις τον Μουχαμέτ Αλή και τον Μπαμπά Χούσον ίνα μη παραλείψης την παραγγελίαν μου ταύτην και επαναλαμβάνω να σοι είπω ότι απαιώ να με αποκεφαλίσης συ· η κεφαλή μου δεν θα πέση υπ' άλλης χειρός...”. Ενταύθα διακόπην υπό των φρουρών οίτινες ηθέλησαν να με σύρωσι δια της βίας αγνοώ που, εις την προτέραν θέσιν ή εις τον θάνατον· όθεν δακρύων ενηγκαλίσθην τους πόδας του Σέλιου και επειδή εκείνοι έστησαν, σύρας το γιαταγάνιον αυτού το ενεχείρισα αυτώ και κύψας τον αυχένα τω είπον “κύπα εις σε αρμόζει να πάρης την κεφαλήν μου”. Ούτος δε λαβών δια της δεξιάς την κεφαλήν μου, ήγειραν αυτήν και με εθεώρησεν ασκαρδαμυκτί. Η ευγένεια και η αγαθότης της ψυχής του υπερίσχυσε της φιλοτιμίας, η δε απαλή αυτού καρδιά σκληρυνθείσα προς ολίγον κατέστη έτι μαλακωτέρα· όθεν τα δάκρυα έρρευσαν αφθόνως εκ των οφθαλμών του και κλαίων μοι είπε “Νικολάκη, αν και απεφάσισα τον θάνατόν σου μετά των άλλων δια τας προσβολάς ας υπέστην, διότι γνωρίζεις τα καθέκαστα των οικογενειών μας και με δικαιολογείς και ο ίδιος καλώς ήδη

σκεπτόμενος εννοώ ότι εγώ αυτός είμαι ο ίδιος των παθημάτων της οικογένειάς μου και τούτο χωρίς την θέλησίν μου, λοιπόν σοι ορκίζομαι πάλιν ότι κανείς δεν θα σε βλάβη πλέον, είμαι ο πρώτος Σέλιος, όχι ο χθεσινός και ο προχθεσινός” με ενηγκαλίσθη και με ησπάσθη και εγκαταλιπών με πλησίον του Μπεκτάση και υπό την επιτήρησιν αυτού απήλθε προς τον καπετάνον.

Πρέπει να πεισθώ ότι διεξέφυγον τον κίνδυνον, διότι και ο Μπεκτάσης μετά συγκινήσεως αποβλέπει εις εμέ και οι οπαδοί αυτών εν μιας στιγμή μεταβάλλονται. Μοι προσφέρουσιν σιγάρον όπερ λαμβάνω ευχαρίστως και μετά ημίσειαν ώραν μετά του Σέλίου έρχεται και ο καπετάνος, όστις μέχρι της ώρας εκείνης εφιλονείκει μετά των οπαδών του, και ομολογεί και ούτος μεταμέλειαν δια τα προαποφασισθέντα. Τα μαύρα νέφη λοιπόν άτινα με εκύκλουν ήρξαντο διαλυόμενα, η δε ακτίς ην ο Ήλιος εν τη δύσει του ήδη δια μέσου των βροχοφόρων νεφών, ηδυνήθη να εκπέμψη, δεν ήτο ακτίς αποχαιρετισμού αλλ' ελπίδος. Οποία μεταλλαγή ιδεών και αποφάσεων και εις εμέ και εις τους ληστές! Δεν δύναμαι να εννοήσω αν τα παρελθόντα, ή τα παρόντα, είναι όνειρον, αλλά τι λέγω; αμφότερα ήσαν πραγματικότης. Όλοι οι λησταί απεφάσισαν εκ συμφώνου να αναχωρήσωσι μετ' εμού προς τα μέρη της Κό-

νίσης: “Έχοντες τον Νικολάκη μαζή μας, είπον, όστις έχει (;) τύχην δεν θα πάθωμεν τίποτε”. Συνηθροίσθησαν επί το αυτό οι Αρχηγοί και συνεννοήθησαν περί της εξαγοράς: επομένως δε με προσεκάλεσαν ίνα γράψω περί τούτου προς τους οικείους μου και έγγραφα αμέσως την εξής επιστολήν.

«Μπτέρα μου, Αδελφέ μου και Γαμβροί μου!

«Εάν εγνωρίζετε την θέσιν, εις ην ευρίσκομαι, ηθέλετε ενεργήσε έτι δραστηρίως περί του δυστυχούς Νικολάκη, ό,τι αφορά την εξαγοράν του. Έχων ενώπιόν μου τον θάνατον διατελώ και σωματικώς και ηθικώς καταβεβλημένος και δεν ημπορώ να σας γράψω πολλά. Φροντίσατε επαναλάβω δια την απολύτρωσίν μου, φανήται χρήσιμοι εις την δυστυίαν μου. Όταν θα γίνη η εξαγορά να σταλή τίμιος και καλός κολαούζος, όστις ενήργει και μέχρι του νυν και την εξαγοράν να την φέρη με τον φίλον μας χουρσίτ μπενν.

Ασπάζομαι τας αδελφάς μου και την σύζυγόν μου, ως και τον πολυπόθητόν μου Ηρακλήν, νοερώς, προσαγορεύων τους συγγενείς και φίλους πάντας και ειμί».

Νικόλαος Κ. Βεκιάρης

(Συνέχεια στο επόμενο)

ΚΟΙΝΤΑ

**Μην ξεχνάτε
την συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας.**

ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Το Κοινωνικό Παντοπωλείο Δήμου Κόνιτσας, στις 28 & 29 Μαρτίου 2019 πραγματοποίησε την 13η διανομή διαφόρων προϊόντων στους ωφελούμενους του.

Τα προϊόντα που διανεμήθηκαν συγκεντρώθηκαν με την ευγενική χορηγία των παρακάτω επιχειρήσεων:

- ΝΙΚ. ΜΕΛΙΓΓΙΩΤΗΣ ΚΑΙ ΥΙΟΙ Ο.Ε
- ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ FOOD SERVICE
- ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΥΠΕΡΑΓΟΡΕΣ
ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ Α.Ε.Ε.
- ΝΤΙΜΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Ι., & ΣΙΑ ΟΕ
- ΙΩΝΙΚΗ ΣΦΟΛΙΑΤΑ Α.Ε
- ΚΟΚΟΡΔΑΚΟΣ ΠΕΤΡΟΣ Β.

Ο Δήμος Κόνιτσας, η Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Κόνιτσας και τα Στελέχη του Κοινωνικού Παντοπωλείου εκφράζουν τις θερμές ευχαριστίες τους για την έμπρακτη κοινωνική τους προσφορά, καλώντας και άλλες επιχειρήσεις, καθώς και συνδημότες να σταθούν αρωγοί στην όλη προσπάθεια που καταβάλλεται.

Εκ της Δομής του Κοινωνικού Παντοπωλείου Δήμου Κόνιτσας.

• Την Δευτέρα 1 Απριλίου 2019 ξεκίνησε η εβδομάδα καθαριότητας στο Δήμο Κόνιτσας και κορυφώθηκε την

Κυριακή 7 Απριλίου. Η δράση είχε ως στόχο τον καθαρισμό και καλλωπισμό των αρχαιολογικών χώρων, των κεντρικών σημείων της πόλης και των παρόχθιων περιοχών, την ευαισθητοποίηση των πολιτών απέναντι στο περιβάλλον και κυρίως των παιδιών.

Στο κάλεσμα του Δήμου ανταποκρίθηκαν Σχολεία της περιοχής, Σύλλογοι και άλλοι εθελοντές, προς τους οποίους εκφράζονται ευχαριστίες και συγχαρητήρια. Αναφέρονται οι εξής ενεργά συμμετέχοντες στην ανωτέρω δράση:

Α΄ - Β΄ - Γ΄ Δημοτικά Σχολεία Κόνιτσας, Νηπιαγωγεία και Παιδ. Σταθμοί, Γυμνάσιο - Λύκειο, No Limits - Κυρίτσης Νικ., Χορευτ. Σύλλογος «Στα Βήματα της παράδοσης, Σύλλογος Καππαδοκών «Οι ρίζες».

• Στην «Πανηπειρωτική Έκθεση 2019» με θέμα «Τουριστικό Πανόραμα και 2^ο φεστιβάλ Γαστρο-

νομίας» στα Ιωάννινα συμμετείχε ο

Δήμος Κόνιτσας από 3 έως και 7 Απριλίου 2019, κάνοντας ένα σημαντικό βήμα προβολής και εξωστρέφειας. Τα εγκαίνια έγιναν από τον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής κ. Φώτη Κουβέλη, ο οποίος έκανε σίαση στο περίπτερο του Δήμου, όπως και ο Περιφερειάρχης Ηπείρου Αλέξανδρος Καχριμάνης, ο βουλευτής Ιωαννίνων του ΣΥΡΙΖΑ Γιάννης Στέφος, εκπρόσωποι τοπικών αρχών και πλήθος κόσμου.

Στόχος της συμμετοχής ήταν η προώθηση των τοπικών προϊόντων, η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και του ιδιαίτερου φυσικού κάλλους του Δήμου Κόνιτσας.

Στο περίπτερο του Δήμου Κόνιτσας οι επισκέπτες είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν τοπικά προϊόντα εξαιρετικής ποιότητας των ακόλουθων παραγωγών:

- Ελένη Παπαμικάλη, - Βαρυτίμου Σοφία, - Αφοί Παπαγεωργίου, - Ευάγγελος Κυρίσης.

• Την Τετάρτη 10 Απριλίου 2019 ο Δήμαρχος Κόνιτσας κ. Ανδρέας Παπασπύρου, ο Πρόεδρος του Δημοτικού

συμβουλίου Κόνιτσας κ. Γεώργιος Ρόμπολος και ο εντεταλμένος Σύμβουλος της Περιφέρειας Ηπείρου κ. Ιωάννης Καραμπίνης, μετά από πρόσκληση της Ομοσπονδίας Χειροσφαιρίσεως Ελλάδος, μετέβησαν στην Κοζάνη και παρέστησαν στον αγώνα των ομάδων ανδρών Ελλάδα - Τουρκία για τα προκριματικά του Euro 2020.

Στο ημίχρονο του αγώνα με απόφαση της Ομοσπονδίας τιμήθηκε ο Δήμος της Κόνιτσας για τη στήριξη και συμβολή του στο άθλημα. Ο Δήμος μας θεωρεί σημαντική την αναγνώριση της προσφοράς ενός μικρού Δήμου, ευχαριστεί ιδιαίτερα την Ομοσπονδία γι' αυτή την απόφαση και αισθάνεται ικανοποίηση που η διαρκής προσπάθεια εξωστρέφειας αποδίδει καρπούς.

Ο Δήμος θα συνεχίσει να στηρίζει ενεργά ανάλογες δράσεις, αναγνωρίζοντας τα οφέλη της ενασχόλησης με τον αθλητισμό και συντελώντας στο μέτρο του δυνατού να γίνει πράξη το «Νους υγιής εν σώματι υγεί».

- Ο Δήμος Κόνιτσας, κατανοώντας τα μεγάλα προβλήματα που προκύπτουν από τον μεγάλο όγκο των στοιχείων σχετικά με την υποβολή δηλώσεων κτηματογράφησης στην ορεινή περιοχή μας, υπέβαλε αίτημα για παράταση της σχετικής προθεσμίας στο αρμόδιο Υπουργείο και στο Εθνικό Κτηματολόγιο.

- Την πρόταση STONE.ART κατέθεσε ως επικεφαλής εταίρος ο Δήμος Κόνιτσας στα πλαίσια της 4ης πρόσκλησης του Διασυνοριακού Προγράμματος Interreg Greece - Albania 2014-2020. Εταίροι το Τμήμα Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων ως βασικός επιστημονικός εταίρος, ο Δήμος Πρεμετής και η Σχολή Αγωγής & Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου

Αργυρόκαστρου.

Η περιοχή της Κόνιτσας καθώς και η ευρύτερη διασυνοριακή περιοχή έχει αφήσει ανεξίτηλο το αποτύπωμά της στο πέρασμα των χρόνων μέσα από την τέχνη των μαστόρων της. Επιβλητικά πέ-

τρινα μνημεία αλλά και απλά κτίρια μαρτυρούν την ιδιαιτερότητα με την οποία οι μάστορες της περιοχής δημιούργησαν κατασκευές που απετέλεσαν αρχιτεκτονικά υποδείγματα κομψότητας και δεξιοτεχνίας σε όλο τον κόσμο.

Καθώς πολλές μέχρι τώρα δράσεις έχουν προταθεί και υλοποιηθεί στο κομμάτι της διατήρησης και ανάδειξης των πέτρινων μνημείων της περιοχής, η πρόταση αυτή πηγαίνει ένα βήμα παραπέρα συνδυάζοντας και αξιοποιώντας τη μέχρι τώρα εμπειρία υπό τον βασικό στόχο της ενίσχυσης του θεματικού τουρισμού της περιοχής που αποτελεί και τη βασική κατεύθυνση του Διασυνοριακού Προγράμματος Interreg Greece - Albania 2014-2020.

Οι 2 βασικοί προτεινόμενοι άξονες είναι:

1. Η επιστημονική τεκμηρίωση και καταγραφή της τέχνης των μαστόρων για την ανάδειξη σημαντικών πέτρινων μνημείων με τη χρήση σύγχρονων ψηφιακών μέσων και την ενεργή (Λιμμετοχή και αλληλεπίδραση των επισκεπτών

2. Η διατήρηση της τέχνης των μαστόρων ως εκπαιδευτικό εργαλείο για τις μελλοντικές γενεές.

Φίλε του περιοδικού θυμήσου, έστειλες τη συνδρομή σου;

Δελτίο Τύπου Δημόσιας Βιβλιοθήκης Κόνιτσας

A. Έκθεση ζωγραφικής Ζήκου Δέδου

Στη βιβλιοθήκη μας φιλοξενείται αναδρομική ατομική έκθεση ζωγραφικής του κ. Ζήκου Δέδου.

Η έκθεση εντάσσεται στο πλαίσιο εκδηλώσεων με γενικό τίτλο **“Ανθρωποι του τόπου μας”**. Στις 9/4/2019 πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια. Ο επίκουρος καθηγητής του τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, κύριος Στέφανος Τσιόδουλος έκανε την παρουσίαση: “Η ζωγραφική που αποκαλύπτεται σήμερα στα μάτια μας, είναι μια τέχνη που ερεθίζει το βλέμμα του θεατή και σίγουρα δεν την προσπερνάμε αδιάφορα. Ο κόσμος του ζωγράφου μέσα από τη θέαση των έργων του γίνεται και δικός μας κόσμος. Μετατρέπεται σε παράθυρο που μας προκαλεί και μας προσκαλεί να ρίξουμε ματιές και να ανακαλύψουμε το εσωτερικό του. Δεν είναι λοιπόν τυχαία η αγάπη του καλλιτέχνη για τα παράθυρα σαν αντικείμενο της θεματικής του και μορφολογικά στοιχεία των εικαστικών του συνθέσεων”, σημείωσε.

Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 18 Μαΐου 2019.

B. Στη βιβλιοθήκη κάθε μήνα έχουμε... θέμα!

Μάρτιος 2019: 50 χρόνια από την προσε- λήνωση του ανθρώπου

Ο Μάρτιος είναι ο μήνας της ποίησης και στη βιβλιοθήκη αφιερώσαμε τις συναντήσεις μας στη Σελήνη, αγαπημένο θέμα παλιότερων αλλά και σύγχρονων ποιητών. Ταυτόχρονα όμως το 2019 σηματοδοτεί και την επέτειο των 50 χρόνων από το 1969 όταν ο άνθρωπος έκανε το πρώτο του βήμα στο φεγγάρι.

Η Σελήνη μαγεύει τους ανθρώπους από την προϊστορία. Προσπάθησαν να ερμηνεύσουν το

πέρασμά της στις νύχτες μας με μύθους, παραμύθια, τραγούδια, με πίνακες ζωγραφικής, με σύμβολα και τελικά την επισκέφτηκαν με τη βοήθεια της επιστήμης.

Σε τρεις διαφορετικές συναντήσεις τον Μάρτιο καλύψαμε από διάφορες πλευρές την επέτειο της προσελήνωσης. Στην πρώτη συνάντηση παρακολουθήσαμε εικόνες και βίντεο με τη σελήνη, μιλήσαμε για τη μορφολογία της και τα τμήματά της που χαρακτηρίζονται ως βουνά, λίμνες και θάλασσες. Αναφερθήκαμε στα ποιητικά ονόματα που τους έδωσαν οι άνθρωποι, συνεπαρμένοι από την έλξη που διαχρονικά ασκεί η Σελήνη και εξηγήσαμε τον τρόπο που περιστρέφεται γύρω από τον εαυτό της και γύρω από τη γη για να καταλάβουμε τον όρο “σκοτεινή πλευρά του φεγγαριού”! Στο τέλος, επειδή το φεγγάρι είναι πολύ μακριά και είναι δύσκολο να το πιάσουμε, κατασκευάσαμε ένα “αντίγραφο” του για τη βιβλιοθήκη μας!

Στη δεύτερη συνάντηση παρακολουθήσαμε εικόνες και βίντεο από το θρυλικό APOLLO 11 και την προσελήνωση του 1969. Έπειτα με απλά υλικά κατασκευάσαμε “πυραύλους”, η εκτόξευση των οποίων στέφθηκε με απόλυτη επιτυχία! Στο τελευταίο μέρος της συνάντησης μέσα από τα βιβλία “Γορίλλας στο φεγγάρι” της Ελένης

Κατσαμά (εκδ. Πατάκης) και “2651 μέρες δικτατορίας” της Μαρίζας Ντεκάστρο (εκδ. Μεταίχμιο) είδαμε πώς βίωσαν στην Ελλάδα του 1969 οι έφηβοι το ταξίδι στη σελήνη!

Στην τρίτη συνάντηση, με τίτλο “Θέλω ν’ ανέβω στο φεγγάρι”, τα παιδιά αφού κατασκεύασαν τον δικό τους έναστρο ουρανό, τρύπωσαν στη φωλιά τους και “διάβασαν” βιβλία με αντίστοιχο θέμα. Όταν τελείωσαν τη σιωπηρή παρατήρησή τους, μας αφηγήθηκαν με τον μοναδικό τους τρόπο όσα είχαν ανακαλύψει μέσα από τις εικόνες στις σελίδες των βιβλίων. Στο τέλος, διαβάσαμε μαζί το βιβλίο του Ιουλίου Βέρν, “Από τη γη στη σελήνη”, σε διασκευή του Αντώνη Παπαθεοδούλου (εκδ. Παπαδόπουλος).

Γ. Στη βιβλιοθήκη κάθε μήνα έχουμε... θέμα!

Απρίλιος 2019: Το ράψιμο και το γ-ράψιμο

Τον Απρίλιο γιορτάζει το βιβλίο! Στη βιβλιοθήκη γιορτάσαμε τις ιστορίες που υφαίνονται και ράβονται και βρήκαμε τις ομοιότητες ανάμεσα στο ράψιμο και το γ-ράψιμο. Η σχέση των υφασμάτων με τα κείμενα είναι στενή όχι μόνο γιατί πολύ συχνά οι λέξεις που αναφέρονται στη διαδικασία παραγωγής ενός υφάσματος συγγενεύουν ή είναι ίδιες με αυτές που αναφέρονται στη διαδικασία παραγωγής ενός κειμένου αλλά και γιατί πολύ συχνά τα υφάσματα ήταν μέσο που πάνω του μπορούσε κανείς να γράψει και γιατί μέσα από τα υφαντά των γυναικών από τα πολύ παλιά χρόνια υφάνθηκαν μύθοι και ιστορίες. Πολύ συχνά η διαδρομή των σκέψεων παρομοιάζεται μ’ ένα νήμα κι ο αφηγητής κλώθει και υφαίνει τα νήματα των σκέψεών του σε μια ιστορία. Η γλώσσα, τη διαδικασία της παραγωγής μιας ιστορίας την ονόμασε ύφος, που προέρχεται από τη λέξη υφή, κάτι που χαρακτηρίζει το ύφασμα.

Παίζοντας και υφαίνοντας τα παιδιά ανακάλυψαν με βιωματικό τρόπο τις παραπάνω ομοιότητες!

Δ. Ημερίδα ενημέρωσης για αγροτικά θέματα

Σε συνεργασία με το Δήμο Κόνιτσας και το Μελισσοκομικό Σύλλογο Ν. Ιωαννίνων «Ο Αρισταίος» πραγματοποιήθηκε, στις 27/3/ 2019 στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δημαρχείου Κόνιτσας, ημερίδα για την ενημέρωση των κατοίκων με θέμα το «Πρόγραμμα ανάπτυξης μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων» και το «Νέο τριετές πρόγραμμα στήριξης της μελισσοκομίας».

Τα στελέχη της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας της Περιφερειακής Ενότητας Ιωαννίνων, Ευστάθιος Βασδέκης, Αριστέα Χρήστου και Όλγα Αντωνακούδη, ανέπτυξαν αναλυτικά το νέο πρόγραμμα επιχορήγησης για την ανάπτυξη μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων και τους όρους και τις προϋποθέσεις για την ένταξη των αγροτών. Αναφέρθηκαν, επίσης, στην προοπτική καλλιέργειας αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών στο Δήμο μας.

Ο Πρόεδρος του Μελισσοκομικού Συλλόγου Ν. Ιωαννίνων “Αρισταίος”, Αναστάσιος Ποντίκης, ανέπτυξε το νέο τριετές πρόγραμμα στήριξης της μελισσοκομίας για τα έτη 2020-2023.

Ε. Συμβουλευτική στήριξη γονέων

Πραγματοποιήθηκαν στη Βιβλιοθήκη μας δύο συναντήσεις “ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ”, σε συνεργασία με τους συλλόγους γονέων και κηδεμόνων των σχολικών μονάδων της Κόνιτσας.

Το Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας «ΣΧΕΔΙΑ» με εισηγητή τον κ. Βασίλειο Κούτρα, καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και επιστημονικό διευθυντή του Κέντρου Πρόληψης «ΣΧΕΔΙΑ», παρουσίασε δύο ενότητες για το πολύ σοβαρό θέμα των εξαρτήσεων.

Στην πρώτη συνάντηση ανέπτυξε το θέμα “Χρήση ναρκωτικών στην εφηβεία - Πρόληψη & διαχείριση” και στη δεύτερη το θέμα “Εξάρτηση από τα ηλεκτρονικά παιχνίδια & Παγκοσμιοποίηση”.

Αθήνα 17/4/2019

Κύριε Δήμαρχε,
επανέρχομαι στο θέμα της μη λειτουργίας του Νέου Δημοτικού Κοιμητηρίου Κόνιτσας στην θέση «Σέρβινα» με συνημμένα την από 29-1-2019 επιστολή μου προς τον κ. Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου – Δυτ. Μακεδονίας και το από 11-2-2019 με Α.Π. 18899 έγγραφο – απάντηση του προς εμένα και εσάς προσωπικά.

Επειδή στο έγγραφο του κ. Γενικού Γραμματέα τίθεται προθεσμία **10 ημερών** δηλαδή έως **22-2-2019** να απαντήσετε και να μου την κοινοποιήσετε και έχουν περάσει άλλες **53 ημέρες** χωρίς απάντηση, παρακαλώ απαντήστε **δημόσια** τί ακριβώς συμβαίνει.

Ποιός εμποδίζει την μη λειτουργία του Κοιμητηρίου;
Μήπως η εκκλησία;

Γ. ΜΑΡΡΑΙΗ

ΠΡΟΣ: (Γενικό Γραμματέα) Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου-Δυτ. Μακεδονίας

Αθήνα 29-1-2019

Θέμα: Νέο Κοιμητήριο Κονίτσης

Αξ. κύριε Συντονιστή (Γενικό Γραμματέα)
στις 12-7-16 έλαβα με αρ. πρωτ. ΑΒΚ1/11Λ/790/7-7-16 την έκθεση ελέγχου 138/Λ/2016 του Σώματος Επιθεωρητών – Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης (συνημμένο φωτοαντίγραφο) που αφορά την μη λειτουργία του νέου Δημοτικού Κοιμητηρίου Κόνιτσας.

Στην εν λόγω έκθεση ελέγχου στο κεφάλαιο – παράγραφο Ε' αναφέρεται τι πρέπει να κάνετε και εσείς σχετικά.

Επειδή έχουν περάσει άλλα 21/2 χρόνια και δεν έχω καμία ενημέρωση και το κοιμητήριο εξακολουθεί να μην το λειτουργεί ο Δήμος Κόνιτσας, παρακαλώ για τις ενέργειές σας ώστε να λειτουργήσει επιτέλους και να ενημερωθώ.

Υπενθυμίζω ότι η δημοπράτηση του έργου έγινε **το 1998** δηλαδή πριν **21 χρόνια...**

Γ. ΜΑΡΡΑΙΗ

ΠΡΟΣ: 1) κ. Γεώργιο Μάρραιη
Κλειτομάχου 6, Μετσ 11 36 Αθήνα
2) κ. Δήμαρχο Κόνιτσας
44100, Κόνιτσα

ΚΟΙΝ: 1) Γραφείο Συντονιστή
(αρ. πρωτ. 15343/4-2-2019)
2) Τριμελή Ελεγκτική Επιτροπή Αστικής
Ευθύνης (άρθρου 232 Ν. 3852/2010)
(με φωτοαντίγραφο της σχετικής αίτησης -
αναφοράς)

ΘΕΜΑ: «Λειτουργία κοιμητηρίου στη θέση “Σέρβινα” Δήμου Κόνιτσας»

ΣΧΕΤ.: 1) Το υπ’ αριθμ. πρωτ. Σ.Ε.Ε.Δ.Δ./Φ.1Δ/8843/21-6-2016 έγγραφο του Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, με τη συνημμένη, εγκριθείσα από την Επιτροπή του άρθρου 45 παρ. 4 του ν. 3613/07, με αριθμό 138/Λ/2016 Έκθεση Ελέγχου της Επιθεωρητή – Ελεγκτή Δ.Δ. Διβράμη Δέσπως
2) Το υπ’ αριθμ. 131614/6-9-2016 έγγραφό μας
3) Η από 29-1-2019 αίτηση – αναφορά του κ. Γεωργίου Μάρραιη

Σε απάντηση της υπ’ αριθμ. 3 σχετικής αίτησης αναφοράς του κ. Γεωργίου Μάρραιη, αναφορικά με το αντικείμενο του θέματος, σας γνωρίζουμε ότι η Υπηρεσία μας σε υλοποίηση των προτάσεων του Κεφαλαίου Ε’ της ως άνω Έκθεσης Ελέγχου διαβίβασε με το υπ’ αριθμ. 131614/6-9-2016 έγγραφό της (επισυνάπτεται) τον πλήρη φάκελο της υπόθεσης στην Τριμελή Ελεγκτική Επιτροπή του άρθρου 232 Ν. 3852/2010 για τις περαιτέρω δικές της ενέργειες και ειδικότερα τη διερεύνηση της ύπαρξης ή μη αστικής ευθύνης των πρώην αιρετών οργάνων του Δήμου Κόνιτσας αναφορικά με παραλείψεις τους ως προς τη φύλαξη και τη συντήρηση του έργου «Ίδρυση Κοιμητηρίου Κόνιτσας» και τον καταλογισμό της ζημίας που προκλήθηκε σε βάρος της περιουσίας του Δήμου Κόνιτσας από ενέργειες ή παραλείψεις των πρώην αιρετών οργάνων του Δήμου Κόνιτσας. Μέχρι σήμερα δεν έχει περιέλθει σε γνώση της Υπηρεσίας μας η έκδοση σχετικής αιτιολογημένης πράξης καταλογισμού της Τριμελούς Ελεγκτικής Επιτροπής σε βάρος πρώην αιρετών οργάνων του Δήμου Κόνιτσας.

Περαιτέρω, με το Κεφάλαιο ΣΤ’ της ως άνω Έκθεσης Ελέγχου, η οποία έχει κοινοποιηθεί προς ενέργεια και στο Δήμο Κόνιτσας, συστήνεται «ο Δήμος Κόνιτσας, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του και των αναγκών που υφίστανται στην περιοχή του Δήμου Κόνιτσας, όπως μεριμνήσει για την αποκατάσταση των χώρων του νέου κοιμητηρίου Κόνιτσας στη θέση «Σέρβινα» και τη λήψη των κατάλληλων μέτρων για την ασφαλή και νόμιμη λειτουργία του».

Ο Δήμος Κόνιτσας, στον οποίο κοινοποιείται το παρόν, με συνημμένη την από 29-1-2019 αίτηση – αναφορά του κ. Γεωργίου Μάρραιη, παρακαλούμε εντός δέκα (10) ημερών από τη λήψη του να μας γνωρίσει τις ενέργειες αρμοδιότητάς του στις οποίες έχει προβεί προς υλοποίηση των συστάσεων της άνω Έκθεσης Ελέγχου του Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης για τη λειτουργία του κοιμητηρίου στη θέση «Σέρβινα», κοινοποιώντας την απάντησή σας και στον αναφέροντα.

Μ.Ε.Σ.

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ Δ/ΝΣΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΑΜΠΙΠΗΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Πολύς ήταν ο κόσμος που επισκέφτηκε την περιοχή μας το Αποκρεάτικο τριήμερο, σ' αυτό βοήθησε και ο καλός καιρός. Στην Κόνιτσα ο Πολιτιστ. Σύλλογος "Αγ. Νικόλαος" άναψε τον έλατο στο καθιερωμένο μέρος (Πλατανάκια) και ο ουρανός έλαμψε από τα πυροτεχνήματα. Την Καθαροδευτέρα, στο ίδιο μέρος μοιράστηκε η φασολάδα με τα σαρακοσιανά και οι χαρταετοί των παιδιών με τη βοήθεια του αέρα υψώθηκαν στον Αη Θανάση.

- Στις 12 Μάρτη ο μήνας επαληθεύοντας την λαϊκή παροιμία "πότε γελάει και πότε κλαίει" αγρίεψε και μας ξάφνιασε με ένα χιονάκι μερικών εκατοστών.

- Με το Καρναβάλι, όπως και κάθε χρόνο, γιόρτασε η Πηγή (Πεκλάρι). Οι Καρναβαλιστές με παραδοσιακά όργανα και σαρακοσιανά που συνοδεύονταν από άφθονο ντόπιο τσίπουρο, γλέντησαν ως το βράδυ. Πολλοί ήταν οι επισκέπτες, Κονιτσιώτες και ξένοι.

Αλλά και τα άλλα χωριά της επαρχίας μας γιόρτασαν αυτές τις μέρες με τα έθιμα του παλιού καιρού (φωτιές,

γλέντι κ.ά.) Σ' αυτό βοήθησαν και οι Πολιτιστικοί Σύλλογοι των χωριών. Ήταν μια ευκαιρία για αντάμωμα των μόνιμων κατοίκων με συγγενείς και φίλους που άφησαν την πόλη, αλλά και ξένων επισκεπτών που ήρθαν να γνωρίσουν φύση και ανθρώπους.

- Την Κυριακή 10/3 πέντε άτομα με κουκούλες όρμησαν, κρατώντας ρόπαλα και ξύλα στα ανυποψίαστα προσφυγόπουλα που έπαιζαν στο γήπεδο και τα ξυλοκόπησαν. Το ένα μεταφέρθηκε με σπασμένο χέρι στο Νοσοκομείο.

- Ημερίδα με θέμα: "Το κλάδεμα της Αμπέλου" πραγματοποιήθηκε την 1 Μαρτίου στην Κόνιτσα με ομιλητές: Βασ. Δενδρινό (τεχνικό αμπελουργίας) και Στεργ. Παπάζη (τεχν. Γεωπονίας, Καθ. ΕΠΑΛ Κόνιτσας).

Διοργανωτές: ΕΠΑΛ και κέντρο Περ/κής Εκ/σης Κόνιτσας.

- Ο Δήμος Κόνιτσας συνεχίζοντας την προσπάθεια μείωσης της ανεργίας και την απασχόληση των νέων δημοτών, σε συνεργασία με το κέντρο επαγγελματικής κατάρτισης του Ο.Α.Ε.Δ. Ιωαννίνων, θα υλοποιήσει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα Κατάρτισης Αρωματικών -Φαρμακευτικών Φυτών για 25 Δημότες.

Το πρόγραμμα είναι διάρκειας 295 ωρών αποτελούμενο από πέντε υποπρογράμματα που θα πραγματοποιούνται σταδιακά.

- Στις 8/4 έγιναν στην αίθουσα της Δημ. Βιβλιοθήκης τα εγκαίνια της έκ-

θεσης ζωγραφικής του Ζήκου Δέδου, αναπληρωτή καθηγητή του τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του Παν/μίου Ιωαννίνων.

Μετά από αρκετό καιρό ήρθαν και στον τόπο μας οι πολυπόθητες βροχές και στις 12/4 έπεσε και ένα “απριλιάτικο” χιόνι στα βουνά Γράμμο, Γκαμήλα κ.λ.

- Στις 17/4 από το Δήμο Κόνιτσας σε συνεργασία με την Π.Ε.Δ. και υπό την αιγίδα της Περιφέρειας Ηπείρου έγινε στην αίθουσα “Αρχιεπισκοπής Σπυρίδων” στα Γιάννινα παρουσίαση του βιβλίου “Κόνιτσα. Στα αγιασμένα ακνάρια του Αγ. Παϊσίου” από τη Σταματία Καραγεωργίου-Πάπισσα, Οικονομολόγου-συγγραφέα. Την έναρξη της εκδήλωσης έκανε η Βυζαντινή χορωδία ιεροσαλτών “Αγ. Ιωάννης ο Κουκουζέλης”.

Στη γεμάτη αίθουσα, μετά τις εισήγσεις πολλών ομιλητών προβλήθηκε video για τη ζωή του Αγ. Παϊσίου στην Κόνιτσα.

- Με καλή μέρα γιορτάστηκε το Πάσχα στην περιοχή μας και πολύς κόσμος κινήθηκε αυτές τις μέρες δίνοντας ζωντάνια στα κέντρα και στα ξενοδοχεία.

Τραγικό συμβάν

Μοιραία ήταν η 13 Απριλίου για τον συμπατριώτη μας Ηλία, γιό του Βασίλη Καλαϊτζή. Ο Ηλίας μαζί με 3 φίλους του συνορειβάτες καθώς βάδιζε σε μια πλαγιά στη χαράδρα Αώου γλίστρησε με αποτέλεσμα να πέσει στο γκρεμόχάνον-

τας τη ζωή του σε ηλικία 39 ετών. Ο Η.Κ. που υπηρετούσε στο Αστυν. Τμήμα Πρέβεζας, πατέρας 3 παιδιών και πεπειραμένος ορειβάτης, με πολλές διαδρομές στα βουνά χάθηκε άδικα βυθίζοντας στο πένθος την οικογένειά του. Το θλιβερό γεγονός προκάλεσε μεγάλη λύπη σε όλη την κοινωνία της Κόνιτσας.

Η Σ.Επ. του περιοδικού μας εκφράζει τα βαθιά συλλυπητήριά της στους οικείους του.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις:

- Στις 25/4/19 γέννησε κοριτσάκι στα Γιάννινα, η Αγγελική Θεοδωρίδη (κόρη του Θανάση & Ελευθερίας Θεοδωρίδη, τυπογράφου του περιοδικού μας).

- Στις 13/3/19, ο Απόστολος και η Εύη Ντάφλη απόκτησαν αγοράκι στην Κόνιτσα

Γάμοι:

- Στις 3/3/19 έγιναν στον Νικάνορα οι γάμοι του Δημητρίου Αμπάζ και της Μαρίας-Μυρτώ Σπανού.

Απεβίωσαν:

- Την 1/3/19 η Αγλαΐα Καραγιάννη, ετών 88, στην Πηγή.

- Στις 7/3 ο Γεώργιος Μητρούσης, ετών 44, στην Κόνιτσα.

- Στις 8/3 η Χαρίκλεια Γιώτη, ετών

83, στο Ασημοχώρι.

- Στις 16/3 η Αλεξάνδρα Μάρκου, ετών 93, στο Μάζι.
- Στις 20/3 ο Πασχάλης Λάππας, ετών 82, στην Ηλιόρραχη.
- Στις 20/3 ο Χρήστος Γεωργιάδης, ετών 83, στο Ασημοχώρι.
- Στις 22/3 η Ελένη Λώλου, ετών 86, στην Κόνιτσα.
- Στις 23/3 η Μαρία Σακκά, ετών 88, στο Ελεύθερο.
- Στις 26/3 η Πολυξένη Καρανίκα, ετών 69, στο Κεφαλοχώρι.
- Στις 31/3 ο Δημήτριος Ντίνης, ετών 54, στη Λαγκάδα.
- Στις 6/4 ο Θεοδόσιος Παπαγιάννης, ετών 82, στην Αγ. Παρασκευή.
- Στις 10/4 ο Ηλίας Νίκου, ετών 96, στη Μελισσόπετρα.
- Στις 10/4 η Χάϊδω Ζουμπέκη, ετών 87, στα Άρματα.
- Στις 11/4 η Ουρανία Τσιλίφη, ετών 103, στην Τράπεζα.

• Στις 13/4 ο Ηλίας Καλαϊτζής, ετών 39 στην Κόνιτσα.

- Στις 16/4 η Στασινή Καλλιντέρη, ετών 88, στην Αειτόπετρα.
- Στις 18/4 ο Χρήστος Κοτολούλης, ετών 92, στη Δροσοπηγή.
- Στις 20/4 η Αρετή Παπακώστα, ετών 94, στο Ασημοχώρι.
- Στις 25/4 η Ευδοξία Κολόκα, ετών 92, στην Αειτόπετρα.
- Στις 29/4 ο Ιωάννης Κουφάλας, ετών 93, στην Κόνιτσα.

ΜΝΗΜΕΣ

- Στην μνήμη του Γεωργίου Οικονόμου που απεβίωσε στην Αθήνα 10/2/2019 σε ηλικία 94 ετών, ο γιός του Ελευθέριος προσφέρει στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" το ποσό των 50 ευρώ.
- Στη μνήμη της Μελπομένης Λέτσιου που απεβίωσε στην Αθήνα, η οικογένειά της προσφέρει στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" το ποσό των 50 ευρώ.

Αυτοί που έφυγαν

† Σταύρος Ρούκος Ο φίλος που έφυγε

Απ' τον παγερό Γιαννιώτικο χειμώνα προτίμησε τη γαλήνη της αιωνιότητας.

Ένα πρωινό, στις 11 Γενάρη 2019, στα 87 του χρόνια, τελείως αθόρυβα,

πήρε το χωρίς γυρισμό δρόμο που οδηγεί "στις λησμονιάς την κρουσταλλένια βρύση... καθώς λείπει ο ποιητής.

Υπήρξε σπουδαίος παιδαγωγός και εκπαιδευτικός μα πάνω απ' όλα

υπέροχος Άνθρωπος ο Σταύρος Ρούκος.

Τύχη αγαθή με έφερε να συνεργαστούμε στο Ορφανοτροφείο της Κόνιτσας (1962-1965). Γίναμε πολύ καλοί φίλοι και η φιλία μας αυτή έγινε οικογενειακή και συνεχίζεται.

Αγάπησε τη δουλειά του και τη θεωρούσε ιερή αποστολή και διαρκή προσφορά χωρίς περιορισμούς και ωράρια για τα ορφανά παιδάκια, τα περισσότερα θύματα εμπολέμων καταστάσεων. Ήταν πάντα για εκείνα ο φίλος, ο αδελφός, ο πατέρας. Ήταν η καταφυγή τους. Αρετές που έμφυτα είχε μα και που κληρονόμησε από τον προκάτοχό του Διευθυντή, το μεγάλο Κων/νο Πάκο.

Ο Σταύρος όπου πέρασε ως Δ/ντής ιδρυμάτων, από Κόνιτσα, Πωγωνιανή, Κρήτη και τέλος στις Φιλιάτες διακρίθηκε για την μεγάλη μα αθόρυβη προσφορά του.,

Υπήρξε παιδί της πονεμένης Παραμυθιάς και της Αγίας Κυριακής (Πόποβο) και παρ' όλα τα εμπόδια των δύσκολων χρόνων και της ορφάνιας κατάφερε να περατώσει τα πρώτα γράμματα μα και τις Ακαδημαϊκές του σπουδές.

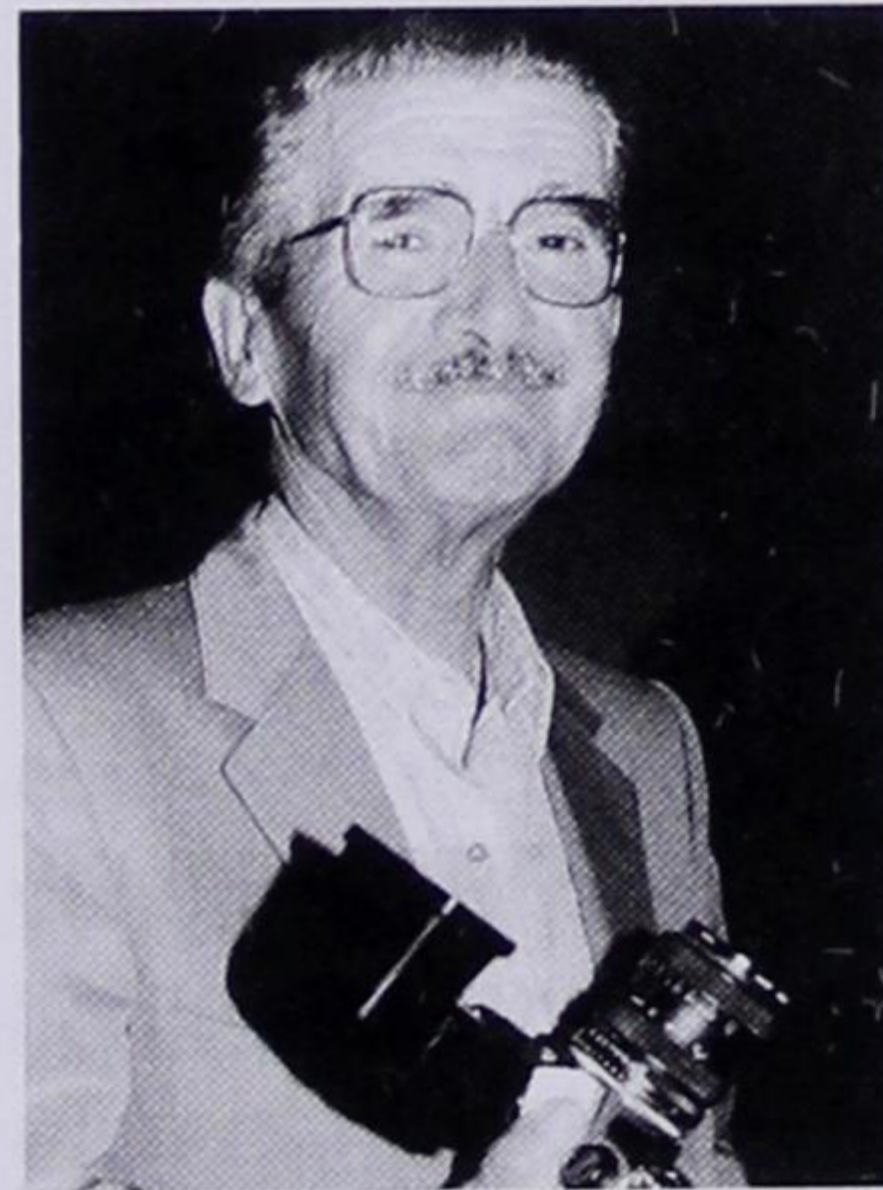
Για τη θαυμάσια οικογένεια που απέκτησε με την υπέροχη Ελευθερία, σύζυγο, λατρεμένη, που είναι η άλλη όψη του ίδιου νομίσματος, τα παιδιά του Μαρία και Βασίλη και τα εγγονάκια του, εύχομαι ο καλός Θεός να δίνει την εξ ύψους παρηγορίαν.

Για τον μεταστάντα φίλο, εύχομαι καλό κατεβόδιο στη χορεία των αγίων. Ανάλαφρο σαν πούπουλο να είναι το χώμα της Γιαννιώτικης γης που σ' αγγαλιάζει, της πόλης που τελευταία έγινες μόνιμος πολίτης και πολύ αγάπησες.

Ποτέ δεν φανταζόμουν ότι θα ερχόνταν η ώρα να αποχαιρετήσω το Σταύρο, τον αγαπημένο φίλο και κουμπάρο μου, γράφοντας για κείνον τα ελαχιστότατα, γιατί η ταπεινότητά του δεν θα μου το επέτρεπε. Ας με συγχωρέσει γι' αυτό.

Κων/νος Α. Φασούλης

† Γιάννης Καπάϊος

Ένας χρόνος βαρucheιμωνιά.

Ο κυρ Γιάννης έφυγε από τη ζωή ένα χρόνο πριν, την 17η Απριλίου 2018. Την ίδια μέρα έφυγαν

πριν μερικά χρόνια, δυο διάσημοι καλλιτέχνες στο χώρο της Μουσικής. Ο Νίκος Παπάζογλου το 2011 και ο Δημήτρης Μητροπάνος το 2012.

Ο Γιάννης Καπάϊος, δεν ήταν τόσο διάσημος στο πανελλήνιο, όσο οι προαναφερθέντες καλλιτέχνες. Ήταν όμως στις καρδιές όσων είχαν την τύχη να τον

γνωρίσουν. Ήταν σίγουρα πολύ αγαπητός σε όλα τα μαθητόπαιδα που πέρασαν από την Κόνιτσα και τα γύρω σχολεία και που πλέον βρίσκονται ανά την Ελλάδα ή σε κάποια γωνιά του πλανήτη. Λόγω του επαγγέλματος, ήταν φίλος με πολιτικούς όλων των κομμάτων, με στρατιωτικούς, με κληρικούς, με υπηρεσιακούς παράγοντες που θα έτυχε να περάσουν από την Κόνιτσα. Ήταν ο φωτογράφος της επαρχίας Κόνιτσας, που μαζί με το συνétaίρό του, τον πατέρα μου Νίκο Τσιγκούλη, δεν άφηναν γιορτή για γιορτή, εκδρομή σχολική, πανηγύρια στα χωριά, γάμους και βαπτίσεις, άλλες κοινωνικές εκδηλώσεις, που να μην τρέξουν να φωτογραφήσουν. Για να καταγράψουν εν τέλει την ιστορία της επαρχίας, για μισό και πλέον αιώνα, λίγο μετά τον πόλεμο και μέχρι το 1996 που τελικά συνταξιοδοτήθηκε. Ο Νίκος Τσιγκούλης είχε φύγει δυστυχώς πολύ νωρίτερα από τη ζωή, το μακρινό 1986.

Ο κυρ Γιάννης δεν είχε την τύχη να αποκτήσει παιδιά με την αγαπημένη του σύζυγο κ. Αντιγόνη. Είχε εμάς για παιδιά και για εγγόνια τα παιδιά μας. Το έβλεπα στα μάτια του, το καταλάβαινες από τον τρόπο που θα μου μιλούσε, ότι με νοιαζόταν σαν παιδί του. Πόσο είχε χαρεί όταν μετά το Λύκειο του ανακοίνωσα ότι θα πάω να σπουδάσω τη φωτογραφία. Το αισθανόταν ως μια φυσική συνέχεια.

Κάπως έτσι στάθηκε σε όλα δίπλα

μου, πατέρας μετά τον πατέρα μου, πρώτος δάσκαλος στη φωτογραφία, ο πρώτος μου δάσκαλος ζωής. Χρωστάω πολλά στον κυρ Γιάννη. Όχι για τα υλικά που αποκόμισα με την πολύχρονη οικογενειακή συνεργασία μας, αλλά για τις αξίες που μου μετέδωσε.

Μετά τη συνταξιοδότησή του, μέχρι και μερικές μέρες που έφυγε από τούτον τον κόσμο, ερχόταν σχεδόν κάθε απόγευμα στο φωτογραφείο. Μου έλεγε καθ' υπερβολή "δεν το θέλω Πάνο, τα πόδια μου με οδηγούν στην πόρτα του μαγαζιού..!" Συνήθιζε επίσης να χαρακτηρίζει την εξέλιξη στην ψηφιακή φωτογραφία "για μένα όλα αυτά είναι όνειρα θερινής νυκτός". Τα τελευταία χρόνια παρομοίαζε το πέρας των χρόνων και την εκούσια ένταξη στην τρίτη ηλικία, ως Χειμώνα κι ότι εγώ ήμουν ακόμη στην Άνοιξη..!

Το φευγικό του κυρ Γιάννη, εκείνο το πρωινό του Απρίλη, στα ογδονταέξι του χρόνια, ήταν για όσους τον αγάπησαν, σκέτη βαρυχειμωνιά..!

Ήταν τελικά αυτή η τελευταία φορά που θα μου έλεγες εκείνη την ωραία βλάχικη έκφραση, "βίνι ουάρα ζιφουτζίμ" κυρ Γιάννη..! Και σίγουρα πλέον, θα είσαι κάπου εκεί με τη γλυκιά γιαγιά Δημητρούλα, τον παππού Γρηγόρη, τη Μαρίκα, τον Μήτσο Τσιγκούλη, το Νίκο, την Κατίνα..!

Αιωνία η μνήμη.

Παν. Τσιγκούλης

Ένα μικρό αντί σ' αυτούς που έφυγαν απ' το χωριό Λαγκάδα

Πασχάλη Δ. Μανώλη

Αφιέρωμα μικρό - Μνημόσυνο στους δικούς μας ανθρώπους είναι το σημερινό μου σημείωμα.

Θεώρησα, προσωπικό, Ιερό χρέος να γίνει αυτό, να γραφούν λίγες γραμμές για τις Λαγκαδίτισσες και τους Λαγκαδιώτες που έφυγαν τούτο τον χρόνο. Ο χορός του χάροντα ήταν μακρόσυρτος.

Κασιώτα Αγαθή (γεν. 1930), ετών 88.

Πέθανε στις 13 Απριλίου 2018 και κηδεύτηκε στο χωριό μας στις 14 Απριλίου. Σύζυγος του Θεόδωρου. Κόρη του Νάση Κωνσταντίνου ή Κουτσιουγιώτ(η). Γεννήθηκε μεγάλωσε και παντρεύτηκε στο χωριό μας. Υπήρξε αγαπημένη, αφοσιωμένη, στοργική και καλή μάνα. Ανάθρεψε τα παιδιά της με τα νάματα του Ελληνοχριστιανικού ιδιεύδους. Ήταν και αυτή μια από τις "αφανείς" ηρωίδες γυναίκες-μάνες της ξακουστής και χιλιοτραγουδισμένης ακριτικής Ηπείρου. Απέκτησε πολυμελή οικογένεια και χάρηκε εγγόνια και δισέγγονα.

Καλό σου ταξίδι θεία Αγαθή και ελαφρύ το Λαγκαδιώτικο χώμα που σε σκεπάζει. Πάντα θα σε σκεφτόμαστε με αγάπη και σεβασμό.

Μανώλη Αγγελική (γεν. 1927)

Στις 15 Αυγούστου 2018, άφησε την τελευταία της πνοή, εδώ στην προγονική της εστία, Λαγκάδα, σε ηλικία 91 ετών, πλήρης ημερών. Κηδεύτηκε στις 16 Αυγούστου. Κόρη του Νάση Κων/νου ή

Κουτσιουγιώτ, και αδελφή της προαναφερθείσας Αγαθής. Γεννήθηκε, μεγάλωσε και παντρεύτηκε τον Πέτρο Μανώλη. Απέκτησαν τρία παιδιά.

Τα αγόρια της τα μεγάλωσε, τα κατάφερε παληκαρίσια, να τα καμαρώσει παντρεμένα και να χαρεί εγγόνια και δισέγγονα.

Αγαπημένη μου θεία, τώρα εκεί, δίπλα στο αγαπημένο σου παιδί Ευάγγελο, την αγαπημένη σου αδελφή Αγαθή και κοντά στους δικούς μας - δώσους χαιρετίσματα να λέτε κουβεντούλες, πιστεύω να είστε γείτονες. Εμείς ευχόμαστε να αναπαύεται η ψηχή σας σε σκηνές δικαίων. Αιώνια η μνήμη σου.

Κασιώτα Ευμορφία (γεν. 1933)

Στις 28-08-2018 πέθανε στο Αγρίνιο και κηδεύτηκε στις 29-08-2018, σε ηλικία 85 ετών, στην Λαγκάδα. Η θεία Μόρφω, όπως την αποκαλούσαμε, γεννήθηκε, εδώ στην αετοφωλιά της Γύφτισσας, μεγάλωσε, ερωτεύτηκε και παντρεύτηκε τον ομοχώριό της Χρήστο Κασιώτα, που η μοίρα θέλησε και όρισε να φύγει πρώτα ο άντρας της. Έζησε πολύ αγαπημένα με τον άντρα της, ανάθρεψε υπέροχα παιδιά, πήρε και έσφιξε στην αγκαλιά της εγγόνια και δισέγγονα.

Η θεία Μόρφω ήταν κόρη του Μανώλη Ηλία.

Εμείς ευχόμαστε, η ψυχούλα σου να αναπαύεται τώρα εκεί δίπλα στον αγαπημένο σου άντρα σε σκηνές δικαίων και σε

τόπους χλοερούς και δροσερούς. Ελαφρύ ας είναι το χώμα της Μάννας Γης, Λαγκάδας, που σε σκεπάζει.

Μπλιθικιώτης Απόστολος (γεν. 1933),
ετών 85

Απεβίωσε στις 09-10-2018 και κηδεύτηκε στο Επαχώρι όπου έζησε και δημιούργησε την όμορφη και γλυκιά οικογένειά του. Μεγάλωσε με αγάπη τα παιδιά του. Η γυναίκα του είχε πεθάνει πριν από 18 χρόνια. Αγωνίστηκε σκληρά και ο Θεός τον αξίωσε και έσφιξε στην αγκαλιά του εγγόνια και δισέγγονα. Τα παιδιά του είναι υπερήφανα για τον πατέρα τους και τα εγγόνια για τον παππού τους. Γεννήθηκε και ανδρώθηκε στην Λαγκάδα και παντρεύτηκε στο Επαχώρι. Γιός του Βασίλη ή Τσίλια.

Εμείς οι χωριανοί σου θα σε θυμόμαστε με αγάπη και θα σε μνημονεύουμε.

Αιώνια η Μνήμη σου ας είναι.

Κασιώτας Γεώργιος (γεν. 1957).

«... Γιατί είναι μαύρα τα βουνά και στέκουν βουρκωμένα;

Μην άνεμος τα πολεμά, μήνα βροχή τα δέρνει;

Κ' ουδ' άνεμος τα πολεμά, κι ουδέ βροχή τα δέρνει,

- μόνο διαβαίνει χάροντας με τους αποθαμένους.

- Σέρνει τους γιούς από μπροστά τους γέροντες κατόπι, τα τρυφερά

παιδόπουλα στη σέλ(α) αραδιασμένα:...»

Το πιο πάνω δημοτικό μας μοιρολόι ταιριάζει πολύ στον ομοχωριανό μας Γιώργο. Απεβίωσε στην Αθήνα στις 11-10-2018, σε ηλικία 61 ετών και κηδεύτηκε στις 12-10-2018 στην ιδιαίτερη πατρί-

δα του Λαγκάδα. Εγκαταστάθηκε στην Αθήνα πριν από αρκετά χρόνια. Εργάστηκε σκληρά, και πρόκοψε. Αγαπούσε την οικογένειά του, την σύζυγό του, που ήταν πάντα μα πάντα, δίπλα του, την αγαπημένη του μανούλα και τ' αδέρφια του.

Επισκεπτόταν τακτικά το χωριό μας, ήθελε να παραθερίσει τα καλοκαίρια στο χωριό μας. Τούτο το καλοκαίρι, όμως δεν ήρθε, ήταν απών. Η μοίρα του, άλλα είχε προστάξει γι' αυτόν. Δεν τον άφησε να χαρεί, να ευχαριστηθεί τους κόπους και τους μόχθους της ζωής του. Η αγαθή ψυχούλα του να αναπαύεται σε σκηνές δικαίων. Εμείς δεν σε ξεχνάμε Γιώργο, όσο ζούμε.

Αιώνια η μνήμη σου. Σε αγαπούσαμε πάρα πολύ.

Ντίνη Γεωρ. Βασιλική (γεν. 1933)

Σε ηλικία 85 ετών και στις 28-11-2018, απεβίωσε στην Κέρκυρα. Για τη νύφη μας Βασιλική, ο Χάροντας του Άδη έδωσε ραντεβού στην Κέρκυρα όπου διέμενε, στο ένα από τα δύο αγόρια της. Η κηδεία της έγινε στις 30-10-2018 και ώρα 12 μ.μ. στο χωριό μας Λαγκάδα. Νύφη στο χωριό μας, σύζυγος του Ντίνη Ζήκου ή Ζήση. Η καταγωγή της από τους Λιγκιάδες Ιωαννίνων. Στις τελευταίες ημέρες και ώρες της ζωής της είχε δίπλα της ως συμπαραστάτες τα παιδιά της, νύφη και εγγόνια, που υπεραγαπούσε. Σαν σύζυγος και μητέρα υπήρξε άψογη, τρυφερή, στοργική, γαλήνια. Αγαπούσε το χωριό μας και τους συγχωριανούς της και εκείνοι της ανταπέδωσαν την αγάπη. Ευτύχησε να χαρεί τα παιδιά της πετυχημένα στη ζωή, όπως και τα εγγόνια της.

Η αγαθούλα της ψυχή ν' αναπαύεται

.....
τώρα σε τόπους χλοερούς και δροσερούς. Εμείς να ευχηθούμε. Αιώνια η μνήμη της.

Κουτσούκη Γεωργία (γεν. 1943).

Πέθανε στις 07-11-2018 στην Αθήνα, όπου κατοικούσε, στις 09/11/2018 στο 3ο Νεκροταφείο Νίκαιας, σε ηλικία 75 ετών. Κόρη του Παναγιώτη και της Αγόρως. Γεννημένη το 1943 στο όμορφο χωριό μας. Στα επάρατα χρόνια του εμφυλίου, στο παιδοσώσιμο ή παιδομάζωμα, αναγκάστηκε με την μητέρα της Αγόρω και τον αγαπημένο της αδελφό Θανάση, μικρός κι αυτός, να βρεθεί στη Ρουμανία, το σιδηρούν παραπέτασμα. Πολλά τα παιδιά μας, που έφυγαν από την οικογένειά τους και τον τόπο μας. Μαύρη σελίδα του χωριού μας. Η μητέρα και ο αδελφός της επέστρεψαν στην Ελλάδα όταν το επέτρεψαν οι συνθήκες. Στην ξενιτιά γνωρίστηκε με τον αγαπημένο της σύζυγο από την Θράκη με τον οποίο και παντρεύτηκαν, και έκαναν την πιο όμορφη οικογένεια, με παιδιά και εγγόνια.

Ευχή μας είναι, η καλόκαρδη ψυχούλα της να απαπαύεται με ηρεμία σε σκηνές δικαίων.

Η μνήμη της Αιώνια ας είναι.

Και, πριν κλείσω, τούτο το αφιέρωμα, νέα μαντάτα έφθασαν. Έτσι αναγκάζομαι να συνεχίζω, με πόνο τον κατάλογο.

Μανώλης Βασίλειος (γεν. 1949)

Να ξαστοχήσεις μπορεί.

Να ξεχαστείς θείε μου δε γίνεται.

Πέθανε στις 28 Νοεμβρίου 2018, στην Αθήνα, σε ηλικία 70 ετών, και κηδεύτηκε στο κοιμητήριο του Αγίου Βασιλείου στο Περιστερί Αττικής. Παιδί του

εμφυλίου πολέμου. Στην τελευταία του κατοικία τον συνόδευσαν όλοι οι συγγενείς, οι φίλοι και οι συγχωριανοί του.

Δίπλα του, πάντα, η αγαπημένη του σύζυγος Μαρία και τα λατρευτά του πολυαγαπημένα του κορίτσια. Γιός του Ηλία και της Θεοδώρας, μιας πολυμελούς και αξιόλογης οικογένειας του χωριού μας. Ο Βασίλης έμεινε πιστός Λαγκαδιώτης. Γεννήθηκε, μεγάλωσε αντρώθηκε και παντρεύτηκε την ομοχωριά του Μαρία Δημ. Κατσιώτα με την οποία απέκτησαν δύο παιδιά. Τα αξιολάτρευτα κορίτσια τους, που ήταν το στήριγμά του. Τα κατάφερε όμως παλληκαρίσια, τα παιδιά τα μεγάλωσε και χάρημε να τα καμαρώσει παντρεμένα και να χαρεί εγγόνια και δισέγγοντα. Οι οικογένειά τους αναγνωρίζοντας τις μεγάλες του θυσίες και την αγάπη του, τον φρόντιζε μέχρι την τελευταία του στιγμή.

Αντίο αγαπημένε μου θείε, και νά'ναι ανάλαφρο το χώμα της Αττικής γης που σε σκεπάζει.

Τζέκας Νικόλαος (γεν. 1940)

Απεβίωσε σε ηλικία 78 ετών, στην Αθήνα, και στις 06-11-2018, την ημέρα της ονομαστικής του εορτής, κηδεύτηκε στις 7/12/2018. Γιός του Θεόδωρου και της Ευδοξίας. Γεννήθηκε στη Λαγκάδα και στα δύσκολα χρόνια του εμφυλίου σπαραγμού, μαζί με τα άλλα παιδιά από το χωριό μας, στα παιδικά του χρόνια, βρέθηκε στη Ρουμανία. Μακριά από τους δικούς του ανθρώπους και την ζεστή αγκάλη των γονιών του, μαζί με τον αδερφό του. Εργάστηκε σκληρά, σπούδασε, δημιούργησε, παντρεύτηκε και έφκιασε μια όμορφη οικογένεια για την οποία ήταν

περήφανος.

Η Απική γη που σε δέχτηκε στην αγκαλιά της και το χώμα της που σε σκεπάζει, ας είναι ανάλαφρο.

Αιώνια η μνήμη σου, να είναι.

Βάκαλος Χρήστος (γεν. 1939)

Στις 09/10/2018 πέθανε στην Αθήνα, σε ηλικία 79 ετών και κηδεύτηκε την επόμενη 10/12 στην ιδιαίτερη πατρίδα του Χαραυγή Πωγωνίου. Γαμπρός στο χωριό μας. Παντρεύτηκε την χωριανή μας Χριστίνα, κόρη του Παναγιώτη και τη Ευδοκίας Μπλιθικιώτη. Εργάστηκε σκληρά με

τη σύζυγό του και μεγάλωσαν με αγάπη τα αγόρια τους. Ευτύχησε στην αγκαλιά του να ζεσάνει με αγάπη και εγγόνια. Ελαφρύ να είναι το χώμα της γενέτειράς σου που σε σκεπάζει.

Εμείς με αγάπη θα σε θυμόμαστε γαμπρέ μας.

Αιώνια η μνήμη σου.

Η αγαθή ψυχούλα τους ν'αναπαύεται τώρα σε τόπους χλοερούς και δροσερούς. "Ένθα απέδρα, πάσα λύπη, πόνος και στεναγμός αλλά ζωή αιώνιος".

Μετεωρολογικά στοιχεία από τον σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών στην Κόνιτσα σε συνεργασία με το Metar.gr. (www.metar.gr)

Θέση Σταθμού: Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας-Πραμάντων (υψόμ. 530m)

Ιστοσελίδα Σταθμού: <http://penteli.meteo.gr/stations/konitsa/>

Μάρτιος 2019			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Θερμοκρασία (°C)					
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
11,2	24,1	-2,0	32,4	6	BBA
Απρίλιος 2019			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Θερμοκρασία (°C)					
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
12,9	30,2	3,3	48,6	18	NA

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Για να γιορτάσουμε τα 50 χρόνια από την αποφοίτησή μας οι απόφοιτοι του 1969 θα συγκεντρωθούμε 13-8-2019 ημέρα Τρίτη 11 π.μ. στην Πλατεία της Κόνιτσας

Πληροφορίες:

Λίτσα Ζάρρου-Κουτσούκου 6938-417 517

Σταύρος Παπασπύρου 6944-454 523

Συνδρομές

Πάντος Κων/νος Γερμανία	100	Φασούλης Χρήστος Ναύπακτος	30
Δήμος Κων. Αυστραλία	30	Μήτσικα Ελένη Κέρκυρα	15
Σπύρου Γεωργία Γερμανία	30	Σπύρου Ελένη Ξυλόκαστρο	20
Ματσής Αθαν. Αθήνα	40	Καραγιώργος Κων. Βέροια	15
Χαρισιάδης Βασ. Αθήνα	15	Τσούκα Φρώσω Κόνιτσα	15
Καραμπέτσης Δημ. Αθήνα	30	Χατζημελετίου Φρ. Κόνιτσα	15
Κώστας Γρηγόρης Αθήνα	40	Μαλάμης Ιωαν. Κόνιτσα	20
Μπούσμπουλας Στ. Αθήνα	50	Τζόκα Μαρία Κόνιτσα	15
Παππάς Παν. Αθήνα	30	Μάλιακας Σταύρος Κόνιτσα	20
Θεοδώρου Λάμπρος Αθήνα	30	Κυρτζόγλου Θύμιος Κόνιτσα	50
Χατζή Σπυριδούλα Αθήνα	20	Γκέλης Βασ. Κόνιτσα	15
Μπλιθικιώτη Κυράτσω Αθήνα	20	Ζήδρος Θωμάς Κόνιτσα	20
Κατσώτας Κώστας Αθήνα	60	Παγανιάς Κώστας Κόνιτσα	20
Οικονόμου Ελευθ. Αθήνα	50	Κύρκος Δημ. Κόνιτσα	30
Παπασπύρου Γιώτα Αθήνα	30	Τζιάλλας Κων. Κόνιτσα	20
Λέτσιου Χαρά Αθήνα	15	Κρυστάλλης Θεόδωρος Κόνιτσα	15
Νικόπουλος Πωγωνάτος Αθήνα	100	Κυρίτσης Ευαγγ. Κόνιτσα	20
Μαντόπουλος Χρήστος Αθήνα	20	Βίνος Στάθης Κόνιτσα	20
Μπέτζιος Γεωργ. Αθήνα	20	Κρυστάλλης Χαρ. Κόνιτσα	20
Μήτησης Κων. Θεσ/νίκη	20	Ευαγγέλου Νίτσα Κόνιτσα	15
Μήτση Σεβαστή Θεσ/νίκη	20	Καφετζή Ράνια Κόνιτσα	20
Τσουμάνη Αμαλία Θεσ/νίκη	20	Τσούβαλη Κατερίνα Κόνιτσα	30
Καλαϊτζής Σπύρος Θεσ/νίκη	150	Κρυστάλλης Νίκος Κόνιτσα	20
Θεοδώρου Άννα Θεσ/νίκη	40	Γαϊτανίδου Ελευθ. Κόνιτσα	15
Λύρας Δημ. Θεσ/νίκη	20	Μήτσικα Δήμητρα Κόνιτσα	15
Ρούβαλη Μαρίνα Γιάννινα	30	Πάντου Βασιλική Κόνιτσα	15
Σιούτη Μαρία Γιάννινα	20	Φίλιου Ελένη Κόνιτσα	15
Ριστάνης Απόστ. Γιάννινα	30	Μπούνα Χρυσούλα Κόνιτσα	15
Κάλια Βασ. Γιάννινα	30	Οικονόμου Ευ. Δίστρατο	20
Γκρέστας Ιωαν. Γιάννινα	20	Χήρας Δημ. Γαναδιό	15
Τζάλλας Αναστ. Γιάννινα	15	Πρίτσης Γεωργ. Ηλιόρραχη	20
Τσούνη Χαρίκλεια Γιάννινα	15	Χρησιτίδη Ειρήνη Αηδονοχώρι	20
Κουκέσης Βασ. Γιάννινα	40	Γούρης Στεφ. Ελεύθερο	15
Σδράλη Αναστασία Γιάννινα	20	Τζιμινάδης Βασ. Γαναδιό	15
Μακόπουλος Χαρ. Γιάννινα	20	Συκιώτης Σταύρος Αρίστη	50
Γκούντα Χρυσάνθη Γιάννινα	20	Ντάφλος Χρ. Αετόπετρα	15
Μπουζιούλα Μαρία Γιάννινα	20	Κοτσάφτης Ευαγγ. Μάζι	15
Ζώτος Δημ. Γιάννινα	20	Κολόκας Δημ. Αετόπετρα	15
Κερανάσιος Αθαν. Λάρισα	50	Μπόμπολα Έλλη Ελεύθερο	15
Μήτση Μαριάνθη Αλεξάνδρεια	20	Γρέντζιος Πούλιος Παλαιοσέλλι	15
Ρούβαλης Σπ. Αλεξάνδρεια	20	Ρόβας Βασ. Νικάνορας	20
Τσούβαλης Χρήστος Κρήτη	30	Σίββας Κων. Κλειδωνιά	20
Γεράσης Γεράσ. Τύρναβος	20	Τσιούτσος Ιωαν. Λαγκάδα	30

Η Νεμέρτσικα, άποψη από ανατολικά.

ΥΠΟΔ.1031 ΚΑΥ.25.90.09.0010
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ / RETOUR

Άγνωστος	☐	Inconnu
Διεύθυνση ανεπαρκής	☐	Adresse insuffisante
Απαράδεκτο	☐	Refusé
Απεβίωσε	☐	Décédé
Συνωνυμία	☐	Synonymie
Δ/ση δυσανάγνωστη	☐	Adresse illisible
Αζήτητο	☐	Non réclamé
Έφυγε χωρίς να αφήσει διεύθυνση	☐	Parti sans laisser d' adresse

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
Κόνιτσα 441 00
Τηλ. 26550 22-464
22.212

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Αρ. Αδείας
2573

